

น้ำ

เพื่อสรวงสัง

หนังสือที่ระลึก

เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนากรมชลประทาน

ครบรอบปีที่ 107

วันที่ 13 มิถุนายน 2552

ปีแห่งการสร้างสรรค์ คำนิยมกรมชลประทาน

ปีที่ 107 ของกรมชลประทาน เป็นปีที่เต็มไปด้วยเหตุการณ์สำคัญที่ควรค่าแก่การจดจำรำลึกถึงและความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความมุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี ของชาวชลประทาน เพื่อพร้อมต่อการก้าวสู่ปีที่ 108

สมเด็จพระเทพรัตนราช
สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ
พระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการ
ดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนา
ภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 26
มิถุนายน 2551

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน
ไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ บ้านลี ตำบล
น้ำหมั้น อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และ
โครงการพัฒนาที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนาใน
อำเภอพรหมพิราม และอำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก วันที่ 24-25 กรกฎาคม 2551

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัย
ลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จไปปฏิบัติพระราช
กรณียกิจในพื้นที่โครงการทับทิมสยาม และ
ประทับแรม ณ เรือนรับรอง โครงการ
ชลประทานสุรินทร์ (อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง)
ตำบลเจ้เจียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
ระหว่างวันที่ 29 กรกฎาคม-2 สิงหาคม 2551

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงนำคณะกรรมการรางวัลนานาชาติ มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดลในพระบรมราชูปถัมภ์ ดูงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอ่างเก็บน้ำห้วยปู้ และโครงการฟาร์มตัวอย่างหนองหมากเผ่าตามพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2551

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดการเริ่มเก็บกักน้ำเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ พื้นที่โครงการความร่วมมือระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนา-สาธารณรัฐประชาชนจีน ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเชียงใหม่ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2552

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานเปิด “งานเกษตรแห่งชาติ ประจำปี 2552” ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2552

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์การเรียนรู้พัฒนาการเกษตรอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ บ้านทุ่งกระเทียม ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ ศูนย์ไฟฟ้าพัฒนา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่เกาะยาว เกาะปู้ยู และเกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2552

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จไปทรงติดตามการดำเนินงานโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ณ จังหวัดยันทา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2552

กรมชลประทาน จัดงานวันคล้ายวันสถาปนากรมชลประทาน ครบรอบ 106 ปี “ศักราชน้ำอุดม ข้าวสมบูรณ์” ณ กรมชลประทาน ถนนสามเสน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2551

นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะหัวหน้าส่วนราชการ ระดับปลัดกระทรวง ครั้งที่ 6/2551 ณ กรมชลประทาน วันที่ 21 สิงหาคม 2551

นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในพิธีมอบรางวัลการประกวดภาพถ่าย “สายธาร ร ทรงก่อ ทรงก่อ เพื่อปวงชน” เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551

กรมชลประทาน จัดพิธีรับมอบธงพระราชทาน โครงการ "จากวันแม่ถึงวันพ่อ ๑๑๖ วัน สร้างสามัคคี" เมื่อวันที่ 15-18 กันยายน 2551

นายธีระ วงศ์สมุทร อธิบดีกรมชลประทาน นำข้าราชการกรมชลประทานถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2551 ณ กรมชลประทาน สามเสน

นายชลิต ดำรงศักดิ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รักษาการแทนอธิบดีกรมชลประทาน ถวายสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในกรมชลประทาน เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2552

นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ รองนายกรัฐมนตรี และนายธีระ วงศ์สมุทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตรวจเยี่ยมและมอบนโยบายแก่ข้าราชการกรมชลประทาน เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2552

นายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี นายอาสา สารสิน ราชเลขาธิการ ตรวจเยี่ยมโครงการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของคลองลัดโพธิ์ ด้านไฟฟ้าพลังน้ำและการปรับปรุงคุณภาพน้ำ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552

นายวิระ วงศ์แสงนาค รองอธิบดีฝ่ายบำรุงรักษา และนายมงคล วิเชียรขิต รองอธิบดีฝ่ายบริหาร ติดตามความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหาการส่งน้ำจากแม่น้ำปิง ช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกบริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำยม จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2552

นายชลิต ดำรงศักดิ์ อธิบดีกรมชลประทาน ประชุมข้าราชการชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน ณ หอประชุมชาติ
กำภู กรมชลประทาน ปากเกร็ด เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2552

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธาน
พิธีเปิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ
ในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ หอ
ประชุมชูชาติ กำภู เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2552

กรมชลประทาน จัดงาน "ชลประทานอาสา
ประชาร่วมใจ" ณ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี
เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2552

สารบัญ

W : Work hard

ชาวชลประทานทุ่มเทในการปฏิบัติงาน

A : Attitude

ชาวชลประทานมีความคิดสร้างสรรค์

T : Team work

ชาวชลประทานเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

E : Ethics

ชาวชลประทานมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

R : Relationship

ชาวชลประทานมีความผูกพันและสามัคคี

WATER for All

น้ำเพื่อทุกคน

นายชลิต ดำรงศักดิ์

อธิบดีกรมชลประทาน

นายวีระ วงศ์แสงนาค

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายบำรุงรักษา

นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายวิชาการ

นายสีพร มณีโชติ

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายก่อสร้าง

นายมงคล ไวเชื้อรักษา

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายบริหาร

นายเทอดศักดิ์ บุนยขจร

วิศวกรใหญ่ฯ ด้านวางแผนและโครงการ

นายปัญญา สัจจกมล

วิศวกรใหญ่ฯ ด้านจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา

นายมนตรี ตันตระกุล

วิศวกรใหญ่ฯ ด้านควบคุมการก่อสร้าง

นายวิเชียร อนุตรโสทธิ

วิศวกรใหญ่ฯ ด้านสำรวจและหรือออกแบบ

ค่านิยมกรมชลประทาน

ปณิธานของคนทำงาน

กรมชลประทาน คือ หน่วยงานที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาและมีผลงานที่สร้างคุณูปการแก่ประเทศชาติมาแล้วถึง 107 ปี ก่อปรด้วยบุคลากรจำนวนมาก ล้วนแต่มีความรู้ความสามารถในสายงานต่าง ๆ หลากหลายถึง 50 สายงาน ไม่ว่าจะเป็นวิศวกร สถาปนิก นิติกร เศรษฐกร มัณฑนากร นักประชาสัมพันธ์ นักวิชาการด้านต่าง ๆ เช่น นักธรณีวิทยา นักอุทกวิทยา นักวิชาการเกษตร นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักสถิติ นักบัญชี นักการเงิน นักพัสดุ ฯลฯ

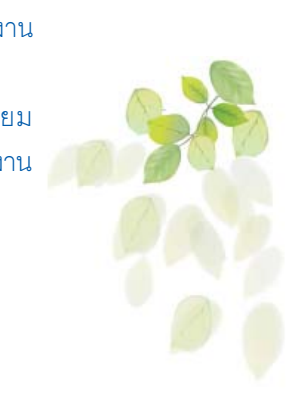
การที่ทำให้บุคลากรทั้งข้าราชการ ลูกจ้างและพนักงานราชการ รวมแล้วหลายหมื่นคนซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยที่แต่ละคนมีภูมิหลัง การศึกษา ประสบการณ์ อุปนิสัย และความรู้ความเชี่ยวชาญกันคนละด้าน มีเป้าหมายและบรรทัดฐานการปฏิบัติงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อไปสู่ความสำเร็จของงาน จึงต้องมี “ค่านิยม” กรมชลประทาน เป็นแนวทางกำกับพฤติกรรมส่วนตัวและทัศนคติในการทำงาน

“ค่านิยม” กรมชลประทาน ในปี 2552 คือ WATER for All หรือ น้ำเพื่อสรรพสิ่ง กรมชลประทานกำหนดเป็นแนวคิดในการจัดงานครบรอบวันสถาปนา 107 ปี กรมชลประทาน ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2552 ขึ้นในคราวเดียวกัน ซึ่ง W-A-T-E-R กำหนดขึ้นจากคุณลักษณะพึงประสงค์ของการเป็นข้าแผ่นดินที่ดีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ดีของรัฐบาล และเป็นผู้ให้บริการที่ดีของประชาชน กล่าวคือ ขาวชลประทาน มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานภายใต้ค่านิยมองค์กร ดังนี้

W : Work hard	ชาวชลประทานทุ่มเทในการปฏิบัติงาน
A : Attitude	ชาวชลประทานมีความคิดสร้างสรรค์
T : Team work	ชาวชลประทานเรียนรู้และทำงานร่วมกัน
E : Ethics	ชาวชลประทานมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน
R : Relationship	ชาวชลประทานมีความผูกพันและสามัคคี

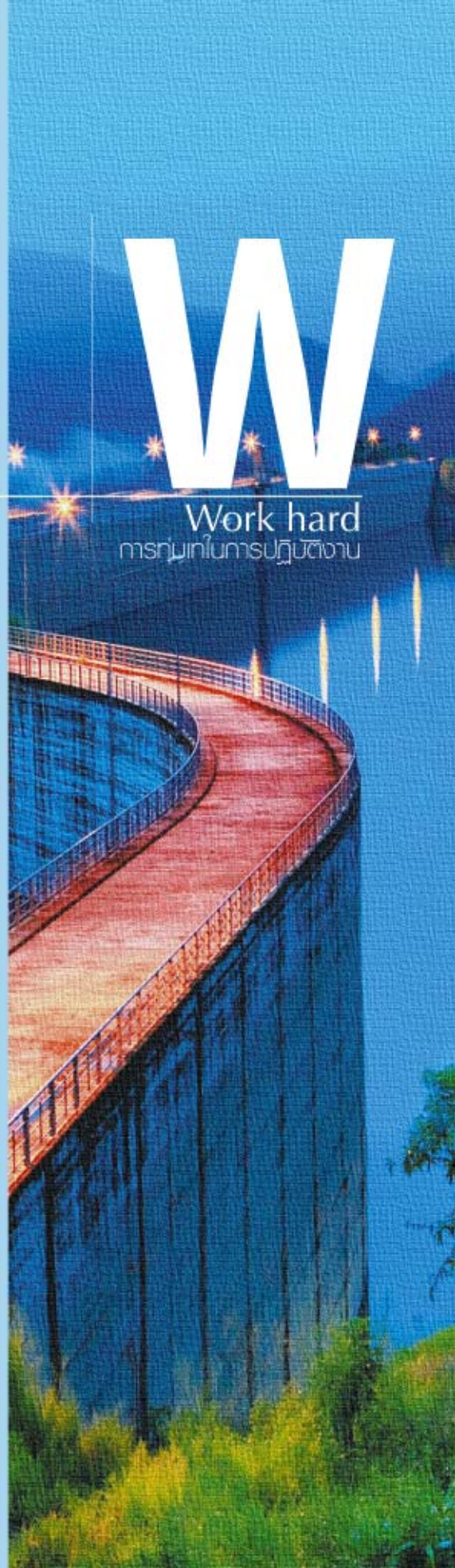
ค่านิยมที่กรมชลประทานกำหนดขึ้นนี้ เป็นสิ่งที่ชาวชลประทานร่วมกันปฏิบัติสืบต่อกันมาและจะยังคงปลูกฝังให้เป็นจริงและยั่งยืนตลอดไป บุคลากรทุกผู้ทุกนามของกรมชลประทานได้ร่วมใจกันปฏิบัติตามค่านิยมองค์กรด้วยจิตสำนึก ให้เกิดเป็นผลงานจริงที่สามารถจับต้องเป็นรูปธรรมได้ และขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ของกรมชลประทาน ได้ถ่ายทอดผลงานออกมาในหนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบวันสถาปนากรมชลประทานปีที่ 107 เล่มนี้

และด้วยพื้นที่อันจำกัดของหนังสือเล่มนี้ ทำให้ไม่สามารถสะท้อนค่านิยมกรมชลประทานได้หลากหลายครบถ้วนทุกมิติ เป็นแต่เพียงความพยายามที่จะนำเสนอผลงานที่กรมชลประทานได้ดำเนินการสำเร็จแล้วให้ได้มากที่สุดเท่าที่นั้น

W

Work hard
การทุ่มเทในการปฏิบัติงาน

W : Work hard

ชาวชลประทานทุ่มเทในการปฏิบัติงาน

“ใช้ความสามารถ ความพยายามของตนเองอย่างเต็มที่ มีความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียร ตรงต่อเวลา เสียสละความสุขสบาย ตลอดจนถึงความพอใจส่วนตัว หรือครอบครัว มีความมุ่งมั่นและกระตือรือร้น เพื่อให้ภารกิจขององค์การประสบความสำเร็จ”

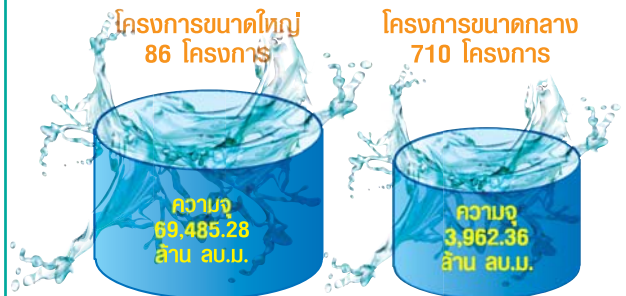

ตลอด 107 ปีที่ผ่านมา กรมชลประทานให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และการอุปโภคบริโภคอย่างพอเพียง จึงเร่งพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในระดับพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหานาในภาพรวมของกลุ่มน้ำ โดยได้วางแผนการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพิ่มเติมในแต่ละลุ่มน้ำ มาจนถึงรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งน้ำที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรโดยรวมในทุกรูปแบบ จึงมอบหมายให้กรมชลประทานพิจารณาเสนอแผนการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ ไว้ในแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ ระยะที่ 2 (SP2) จำนวน 17 โครงการ โดยจะเริ่มดำเนินการในปี 2553 จำนวน 7 โครงการ นอกจากนั้น ยังได้เสนอแผนการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็ก แผนป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ รวมทั้งแผนการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบชลประทานเดิม ในแผน SP2 อีกด้วย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

จำนวนโครงการและพื้นที่ชลประทาน

พื้นที่ชลประทาน 17,287,673 ไร่

พื้นที่ชลประทาน 6,637,347 ไร่

พื้นที่ชลประทาน 624,751 ไร่
พื้นที่รับประโยชน์ 9,652,210 ไร่

พื้นที่ชลประทาน 3,795,958 ไร่
พื้นที่รับประโยชน์ 313,314 ไร่

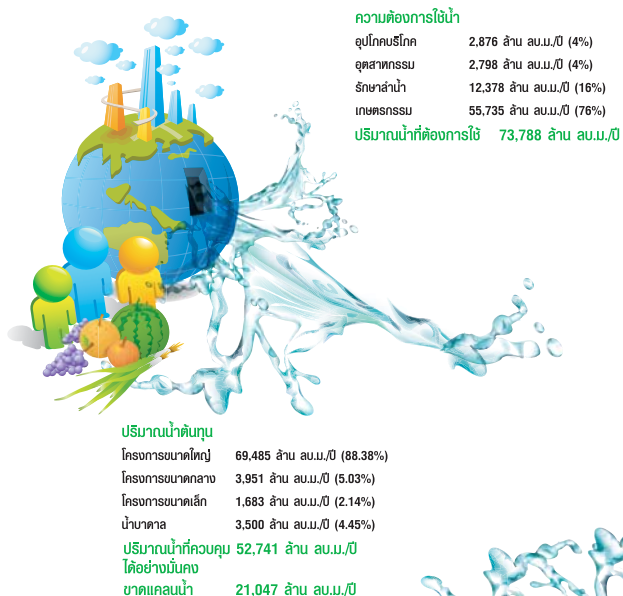
รวม 15,122 โครงการ ความจุ 75,148.32 ล้าน ลบ.ม.
รวมพื้นที่ชลประทานทั้งหมด 28,345,729 ไร่
รวมพื้นที่รับประโยชน์ทั้งหมด 9,965,524 ไร่

เรื่องน้ำให้ราษฎรในทั่วทุกภูมิภาค และยังเป็นการทำงานในพื้นที่อีกด้วย โดยรัฐบาลจะให้การสนับสนุนงบประมาณในปี 2553-2555 ประมาณ 200,000 ล้านบาท

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีปริมาณน้ำใช้การที่ควบคุมได้อยู่ที่ 52,741 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ในขณะที่ความต้องการใช้น้ำสูงถึง 73,788 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี จึงตอบสนองความต้องการใช้น้ำได้เพียง 2 ใน 3 หรือประมาณร้อยละ 70 เท่านั้น ปริมาณน้ำยังขาดแคลนอยู่อีกถึง 21,047 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี หากไม่มีการลงทุนพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น คาดว่าในปี 2559 การขาดแคลนน้ำจะเพิ่มขึ้นเป็น 34,183 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

ซ้ำร้ายปัญหาพื้นที่ป่าต้นน้ำลดลงและเสื่อมโทรมมาก ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและภัยจากโคลนถล่มที่รุนแรง ยังส่งผลกระทบต่อให้การขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง และน้ำท่วมใน

สถานการณ์การใช้น้ำในประเทศไทย

พื้นที่กลางน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจของประเทศ ยิ่งรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งพื้นที่ท้ายน้ำ ยังมีปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม กรมชลประทานจำเป็นต้องเร่งรัดแก้ไขปัญหาคาขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง รวมทั้งการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย เพื่อช่วยสนับสนุนการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร และสร้างความมั่นคงทางอาหารและพลังงานของประเทศ

ภารกิจของกรมชลประทานในสถานการณ์ดังที่เป็นอยู่ จึงนับเป็นความท้าทายพลกำลังทั้งหมด นั่นคือ กำลังกาย กำลังใจ กำลังสมอง รวมทั้งความมุ่งมั่น ความขยันหมั่นเพียร ความสำเร็จหรือวัน เพื่อให้ภารกิจขององค์กรประสบความสำเร็จ

กรมชลประทานจึงกำหนดให้ W : Work hard เป็นคำนิยามองค์กรในอันดับแรก

เมื่อบทบาทหน้าที่และภารกิจที่สำคัญตามประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมชลประทาน คือ การพัฒนาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำ การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ตลอดจน

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของงาน กรมชลประทานจึงต้องมุ่งมั่นทุ่มเททรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนรวบรวมข้อมูล ความต้องการ ความคาดหวังจากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คาดการณ์ความต้องการในอนาคต ข้อมูลน้ำฝน น้ำท่า สภาพภูมิอากาศ แผนการเพาะปลูก และหลักวิชาการต่าง ๆ นำมาประมวลและวิเคราะห์ร่วมกัน ให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อการพิจารณาและตัดสินใจดำเนินการ

ในการพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นกระบวนการทำงานยุ่งยาก ซับซ้อน กรมชลประทานต้องใช้ความรู้หลากหลายสาขาและประสบการณ์มาวิเคราะห์ กำหนดรูปแบบและออกแบบรายละเอียดโครงการให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่เหมาะสม รวมทั้งต้องพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรต่าง ๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ การจัดหาที่ดิน เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม การก่อสร้างมีความมั่นคงแข็งแรง และโครงการนั้นต้องตอบสนองความต้องการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการบริหารจัดการน้ำ ปัจจัยสำคัญที่กรมชลประทานต้องคำนึงถึง คือ การบริหารจัดการน้ำตามต้นทุนที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับจัดสรรเพื่อการเพาะปลูกและกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทุกฤดูกาล มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อร่วมกำหนดแผนการผลิต ที่สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน ผู้รับบริการได้น้ำอย่างเพียงพอทั่วถึงตามความต้องการ และเป็นธรรม ตามเวลา ในปริมาณที่เหมาะสม และระบบชลประทานมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการจัดสรรน้ำ

ในการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ กรมชลประทานจะต้องดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อช่วยป้องกันและบรรเทาปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ในพื้นที่การเกษตรและชุมชน ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที และผู้รับบริการมีความมั่นคงในการทำการผลิต มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การมีส่วนร่วมและการประชาสัมพันธ์ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 56 57 67 และ 85 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ระเบียบและคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านการประชาสัมพันธ์

อีกทั้งการปฏิบัติงานของกรมชลประทานในปัจจุบัน ยังเป็นการทำงานที่ต้องประสานและบูรณาการทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอนกับอีกหลายหน่วยงาน จึงเป็นภารกิจที่หนักหน่วงและท้าทายยิ่งนัก

เพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำเพียงอย่างเดียว กรมชลประทานได้ทุ่มเทบุคลากร เวลา เทคโนโลยี ความรู้ ความสามารถ งบประมาณ และสิ่งสำคัญ คือ ความมุ่งมั่น ความเพียรพยายาม เพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพียงหนึ่งโครงการ

ทั้งนี้ ไม่ว่าโครงการพัฒนาแหล่งน้ำนั้น จะมีที่มาอย่างไร ทั้งจากแนวพระราชดำริ จากนโยบายของรัฐบาล จากแผนงานของกระทรวงหรือกรม หรือจากการ

ร้องขอ และความต้องการของราษฎร ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สาเหตุหลักล้วนแต่เป็นเรื่องเดียวกัน นั่นคือ การขาดแคลนน้ำ ราษฎรได้รับความเดือดร้อน และไม่ว่าโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ นั้นจะมีลักษณะหรือรูปแบบใดก็ตาม ขั้นตอนและวิธีการทำงาน ในทุกโครงการ จะเป็นไปด้วยความยากลำบากเช่นเดียวกัน

กว่าโครงการพัฒนาแหล่งน้ำจะพัฒนาจนเป็นรูปเป็นร่าง ต้องเริ่มจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน ด้วยการตรวจสอบ แนวคิดเบื้องต้น ตรวจสอบพื้นที่ที่ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ศึกษากำหนดลักษณะโครงการเบื้องต้นว่า ลักษณะภูมิประเทศ จะเอื้อต่อการดำเนินงานในลักษณะใด ลักษณะน้ำท่า น้ำฝน ประโยชน์ที่ราษฎรจะได้รับ และประเมินผลเบื้องต้นก่อนจะ ทำการศึกษาขั้นรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ทั้งด้านวิศวกรรม ด้าน เศรษฐศาสตร์ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งคำนึงถึง ประโยชน์ที่จะได้รับอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม จะต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ กำหนด มาตรการแก้ไขและป้องกันด้วย ในการดำเนินการศึกษา

จะประกอบด้วยบุคคลหลากหลายอาชีพมาปฏิบัติงานร่วมกันตามลักษณะวิชาชีพ เช่น สำนักภูมิประเทศ ศึกษาเศรษฐกิจ สังคม ให้ได้ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการสำรวจข้อมูลดิน การใช้ที่ดิน การเกษตร ศึกษาวิเคราะห์ด้านวิศวกรรมเพื่อกำหนดลักษณะ ตำแหน่ง และขนาดของการพัฒนาโดยละเอียด ตรวจสอบข้อมูลสิ่งแวดล้อม แล้วทำการออกแบบเค้าโครงของโครงการชลประทานแบบเบื้องต้น ตรวจสอบภาพธรณีวิทยารากและวัสดุก่อสร้าง ประเมินค่าลงทุนและผลประโยชน์ และวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์ วิเคราะห์ด้านการเงินการลงทุน วิเคราะห์ความเหมาะสมในการลงทุน จากนั้นจึงจัดทำรายงานการศึกษาความเหมาะสม และหรือรายงานการศึกษา

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) รวมทั้งแนวทางในการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของราษฎรที่ได้รับประโยชน์และได้รับผลกระทบ

ภายหลังการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้วเสร็จ กรมชลประทานจะส่งรายงานดังกล่าวไปยังสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเสนอคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ด้านแหล่งน้ำ ให้ความเห็น แล้วจึงเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณา ก่อนนำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ยุ่งยากและใช้เวลา หรือบางครั้งต้องทำการชี้แจงหรือศึกษาเพิ่มเติม หากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเห็นแย้งหรือ

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม บางโครงการอาจใช้เวลานานถึง 4-5 ปี กว่าจะได้รับความคิดเห็นชอบ

ระหว่างการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรมชลประทาน จะดำเนินการชี้แจงและให้ข้อมูลกับราษฎรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ได้รับเพื่อให้โครงการเป็นที่ยอมรับของราษฎรในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้การทำงานของกรมชลประทานเกิดผลประโยชน์อย่างสูงสุด แก่ราษฎร

ขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมของโครงการนี้ เป็นการ ทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในกรมชลประทานและหน่วยงาน ภายนอก เช่น สำนักบริหารโครงการ สำนักชลประทานที่ 1-17 สำนักสำรวจด้านวิศวกรรมและธรณีวิทยา สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ สำนักวิจัยและพัฒนา กองแผนงาน ฯลฯ และร่วมกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ราษฎรหรือเกษตรกร หน่วยราชการส่วนภูมิภาค กรมแผนที่ทหาร กรมพัฒนาที่ดิน หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

 ขั้นตอนต่อมา ได้แก่ การสำรวจและออกแบบรายละเอียด โครงการชลประทาน เป็นงานด้านวิศวกรรมเกี่ยวกับการออกแบบ รายละเอียดโครงสร้างอาคารทิวาน เช่น อ่างเก็บน้ำ และระบบชลประทาน ขั้นตอนนี้ จะเริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนงานและงบประมาณดำเนินการ และการเตรียมความพร้อมของข้อมูล โดยรับข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลการสำรวจภูมิประเทศเพื่อการออกแบบ รายงานวางโครงการ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายงานศึกษาอุทกวิทยา รายงานสำรวจธรณี- ปลูกพืชวิทยา รายงานทดสอบคุณสมบัติวัสดุ และตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้น

หากข้อมูลเบื้องต้นมีเพียงพอ จะดำเนินการตรวจสอบสภาพ ภูมิประเทศจริงในพื้นที่ จัดทำรายงานแนวคิดรูปแบบโครงการและ หลักเกณฑ์การออกแบบ เพื่อกำหนดออกแบบและจัดทำแบบแปลน เค้าโครงเบื้องต้น จากนั้นจึงตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นออกแบบ รายละเอียด กำหนดออกแบบและจัดทำแปลนรายละเอียดเพื่อการก่อสร้าง (พร้อมรายการคำนวณ) ตรวจสอบ ทบทวน รายละเอียดรูปแบบ เงื่อนไข คุณสมบัติวัสดุ รวมทั้งเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้ตรวจสอบ ควบคุม ตรวจสอบพิจารณาอนุมัติ และจัดทำเป็นรายงานสรุปโครงการ (ขั้นออกแบบรายละเอียด) เพื่อดำเนินงานก่อสร้างต่อไป

ในขั้นตอนการสำรวจออกแบบ ใช้เวลาประมาณ 1 ปีเศษ จะเป็นการทำงานร่วมกันของสำนักออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม สำนักชลประทานที่ 1-17 กองแผนงาน สำนักสำรวจด้านวิศวกรรมและธรณีวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนา และสำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ

ถึงแม้การออกแบบจะดำเนินการแล้วเสร็จ แต่เวลาที่น่ามาใช้งาน อาจใช้เวลาหลายปี ทำให้ต้องมีการทบทวนและแก้ไขแบบอีก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและสิ่งก่อสร้างในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป มีการก่อสร้างถนน หรือที่พักอาศัยเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

จากนั้น กรมชลประทานจะนำเสนอโครงการ ซึ่งทำการศึกษาออกแบบเสร็จแล้วนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติเปิดโครงการ

ขั้นตอนนี้ คณะรัฐมนตรีจะมีการสอบถามความเห็นของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด หากยังมีข้อทักท้วงหรือมีความเห็นแย้งในเรื่องใด กรมชลประทานจะต้องชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมอีก จนกว่าปัญหาหรือข้อสงสัยเหล่านั้นจะหมดไป

การขออนุมัติเปิดโครงการ อาจมีปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ เช่น สภาวะการเงินของประเทศ ซึ่งอาจทำให้ต้องชะลอโครงการ การคัดค้านโครงการของราษฎรหรือ NGO ทำให้หลายโครงการต้องมีการพิจารณากันในหลายรัฐบาล บางโครงการใช้เวลาเป็นสิบปีหรือยี่สิบปี จึงจะผ่านความเห็นชอบหรือมีเช่นนั้น ก็ยังไม่ได้รับการพิจารณานุมัติจนถึงทุกวันนี้

แม้ว่ากรมชลประทานจะทำงานกันมานานหกทศวรรษแล้ว เพียงใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สำหรับประกอบการชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ให้ชัดเจน ทำการบูรณาการแผนงานในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความชัดเจน เข้าถึงลักษณะของงาน และเห็นความสำคัญของงานจริง ๆ แล้วขับเคลื่อนไปด้วยกัน รวมทั้งต้องตอบปัญหาต่าง ๆ ของราษฎรที่ได้รับผลกระทบ การทำความเข้าใจกับ NGO และสื่อมวลชน เกือบทุกโครงการต้องใช้เวลา ความพยายามและการทุ่มเทให้กับโครงการนั้น นับเป็นระยะเวลาพอสมควร

ขั้นตอนการดำเนินงานก่อสร้างโครงการชลประทาน นอกจากการขออนุมัติเปิดโครงการแล้ว กรมชลประทาน ต้องมีจัดทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อตรวจสอบสภาพ พื้นที่ จำนวนคร้วเรือน การถือครองและการทำประโยชน์ ฯลฯ รวมทั้งพิจารณาตรวจสอบว่ามีพื้นที่ก่อสร้างที่จะต้องขออนุญาตใช้พื้นที่จากส่วนราชการหรือไม่ หากเป็นขั้นตอนปกติ ระยะเวลาการขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ขึ้นอยู่กับประเภทของที่ดินที่ยื่นขออนุญาต เช่น หากเป็นพื้นที่ ส.ป.ก. ใช้เวลาประมาณ 180-360 วัน พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ใช้เวลาประมาณ 360-720 วัน อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ใช้เวลาประมาณ 360-1,080 วัน เป็นต้น

เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงดำเนินการประกาศเขตชลประทาน พร้อมดำเนินการสำรวจปักหลักเขต การรังวัด แบ่งแยกแปลงกรรมสิทธิ์ การจัดหาที่ดิน การประเมินราคา ค่าทดแทน การจ่ายค่าทดแทน และเข้าสู่ขั้นตอนการดำเนิน

การก่อสร้าง ตั้งแต่จัดทำเอกสารประกวดราคา รายละเอียด ด้านวิศวกรรม จัดทำราคากลาง ประมาณการ ประกวดราคาจ้าง ก่อสร้างหรือจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อจัดหาผู้รับจ้างงานก่อสร้างและการ คัดเลือกที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง แล้วจึงจะเป็นขั้นตอน ดำเนินการก่อสร้างและบริหารสัญญา

ขั้นตอนการดำเนินงานก่อสร้างโครงการชลประทาน เป็น หน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักโครงการขนาดใหญ่ สำนัก ชลประทานที่ 1-17 สำนักสำรวจด้านวิศวกรรมและธรณีวิทยา กอง กฎหมายและที่ดิน กองแผนงาน กองพัสดุ กองการเงินและบัญชี สำนักเครื่องจักรกล สำนักวิจัยและพัฒนา ฯลฯ ร่วมกับส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ส่วนราชการในจังหวัด กรมที่ดิน หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เกี่ยวข้อง คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระหว่างการก่อสร้าง สิ่งที่ยาก คือ การบริหารงานบุคคล การจัดซื้อจัดหาวัสดุ ต้องไม่ให้มีราคาแพงกว่าท้องตลาดและ มีคุณภาพ ที่สำคัญ เครื่องจักรต้องพร้อม ไม่เช่นนั้นจะทำให้เกิด ปัญหาและงานอาจไม่เสร็จตามสัญญา

ปัจจุบันยังต้องให้ความสำคัญกับงานเอกสาร การจัดทำ รายงานต่าง ๆ ทั้งข้อมูลรายวัน รายเดือน ตลอดจนเอกสาร ต่าง ๆ ทั้งโครงการ เริ่มตั้งแต่การจัดซื้อจัดหา ต้องดำเนินการให้ ถูกต้องตามขั้นตอนและระเบียบพัสดุ เพื่อให้พร้อมต่อการตรวจ สอบได้ทุกเมื่อ

ไม่ว่าการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ จะมี กระบวนการและขั้นตอนที่ซับซ้อนมากมายเพียงใด แต่ในความรู้สึก ของคนสร้างเขื่อนแล้ว การก่อสร้างแม้จะยุ่งยาก แต่ก็เป็น การเหนื่อยแบบมีความสุข เมื่อได้เห็นความก้าวหน้าของงานที่ทุ่มเททำมา

หรือแม้แต่การทำความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ เมื่อทุ่มเท ให้อภัยกับราษฎรไปหมดแล้ว ทุกอย่างก็เป็นเรื่องง่าย การทำความเข้าใจกับราษฎร การดูแลเอาใจใส่รับฟังปัญหาความเดือดร้อนและ ความต้องการของราษฎร การอยู่กับราษฎรเหมือนอยู่กับพี่ อยู่กับน้อง อยู่กับญาติ ทำให้การทำงานของกรมชลประทานได้รับความ ร่วมมือด้วยดีมาโดยตลอด

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง มีขั้นตอน กระบวนการทำงานเช่นเดียวกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ต่างกันเพียงขนาดของงานเท่านั้น ขณะที่โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก กลับมีปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง เพราะในการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จะไม่มีการจ่ายค่าชดเชย ค่าที่ดิน แต่โครงการจะเกิดขึ้นได้ เมื่อราษฎรที่ได้รับผลกระทบทั้งหมดต้องยินยอมให้ทางราชการใช้ที่ดินโดยไม่เรียกร้องค่าชดเชยใด ๆ

งานหนักที่กรมชลประทานต้องรับผิดชอบดำเนินการนั้น เพียงในเรื่องของการก่อสร้างเท่านั้น การบริหารจัดการน้ำ เพื่อจัดสรรน้ำให้ได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และทันต่อสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นยามที่ประสบภัยแล้ง หรืออุทกภัย ทุกสถานการณ์นั้น ต้องมีการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี และเครื่องมือที่ทันสมัย

การติดตามสถานการณ์น้ำ สำนักอุทกวิทยาและบริหารจัดการน้ำ ได้พัฒนาวิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ ทำให้สามารถคาดการณ์ปริมาณน้ำท่ารายเดือนทั้งประเทศได้ และพยากรณ์น้ำท่าได้ 5-7 วันล่วงหน้า ในจุดติดตามสถานการณ์น้ำที่สำคัญ โดยคำนวณจากระดับน้ำที่วัด ณ สถานีวัดระดับน้ำที่กระจายอยู่ทั่วทุกลุ่มน้ำสายหลักและลุ่มน้ำสาขาสำคัญ ๆ ของกรมชลประทาน

ปัจจุบัน สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำใช้การคาดการณ์ยอดน้ำสูงสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาที่สถานี C2 อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มาคำนวณร่วมกับอุณหภูมิตemperatur ความชื้นสัมพัทธ์ ความกดอากาศ และพิจารณาปริมาณฝนสะสม ฯลฯ มาพยากรณ์ว่าปีใดจะเป็นปีน้ำมาก ปีน้ำเฉลี่ย หรือปีน้ำแล้งได้ด้วย

เครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการน้ำ ของสำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำในปัจจุบัน คือ สถานีอุทกวิทยา มีทั้งหมด 718 สถานี แยกเป็นสถานีอุทกวิทยาแบบกลไก 226 สถานี สถานีอุทกวิทยาโทรมาตรขนาดเล็ก 29 สถานี สถานีอุทกวิทยาโทรมาตรขนาดใหญ่ 132 สถานี สถานีอุทกวิทยาและสถานีโทรมาตรขนาดเล็ก 281 สถานี สถานีอุทกวิทยาและสถานีโทรมาตรขนาดใหญ่ 50 สถานี สถานีอุทกวิทยาและสถานีโทรมาตรขนาดเล็ก-ใหญ่ 2 สถานี ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องทุ่มเท และเฝ้าติดตามด้วยความระมัดระวังตลอดเวลา เพื่อรายงานเข้ามายังส่วนกลางได้อย่างทันท่วงทีในทุกสถานการณ์

เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม การบริหารจัดการน้ำช่วงฤดูฝนของกรมชลประทานจะหนักหนา

ยิ่งขึ้นกว่าในภาวะปกติ เพราะต้องมีการวางแผนป้องกันและแก้ไข
ปัญหาน้ำท่วมไว้ล่วงหน้า

จากสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ที่ช่วงต้นฤดูฝนจะมี
มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาความชื้นเข้ามาปกคลุม และมีร่อง
ความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนล่างในระยะครึ่งหลังของเดือนพฤษภาคม ทำให้มีฝนตก
ติดต่อกันหลายพื้นที่ และมีฝนหนักบางพื้นที่ อาจเกิดน้ำท่วมฉับพลัน
น้ำป่าไหลหลากและอุทกภัยได้ ในขณะที่ช่วงเดือนมิถุนายนถึง
เดือนกรกฎาคม ร่องความกดอากาศต่ำจะเลื่อนขึ้นไปพาดผ่าน
ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อาจเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง
และเกิดการขาดแคลนน้ำได้ในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วง
ครึ่งหลังของเดือนมิถุนายนถึงครึ่งแรกของเดือนกรกฎาคม

ในเดือนสิงหาคมถึงกันยายน ร่องความกดอากาศต่ำจึงจะ
เลื่อนกลับลงมาพาดผ่านประเทศไทยตอนบนอีกครั้ง ทำให้มี
ฝนตกชุกเกือบทั่วไปกับมีฝนตกหนักถึงหนักมาก อาจเกิดน้ำท่วม
ฉับพลันได้ในบางพื้นที่ ส่วนเดือนตุลาคมต่อเนื่องถึงเดือนพฤศจิกายน
ร่องความกดอากาศต่ำจะเลื่อนลงไปพาดผ่านภาคใต้ และมรสุมที่

พัดปกคลุมประเทศไทยจะเริ่มเปลี่ยนเป็นมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือ ส่งผลให้บริเวณประเทศไทยตอนบน ฝนจะลดลงทั่วไป แต่ฝนเพิ่มมากขึ้นในภาคใต้ โดยเฉพาะทางฝั่งตะวันออกของภาคใต้มีฝนต่อเนื่องไปจนถึงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม

ลักษณะเช่นนี้ ทำให้กรมชลประทานต้องวางแผนการบริหารจัดการน้ำช่วงฤดูฝน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ทุกภูมิภาคและทุกพื้นที่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือปฏิบัติงานและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ การแจ้งข้อมูลสถานการณ์และการให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งประสานสำนักฝนหลวงและการบินเกษตรจัดทำแผนการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในภาวะที่เกิดฝนทิ้งช่วง

แผนการบริหารจัดการน้ำช่วงฤดูน้ำหลากของกรมชลประทาน กำหนดตามช่วงเวลาของสถานการณ์น้ำ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ แผนงานก่อนน้ำมา แผนงานระหว่างน้ำมาหรือขณะเกิดภัย และแผนงานหลังอุทกภัย หลังเกิดภัย

ทั้งนี้ แผนงานก่อนน้ำมา จะมีทั้งการใช้สิ่งก่อสร้างและไม่ใช้สิ่งก่อสร้างในการรับมือสถานการณ์

แผนงานไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง คือ

❑ การคาดการณ์และการติดตามสถานะทางอุตุ-อุทกวิทยาอย่างใกล้ชิด ทั้งสภาพภูมิอากาศ สภาพน้ำฝน สภาพน้ำท่า สภาพน้ำในอ่างฯ สภาพน้ำท่วม และพายุจร เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

❑ การบริหารน้ำในอ่างเก็บน้ำ โดยกรมชลประทาน และการไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย จะประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองหน่วยงาน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อกำหนดการเก็บกักน้ำและการระบายน้ำให้เป็นไปตามเกณฑ์การเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วงเวลา ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบจากสภาพน้ำหลากลงอ่างเก็บน้ำอย่างรุนแรงและเกิดภาวะน้ำท่วมด้านท้ายน้ำตลอดจนเร่งเก็บกักน้ำให้ได้มากที่สุดช่วงปลายฤดูฝน

❑ การใช้ระบบโทรมาตรเพื่อการพยากรณ์น้ำและเตือนภัยน้ำท่วม ติดตามสถานการณ์น้ำแบบเวลาจริง (real time) และพยากรณ์สถานการณ์น้ำเพื่อใช้เก็บข้อมูลเตือนภัยน้ำท่วม

❑ การเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมและการบริหารน้ำหลักที่ไม่สามารถควบคุมได้ การกำหนดวิธีการติดตามเฝ้าระวัง และคาดการณ์สภาพน้ำที่จะเกิดขึ้น แจ้งเตือนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เตรียมการป้องกันและให้การช่วยเหลือ หรือส่งน้ำบางส่วนเข้าไปในระบบชลประทานโดยไม่ให้เกิดปัญหาการเพาะปลูกพืชของเกษตรกร เพื่อลดระดับน้ำสูงสุดในลำน้ำ

❑ จัดตั้งศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำกรมชลประทาน เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำอย่างใกล้ชิด และจัดทำรายงาน รวมทั้งการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบตามผังการติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมกับมีการเปิดให้บริการสายด่วนแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อสอบถามข้อมูลเรื่องน้ำที่หมายเลข 1460 โดยในระดับภูมิภาคจะมีโครงการ

ชลประทานและสำนักชลประทานของแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ และเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมในแต่ละลุ่มน้ำ

□ ช่วงต้นฤดูฝนกรมชลประทานสั่งการให้ทุกสำนักชลประทานจัดตั้งศูนย์ประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ และให้รายงานสถานการณ์น้ำฝน น้ำท่า ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

□ การบริหารข้อมูลน้ำในอ่างเก็บน้ำ น้ำท่า และ น้ำท่วม เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภายในและภายนอก ให้ทราบสถานการณ์ที่รวดเร็วทันต่อ เหตุการณ์ โดยระบบสารสนเทศ ระบบการรับส่งข้อมูลทางไกล ทางระบบอินเทอร์เน็ต ผ่าน www.rid.go.th, <http://water.rid.go.th/wmsc> หรือทาง E-mail : rid_flood@yahoo.com และทางโทรสาร ตลอดจนการส่งข่าวสารผ่าน SMS

การรับมือสถานการณ์น้ำโดยใช้สิ่งก่อสร้าง คือ การ ขุดลอกและกำจัดวัชพืชในคลองชลประทาน และในอ่างเก็บน้ำ ต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับน้ำและการ ระบายน้ำ เช่น การขุดลอกคลองและอ่างเก็บน้ำ จำนวน 614 แห่ง และการกำจัดวัชพืชบริเวณคลอง การซ่อมแซมบำรุงรักษา และตรวจสอบความพร้อมใช้งานของอาคารชลประทานต่างๆ เช่น คันกันน้ำ ประตูระบายน้ำ ประตูน้ำ และสถานีสูบน้ำ เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมของเครื่องจักรเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ช่วยเหลือพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ประกอบด้วย เครื่องสูบน้ำ 1,200 เครื่อง เครื่องผลักดันน้ำ 121 เครื่อง รถชุด 37 คัน เรือชุด 17 ลำ รถแทรกเตอร์ 29 คัน รถบรรทุก 44 คัน รถบรรทุกน้ำ 295 คัน เรืออีก 6 ลำ รวมทั้งกระสอบทราย กำลังคน และไม้สน เป็นต้น

 แผนงานระหว่างน้ำมาหรือขณะเกิดภัย เป็นแผนงานที่กำหนดขึ้นเพิ่มเติมจากแผนงานก่อนน้ำมา ทั้งมาตรการที่ใช้สิ่งก่อสร้างและไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ โดยมาตรการไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง เช่น การส่งน้ำเข้าระบบชลประทานในพื้นที่การเกษตร โดยใช้ประโยชน์จากระบบชลประทานเพื่อลดปริมาณยอดน้ำสูงสุด การปรับแผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ เพื่อลดผลกระทบน้ำท่วมด้านท้ายน้ำ ส่วนมาตรการการใช้สิ่งก่อสร้าง คือ การเสริมประสิทธิภาพของอาคารชลประทานในบริเวณต่าง ๆ ที่พบว่ายังไม่มีศักยภาพเพียงพอกับขนาดของสถานการณ์น้ำหลากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นงานเสริมคันกันน้ำ/คันคลองส่งน้ำหรือคลองระบายน้ำ งานปิดทอลอดทำนบชั่วคราว การสนับสนุนเครื่องจักรเครื่องมือเข้าช่วยเหลือการเร่งซ่อมแซมอาคารที่ชำรุดให้ใช้งานได้ชั่วคราว และงานอื่นๆ เป็นต้น

ส่วนแผนงานหลังอุทกภัยหลังเกิดภัย คือ การเร่งสำรวจพื้นที่การเกษตรที่ได้รับผลกระทบและความเสียหายของอาคารชลประทาน ประเมินศักยภาพของปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อช่วยเหลือในช่วงฤดูแล้ง รวมทั้งการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่

 เครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานอีกเครื่องมือหนึ่ง คือ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและราษฎรผู้ใช้น้ำ เป็นนโยบายสำคัญของกรมชลประทาน ที่มีการดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องมาหลายปี

ไม่เพียงความพยายามในการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานให้เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี หากแต่การดูแลให้

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานมีประสิทธิภาพเข้มแข็งเป็นมาตรการดำเนินการที่สำคัญ ในปี 2552 กรมชลประทานจึงได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกระทรวงมหาดไทย จัดทำ “โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โดยดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง 84 โครงการ ใน 9 จังหวัด ก่อนจะขยายผลให้ครอบคลุมทั่วถึงต่อไป

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากโครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างเต็มประสิทธิภาพ มีการใช้น้ำอย่างถูกวิธีและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเพื่อพัฒนาองค์ความรู้หรือกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการน้ำให้แก่เกษตรกรและราษฎรผู้ใช้น้ำชลประทาน และการบริหารจัดการน้ำที่ดี ผ่านกระบวนการพัฒนาองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน ระหว่างการดำเนินโครงการ จะมีการทูลเกล้าฯ ถวายผลการประเมินโครงการฯ เป็นระยะ ๆ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยต่อไป

การดำเนินโครงการฯ มีเครื่องมือสำคัญ คือ นักประสานงานชลประทาน (นปช.ขป.) จะทำหน้าที่ส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมต่างๆ โดยเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาร่วมทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมในการส่งน้ำและบำรุงรักษาให้เกิดประโยชน์และดูแลบำรุงรักษาอย่าง

โครงการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ (ทรบ. หนองใหญ่)

งบประมาณ กปร. 2,385,000 บาท

ดำเนินการโดย กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เหมาะสม มีการจัดอบรมความรู้และความชำนาญให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำ ให้เกิดการใช้ประโยชน์และดูแลบำรุงรักษาระบบส่งน้ำ ระบบระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตามการใช้ประโยชน์และดูแลบำรุงรักษาในฤดูแรกของการผลิต (ฤดูฝนและฤดูแล้ง) เพื่อเพิ่มผลผลิต ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ชลประทาน และ นปช.ขป. จะทำการตรวจเยี่ยมและให้คำปรึกษาด้านการใช้น้ำ เพื่อให้ชุมชนสามารถดูแลรักษาและบริหารจัดการน้ำได้ด้วยตัวเองต่อไป

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ และ นปช.ขป. จะช่วยจัดตั้งหรือฟื้นฟูองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน ทั้งในรูปแบบนิติบุคคล คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน และสหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน และรูปแบบที่ไม่ใช่นิติบุคคล คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) และกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานให้มีความเข้มแข็งต่อไป

การทุ่มเททำงานหนักของกรมชลประทาน ปรากฏเป็นผลงานสำคัญที่เห็นกันในปี 2552 ทั้งโครงการที่ดำเนินการได้แล้วเสร็จ และความสำเร็จในการผลักดันให้เกิดโครงการใหม่ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว 6 โครงการ

สองโครงการขนาดใหญ่ที่ดำเนินการแล้วเสร็จเป็นความภาคภูมิใจของกรมชลประทานในปี 2552 คือ โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเริ่มการ
เก็บกักน้ำ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551 หลังจากเริ่มก่อสร้างในปี 2546

เส้นทางของโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ใช้เวลาถึง 27 ปี นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน
พระราชดำริให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี 2525
กรมชลประทานได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาให้ทำการศึกษาทบทวน
ความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการ เมื่อเดือนกันยายน 2536
กว่าคณะรัฐมนตรีจะมีมติอนุมัติโครงการเขื่อนแควน้อยในปี 2546 ใช้
เวลาดำเนินการทั้งสิ้น 9 ปี (ปี 2546-2554) ค่าก่อสร้างโครงการ 9,800
ล้านบาท ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้างระบบส่งน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่
ชลประทานที่กำหนดไว้

โครงการเขื่อนแควน้อย ประกอบด้วย 3 เขื่อนติดต่อกัน พร้อม
ด้วยระบบส่งน้ำ ขนาดความจุของอ่างฯ ที่ระดับเก็บกัก 769 ล้าน
ลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกในฤดูฝนและฤดูแล้ง ให้แก่พื้นที่
ชลประทานแควน้อย 155,166 ไร่ และส่งน้ำเสริมการเพาะปลูกใน
ฤดูแล้งแก่พื้นที่โครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ 250,000 ไร่ และ
เสริมให้โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่อยู่ในแม่น้ำแควน้อย 24,000 ไร่

โครงการกักคอกหมา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เป็น 1 ใน 2
โครงการในแผนแม่บทของกลุ่มน้ำวัง ซึ่งกรมชลประทานจัดทำขึ้น ตั้งแต่ปี
2510 เนื่องจากเขื่อนกักคอกหมา จังหวัดลำปาง เก็บน้ำได้เพียงร้อยละ 18 ของ
ปริมาณน้ำไหลลงอ่างฯ ทำให้มีน้ำไหลล้นอ่างฯ เป็นปริมาณมากในช่วง

ฤดูฝนของทุกปี จำเป็นต้องหาแหล่งเก็บกักน้ำแห่งใหม่ เพื่อสนองความต้องการใช้น้ำด้านต่าง ๆ ในเขตจังหวัดลำปางที่เพิ่มขึ้น กรมชลประทานได้พิจารณาศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาโครงการกักคอกหมา ซึ่งอยู่ตอนบนของเขื่อนกักลมแล้วเสร็จเมื่อปี 2541 และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2546

โครงการกักคอกหมา เป็นเขื่อนดิน มีขนาดความจุของอ่างเก็บน้ำ 170 ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อโครงการแล้วเสร็จสมบูรณ์ จะเป็นแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับพื้นที่ชลประทานที่มีอยู่เดิม คือ พื้นที่ชลประทานแม่วังและพื้นที่ชลประทานกักลมเดิม 143,750 ไร่ สำหรับโครงการกักคอกหมา สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่การเกษตรในฤดูแล้งได้ประมาณ 30,000 ไร่ และจะมีพื้นที่ชลประทานเปิดใหม่ รวม 20,000 ไร่ เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคในเขตอำเภอแจ้ห่ม อำเภอเกาะคา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียง เป็นแหล่งน้ำสำหรับการอุตสาหกรรม ช่วยบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ด้านท้ายเขื่อนและช่วยสำรองปริมาณน้ำไว้ใช้ในกิจการโรงไฟฟ้า

ในปี 2553 มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่เปิดใหม่ ที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว 6 โครงการ คือ โครงการในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก 4 โครงการ 1. โครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกไปยังอ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี 2. โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัดระยอง 3. โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะที่ 2) และ 4. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง จังหวัดชลบุรี 5. โครงการในพื้นที่ภาคใต้ 1 โครงการ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง 6. โครงการปรับปรุงและบำรุงรักษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช จังหวัดสิงห์บุรี

โครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกไปยังอ่างเก็บน้ำบางพระ จ.ชลบุรี โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัดระยอง และโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง จังหวัดชลบุรี 3 โครงการนี้เป็นโครงการตามแผนบริหารจัดการน้ำและแก้วิกฤติน้ำภาคตะวันออก ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2548 และอนุมัติให้เปิดโครงการเมื่อเดือนเมษายน 2552 มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพด้านการจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการขยายตัว รองรับแหล่งท่องเที่ยว อุปโภคบริโภค การเกษตรและอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและระยองตามลำดับ

ปัญหาวิกฤติภัยแล้งในปี 2548 ทำให้จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมสำคัญในภาคตะวันออก ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากปัญหาขาดแคลนน้ำ ถึงแม้จังหวัดชลบุรีจะมีอ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำมาบประชัน และอ่างเก็บน้ำชากนอกเป็นอ่างเก็บน้ำหลัก แต่ไม่สามารถใช้แก้ไขปัญหาคือ เนื่องจากมีการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม การใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำ ทำให้ศักยภาพการเก็บกักน้ำของอ่างเก็บน้ำแต่ละอ่างมีปริมาณน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว

กรมชลประทานดำเนินการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในปี 2548 พบว่า จังหวัดชลบุรีขาดแคลนน้ำ สำหรับใช้ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ประมาณ 858.2 ล้านลูกบาศก์เมตร

และคาดการณ์ว่า ในปี 2568 จังหวัดชลบุรีจะมีความต้องการใช้น้ำประมาณ 207 ล้านลูกบาศก์เมตร ในขณะที่ศักยภาพของอ่างเก็บน้ำในปัจจุบัน สามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ 69.50 ล้านลูกบาศก์เมตร (อ่างเก็บน้ำบางพระมีขนาดความจุ 117 ล้านลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันพบว่าปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำประมาณ 41 ล้านลูกบาศก์เมตร) หากไม่มีการพัฒนาจัดหาปริมาณน้ำต้นทุนมาเติมให้กับอ่างเก็บน้ำบางพระแล้วในอนาคต จังหวัดชลบุรีจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำประมาณ 137 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

สำหรับพื้นที่จังหวัดระยอง มีความต้องการใช้น้ำสูง แต่ปริมาณฝนมีน้อยกว่าจังหวัดจันทบุรีและตราด จำเป็นต้องผันน้ำช่วงฤดูฝนจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและตราดไปเก็บกักไว้ที่โครงการประแสร์ จังหวัดระยอง ปีละ 70 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการชลประทาน 137,000 ไร่และรองรับพื้นที่ชลประทานส่วนขยายอีก 38,000 ไร่ รวมทั้งแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

ทั้ง 2 โครงการจะใช้เวลาก่อสร้าง 5 ปี โดยโครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกไปยังอ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี ค่าก่อสร้าง 4,936 ล้านบาท จะเพิ่มปริมาณน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรมให้กับอ่างเก็บน้ำบางพระได้ปีละ

70 ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ไปแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัดระยอง ค่าก่อสร้าง 3,992.85 ล้านบาท

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี เป็นเขื่อนดิน ขนาดความจุของอ่างฯ 98 ล้านลูกบาศก์เมตร สร้าง ปิดกั้นคลองหลวง ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาหนึ่งของแม่น้ำบางปะกง โครงการ นี้อยู่ในแผนพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง เป็นแผนงานของ กรมชลประทาน ตั้งแต่ปี 2508 แต่ต้องชะลองานก่อสร้างไว้ก่อน ในปี 2515 ได้มีการร้องขอจากราษฎรในพื้นที่เรื่องการขาดแคลนน้ำและ เกิดอุทกภัยในที่สุด ความทราบถึงพระเนตรพระกรรณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2525

ปัจจุบัน คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เปิดโครงการเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2552 ค่าก่อสร้างโครงการ 1585.66 ล้านบาท ระยะเวลา ดำเนินการ 8 ปี

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ จะ ส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกข้าวในฤดูฝน 44,000 ไร่ ฤดูแล้ง 6,000 ไร่ พื้นที่ เพาะปลูกพืชไร่ในฤดูแล้ง 2,500 ไร่ บรรเทาอุทกภัยเพื่อการอุปโภคบริโภค รวมทั้งผันน้ำไปใช้เพื่อการอุตสาหกรรมได้ปีละ 11.90 ล้าน

ลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะเป็นฐานรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกได้เป็นอย่างดี

โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะที่ 2) เป็นโครงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดใกล้เคียง คณะรัฐมนตรีมีมติให้กรมชลประทานดำเนินการ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2543 ระยะเวลาดำเนินการ 6 ปี ค่าก่อสร้างประมาณ 3,500 ล้านบาท ประกอบด้วย การขุดคลองผันน้ำสายใหม่ เพื่อผันน้ำจากแม่น้ำจันทบุรี บริเวณเหนือฝายยาง ผ่านทุ่งลาซาลและทุ่งสระบาป และขุดขยายคลองเชื่อมไปลงคลองอ่าง แล้วระบายออกสู่ทะเล ก่อสร้างอาคารรับน้ำเข้าคลองผันน้ำ 25 แห่ง ก่อสร้างประตูระบายน้ำขนาดเล็ก 4 แห่ง ก่อสร้างประตูระบายน้ำคลองอ่างบริเวณคลองเชื่อมจากทุ่งสระบาปต่อคลองอ่าง ก่อสร้างสถานีสูบน้ำและประตูระบายน้ำคลองตะเคียน ก่อสร้างและปรับปรุงสะพาน 10 แห่ง

เมื่อแล้วเสร็จ จะช่วยระบายน้ำส่วนเกินไม่ให้ท่วมจังหวัดจันทบุรี รวมทั้งป้องกันการรุกล้ำของน้ำเค็มเข้ามาในบริเวณพื้นที่โครงการ และเป็นแหล่งเก็บกักน้ำจืดสำหรับการเกษตรประมาณ 5,000 ไร่ เพิ่มขีดความสามารถการพัฒนาจังหวัดจันทบุรีและเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง ตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำพุมดวง พื้นที่ตำบลบางอน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรมชลประทานดำเนินการศึกษาความเหมาะสมโครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง แล้วเสร็จตั้งแต่ปี 2537 ต่อมามีการศึกษาทบทวนผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปี 2540 เห็นควรพัฒนาจากโครงการก่อสร้างเขื่อนทด่น้ำบ้านน้ำหัก เป็นโครงการประเภทสูบน้ำ โดยพิจารณาการใช้ประโยชน์จากน้ำที่ปล่อยจากท้ายเขื่อนรัชชประภา มาพัฒนาระบบชลประทานประเภทสูบน้ำจากแม่น้ำพุมดวง แล้วส่งเข้าคลองเพื่อใช้บรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและลดน้ำทำการเกษตรในเขต 9 ตำบลของอำเภอพุนพิน คือ ตำบลบางงอน น้ำรอบ หนองไทร ท่าข้าม ลิเล็ด พุนพิน หัวเตย มะลวน และศรีวิชัย และ 2 ตำบลของอำเภอนาหว้า คือ ตำบลท่าเคย และคลองไทร พื้นที่ชลประทานประมาณ 73,980 ไร่ และในฤดูแล้งประมาณ 57,819 ไร่

ในอนาคต สามารถสร้างระบบชลประทานเพื่อขยายพื้นที่การเกษตรได้ 116,360 ไร่ และ 127,035 ไร่ โดยการสร้างระบบชลประทานพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำและสร้างเขื่อนทด่น้ำบ้านน้ำหัก พร้อมระบบชลประทานฝั่งขวาและฝั่งซ้ายตามลำดับ ต่อเชื่อมกับระบบชลประทานสูบน้ำพุมดวง

ลักษณะโครงการสูบน้ำพุมดวง ประกอบด้วย คลองชักน้ำยาว 1,850 เมตร สถานีสูบน้ำ ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ รวม 16 เครื่อง ระบบส่งน้ำ (รางน้ำเปิด) ความยาว 139 กิโลเมตร และระบบระบายน้ำ ความยาวประมาณ 83 กิโลเมตร ค่าก่อสร้างโครงการประมาณ 3,330 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 8 ปี

โครงการปรับปรุงและบำรุงรักษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำ (โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช) เป็นโครงการโดยใช้เงินกู้จากต่างประเทศ 1,000.70 ล้านบาท สมทบกับเงินงบประมาณ 462.33 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี

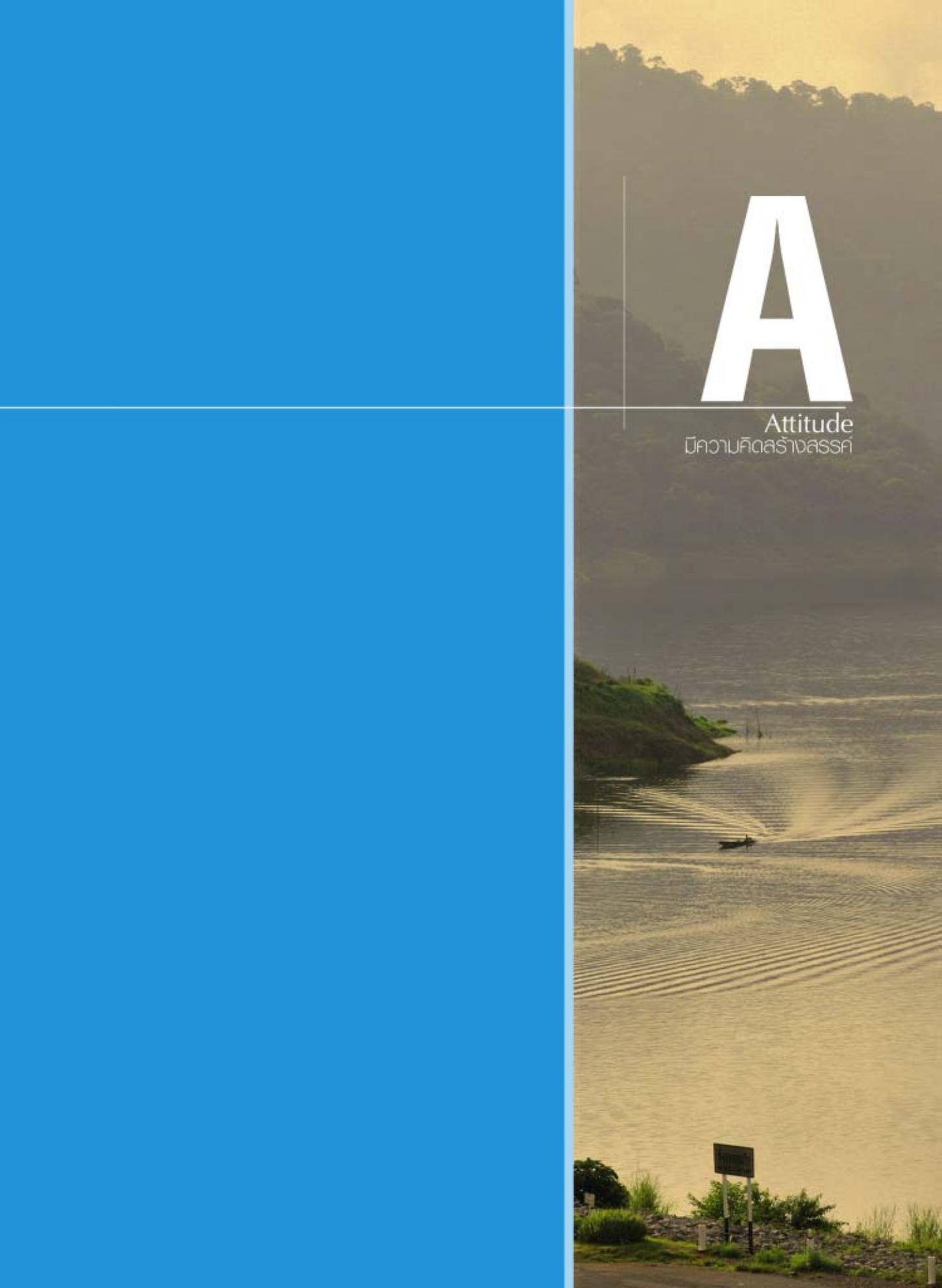
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช เป็นโครงการย่อยของโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ โดยมีคลองชัยนาท-อยุธยา เป็นคลองสายหลักรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา โดยการท่อน้ำของเขื่อนเจ้าพระยาเข้าสู่ประตูคลองส่งน้ำ อยู่เหนือเขื่อนประมาณ 800 เมตร แนวคลองส่งน้ำเริ่มต้นจากเหนือเขื่อนเจ้าพระยาฝั่งซ้าย อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาทส่งน้ำขนานไปกับแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านจังหวัดชัยนาทสิงห์บุรีอ่างทองไปสิ้นสุดที่ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความยาวคลอง 120.394 กิโลเมตร เนื้อที่โครงการรวม 523,930 ไร่ เป็นพื้นที่ชลประทาน 422,000 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด 16 อำเภอ 85 ตำบล

เนื่องจากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช ดำเนินงานมากกว่า 50 ปีแล้ว ทำให้ระบบชลประทานและระบบระบายน้ำของโครงการชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถเชื่อมโยงกันทั้งระบบ ประกอบกับสภาพแวดล้อมและสภาพเงื่อนไขต่าง ๆ รวมทั้งความต้องการน้ำเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก เนื่องจากการทำนาเพิ่มขึ้นจากเดิมปีละครั้ง เป็นปีละ 2-3 ครั้ง บางพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงพันธุ์ข้าว พืชไร่ และพืชสวนก็มีการขยายพื้นที่ด้วย ทำให้เกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำ เกษตรกรร้องเรียนเป็นประจำ

กรมชลประทานจึงจัดทำแผนพัฒนาและปรับปรุงบำรุงรักษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราชทั้งระบบ เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ ทั้งช่วยบรรเทาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาได้ด้วย

ชาวชลประทานจะยังคงทำงานอย่างหนักตลอดไป ด้วยความรับผิดชอบในบทบาทและภารกิจการพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ ประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ

The image is a vertical composition. The left half is a solid blue rectangle. The right half features a photograph of a sunset over a body of water. A small boat is visible on the water, leaving a wake. The sky is a mix of orange, yellow, and grey. A large white letter 'A' is superimposed on the upper right portion of the photograph. A thin white vertical line is to the left of the 'A', and a thin white horizontal line is below it, intersecting at the letter.

A

Attitude
มีความคิดสร้างสรรค์

A : Attitude

ชาวชลประทานมีความคิดสร้างสรรค์

“มีการคิดที่นอกเหนือไปจากกรอบที่วางเอาไว้
มีความคิดที่หลากหลาย คิดอย่างคล่องแคล่ว โดย
สามารถนำไปประยุกต์ทุกกรณี หรือหลักการได้อย่าง
รอบคอบ และมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้าง
สิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่”

สถานการณ์ “น้ำ” ไม่ได้เป็นเพียงปัญหาของประเทศไทยเท่านั้น หากแต่ยังเป็นปัญหาของโลกด้วย จากข้อมูลขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ระบุว่า ใน พ.ศ. 2493 ทุกภูมิภาคทั่วโลก มีปริมาณน้ำที่ใช้ประโยชน์ได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางและมากกว่า มีเพียงในแอฟริกาเหนือที่น้อย ในภาคกลางและใต้ของยุโรป ตอนเหนือของจีนและเอเชียใต้ค่อนข้างน้อย แต่ไม่มีภูมิภาคใดอยู่ในสถานะน้อยมาก

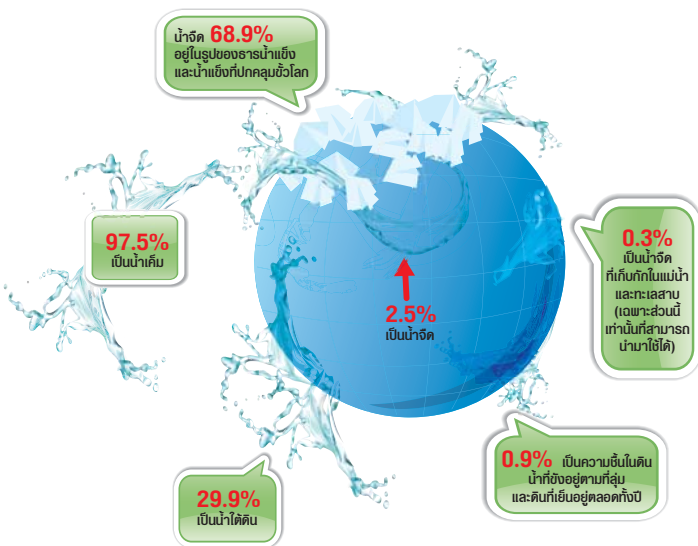
ใน พ.ศ. 2538 สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรุนแรงมาก ในหลายภูมิภาคขาดแคลนน้ำใช้ เช่น ในแอฟริกาเหนือและคาบสมุทรอารเบียอยู่ในเกณฑ์น้อยมาก ในตอนเหนือของจีน ตอนใต้และตะวันตกของเอเชียอยู่ในเกณฑ์น้อย มี 7 ภูมิภาคอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย และที่สำคัญ 35% ของประชากรโลก มีน้ำใช้อยู่ในเกณฑ์น้อยถึงน้อยมาก

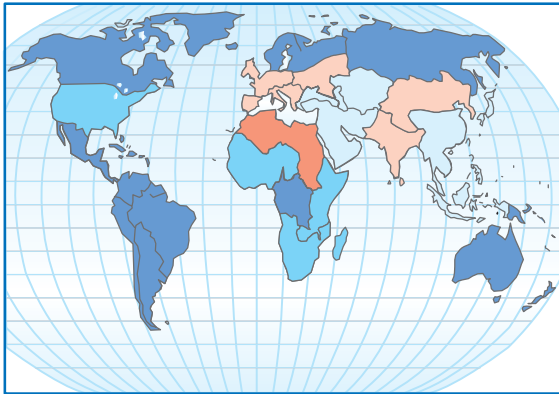
คาดการณ์ใน พ.ศ. 2568 หลายภูมิภาคทั่วโลก จะมีปริมาณน้ำที่ใช้ประโยชน์ได้อยู่ในเกณฑ์น้อยมาก และประชากรโลกประมาณ 30-35% จะขาดแคลนน้ำ อยู่ในเกณฑ์น้อยมาก

ขณะที่ประเทศไทยเอง มีปัญหาการขาดแคลนน้ำไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ทั้งยังมีปัญหาอุทกภัย และน้ำเสียอีกด้วย

เมื่อน้ำอยู่ในสถานการณ์วิกฤติที่น้ำวิกฤตเช่นนี้ กรมชลประทาน ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารจัดการน้ำของประเทศ จึงต้องมีบุคลากรที่มีกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งและสร้างสรรค์การทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาได้จริง

A : Attitude ความคิดเชิงสร้างสรรค์
จึงเป็นค่านิยมที่กรมชลประทานให้ความสำคัญยิ่ง

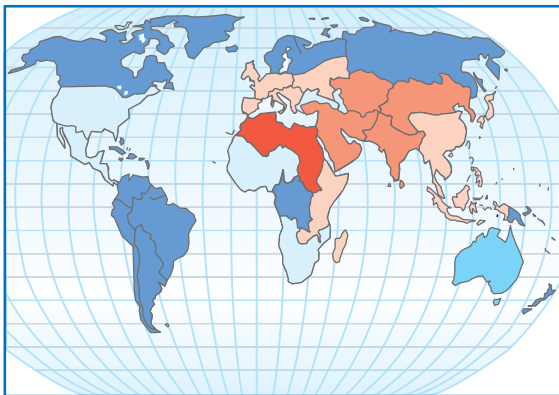

ปริมาณน้ำใช้การได้ของโลก เปรียบเทียบ 3 ปี

(หน่วย 1,000 ลบ.ม. ต่อคนต่อปี)

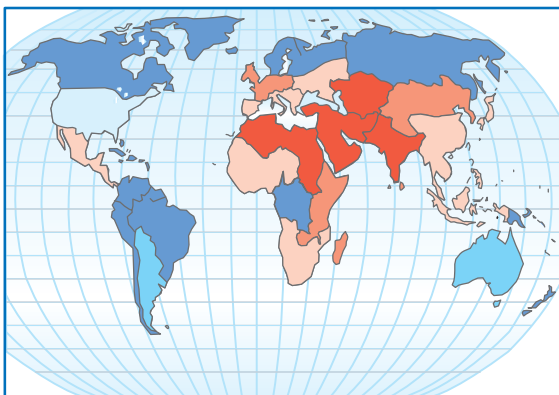
พ.ศ. 2493

	<1	= น้อยมาก
	1 - 2	= น้อย
	2 - 5	= ค่อนข้างน้อย
	5 - 10	= ปานกลาง
	10 - 20	= มาก
	>20	= สูงมาก

พ.ศ. 2538

	<1	= น้อยมาก
	1 - 2	= น้อย
	2 - 5	= ค่อนข้างน้อย
	5 - 10	= ปานกลาง
	10 - 20	= มาก
	>20	= สูงมาก

พ.ศ. 2568

	<1	= น้อยมาก
	1 - 2	= น้อย
	2 - 5	= ค่อนข้างน้อย
	5 - 10	= ปานกลาง
	10 - 20	= มาก
	>20	= สูงมาก

ปี 2568 โลกจะมีความต้องการใช้น้ำทั้งหมด ประมาณ 5,235 ลบ.กม. แต่จะได้ใช้น้ำเพียงประมาณ 2,764 ลบ.กม. เพิ่มขึ้นมหาศาลจากปี 2538 อันเป็นปีฐานของการประมาณการใช้น้ำซึ่งมีความต้องการใช้น้ำทั้งหมดทั่วโลกอยู่ที่ประมาณ 3,788 ลบ.กม. และได้ใช้น้ำประมาณ 55% หรือ 2,074 ลบ.กม.

การประชุมโลกครั้งที่ 5 (5th World Water Forum) ณ กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี ระหว่างวันที่ 16-22 มีนาคม 2552 เป็นการประชุมเรื่องน้ำระดับนานาชาติที่ยิ่งใหญ่ที่สุด และเป็นการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ทั้งในระดับนโยบายระดับปฏิบัติผู้ใช้น้ำทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ภายใต้หัวข้อ **“Bridging divides for water”** ได้มีการประกาศถึง **“มติน้ำอิสตันบูล”** เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำโลก และออกแถลงการณ์ให้รัฐบาลในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น นำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็วที่สุด ดังนี้

1. การมีสุขอนามัยและการได้น้ำที่มีคุณภาพดี คือ สิทธิขั้นพื้นฐานของมวลมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต และการดำรงชีพรวมถึงการรักษาสุขภาพของประชากรและการต่อสู้กับความยากจน
2. น้ำเป็นสินค้าสาธารณะและควรอยู่ภายใต้การควบคุมจากภาครัฐอย่างเข้มงวด ส่วนการให้บริการนั้น อาจจะเป็นผู้แทนของรัฐหรือจากภาคเอกชน
3. สุขอนามัยมีความสำคัญเทียบเท่ากับการจัดหา น้ำ มีความจำเป็นต้องเป็นวาระทางการเมืองของรัฐบาลในระดับชาติ ท้องถิ่น และภูมิภาค
4. สนับสนุนและให้ความสำคัญกับท้องถิ่นให้มีบทบาทในการจัดหาน้ำและการบริการสุขอนามัย
5. การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว เช่น ประชากรเพิ่มขึ้น การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การอพยพและการทำให้เป็นเมืองใหญ่ ซึ่งปัจจุบันมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลกอาศัยอยู่ในเมือง จึงทำให้เกิดความตึงเครียดในเรื่องน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบประปา และการให้บริการด้านสุขอนามัยแก่ภาคพลเมือง ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมและสถานที่ต่าง ๆ จึงยากที่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษในการจัดหาน้ำและสุขอนามัยจะบรรลุผล
6. ความยากจนและการขยายตัวของแหล่งเสื่อมโทรมและถิ่นฐานที่ตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นระเบียบรอบ ๆ เมืองมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อชุมชนเมือง จากการแบ่งปันการใช้น้ำ การบริการสุขอนามัย และการครอบครองที่ดิน จำเป็นต้องเร่งรีบแก้ไข
7. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลกระทบในทุกด้านของวัฏจักรน้ำ และมีอิทธิพลถึงประชากรโลก โดยจะเกิดการขาดแคลนน้ำมากขึ้น มีความรุนแรงจากอุทกภัยและภัยแล้ง ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น อุณหภูมิสูงขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงของน้ำฝน น้ำท่า และน้ำใต้ดิน

8. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลก

9. โดยธรรมชาติขอบเขตและพลวัตของปัญหาเรื่องน้ำจะแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนา ในขณะที่ความพอเพียงหรืออายุของโครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งท้าทายของทั้งสองประเทศ แต่ประเทศที่กำลังพัฒนาจะเผชิญกับปัญหาด้านการเงิน ศักยภาพ และการปรับปรุงกฎหมาย ข้อบังคับเป็นสำคัญ

10. วิธีการใหม่และความมั่นคงยั่งยืน คือ สิ่งสำคัญสำหรับการรับมือกับความต้องการน้ำในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค โดยมุ่งเน้นการบรรเทาและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการให้บริการอย่างเท่าเทียมเหมาะสม และยั่งยืน จำเป็นต้องใช้วิธีการบูรณาการ ประสานความร่วมมือและการแบ่งปันหน้าที่ความรับผิดชอบในทุกระดับ

11. การส่งเสริมสุขภาพจำเป็นต้องกำหนดไว้ในแผนระดับท้องถิ่นและภูมิภาคทั้งหมด และต้องเชื่อมโยงกับเรื่องอื่น ๆ อาทิเช่น การระบายน้ำ น้ำประปา การจัดการน้ำเสีย การกระจายอำนาจ การสนับสนุนการศึกษา ความเข้มข้นในการรณรงค์เพื่อความตื่นตัวในการปรับปรุงระบบสุขอนามัย

12. การออกแบบและการวางแผนในท้องถิ่นและภูมิภาคจะต้องคำนึงถึงน้ำเป็นสำคัญ

13. เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรด้านการจัดหาน้ำ ด้านบริการสุขอนามัย ตลอดจนการปรับปรุงกลไกที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

14. การจัดหาน้ำที่มีคุณภาพและการบริการสุขอนามัยจะมีค่าลงทุนร่วมกัน อย่างไรก็ตามการได้น้ำและมีสุขอนามัยที่พอเพียงในเชิงปริมาณ คุณภาพ และต่อเนื่องนั้น จำเป็นต้องจัดให้มี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประชาชนผู้ยากไร้เพื่อความเป็นธรรม

15. การใช้น้ำในพื้นที่ชนบทและเมืองจะเกี่ยวพันกันสูงมาก ดังนั้น การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในชนบทจะต้องมีความชัดเจนและสร้างความมั่นใจ โดยเฉพาะการรักษาอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรเพื่อป้องกันการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมือง ดังนั้น รัฐบาลต้องตื่นตัวและให้ความสำคัญกับภาคการเกษตร เพราะมีความสำคัญในการเป็นแหล่งอาหารให้กับพื้นที่เมือง

 เพื่อสนับสนุนมติน้ำอิสตันบูลให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เจ้าหน้าที่ระดับสูงและผู้แทนที่ได้รับเลือกในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่นที่เข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ ได้เรียกร้องให้องค์กรระหว่างประเทศและรัฐบาลของแต่ละประเทศต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ยกย่องให้เรื่องความปลอดภัยจากน้ำมีความสำคัญสูงขึ้นในนโยบายระดับชาติและนานาชาติ ภายใต้หลักการพื้นฐานว่า ทรัพยากรน้ำจะต้องถูกจัดสรรอย่างมีเหตุผลและยุติธรรม ระหว่างผู้ใช้น้ำทั้งหมด

2. เร่งรัดการดำเนินการตามสัญญาเรื่องการได้น้ำ สุขอนามัย และการต่อสู้กับความยากจน โดย

เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนปฏิบัติการโยฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg Plan of Implementation : JPOI) และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals, MDGS)

3. สร้างความมั่นใจให้กับเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค โดยการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ภาวะเบียบ งบประมาณ แก่บุคลากรและองค์กรให้มีความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการน้ำและการบริการสุขอนามัย

4. ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในระดับท้องถิ่นและภูมิภาคสู่การปฏิบัติในระดับชาติเพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน และปรับปรุงการเข้าถึงน้ำ การบริการสุขอนามัย และเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่เป็นหมู่เกาะและประเทศที่ติดกับ

ขายฝั่งทะเล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่
ออกแบบภายใต้เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5. สร้างนวัตกรรมของกลไกทางการเงินและกฎข้อบังคับ
เพื่อความสะดวกของรัฐบาลท้องถิ่นและภูมิภาคในการเข้าถึงได้
โดยตรง และเพิ่มเงินสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำ
และสุขอนามัย เพื่อสนองต่อความต้องการของมวลประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากไร้ ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

6. ให้รวมการลงทุนด้านน้ำไว้ใน การดำเนินการลดภาระ
หนี้สิน

7. สร้างความตระหนักในการทำความเข้าใจและการ
คาดการณ์สภาพภูมิอากาศในอนาคตในทุกระดับ เช่น ระดับชาติ
ท้องถิ่น และภูมิภาค โดยการแบ่งปันความรู้ที่มีอยู่และได้มา

8. สร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการบริหารจัดการ
กลุ่มน้ำ

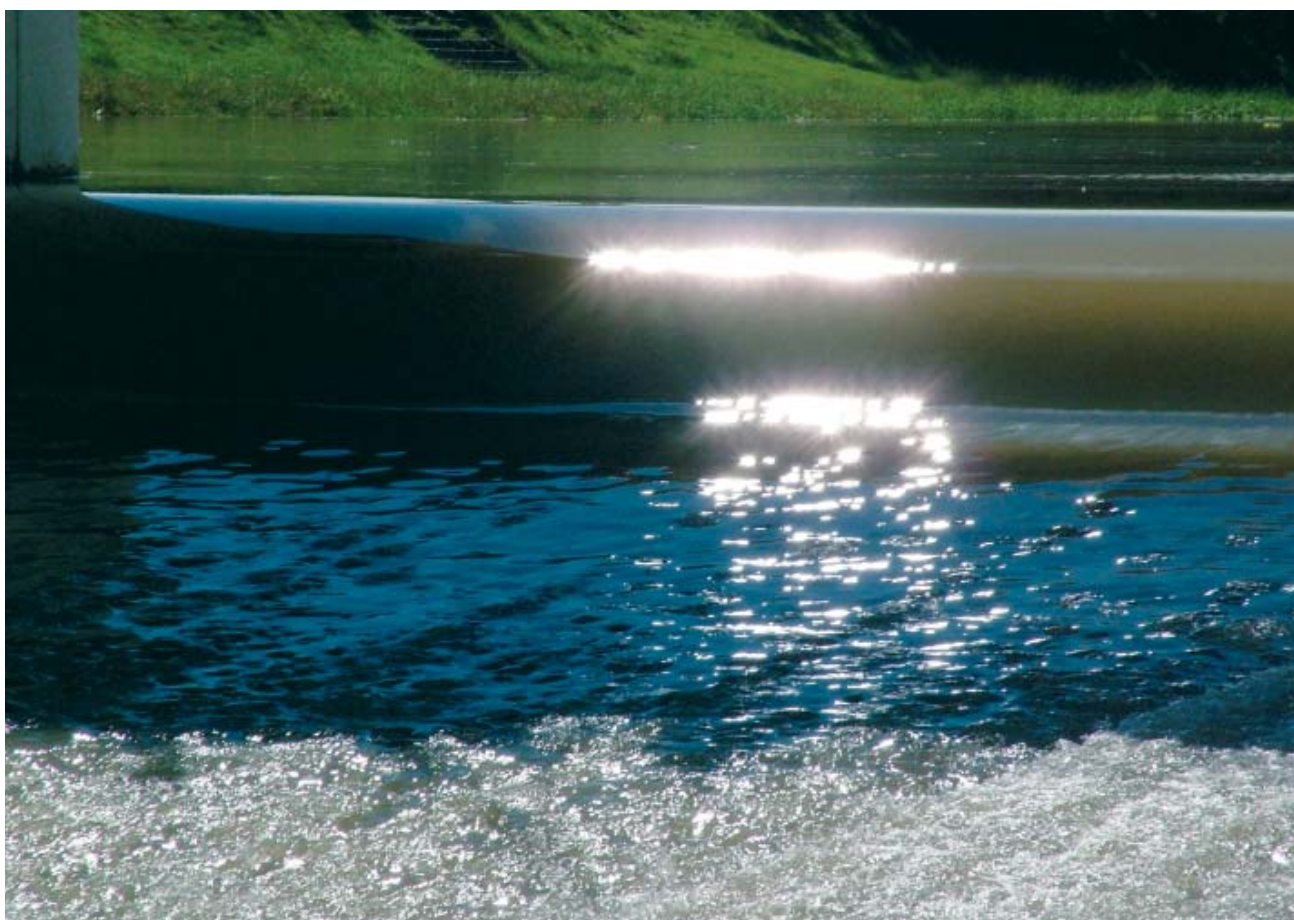

9. การกำหนดนโยบายจะต้องพิจารณาอย่างเข้มข้นถึงผลกระทบจากวัฏจักรทางอุทกวิทยาที่มีอิทธิพลในพื้นที่ชนบท เมือง และระบบนิเวศ

10. สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นและภูมิภาค สำหรับการทำงานเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษด้านน้ำและสุขอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นหุ้นส่วนกองทุนระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นและภูมิภาคของประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการจัดสรรรายได้ของรัฐจากภาษีอากร

นี่คือความพยายามของโลก เพื่อร่วมกันหาหนทางปิดเป่าภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า หากสถานการณ์เรื่องน้ำยังถูกเพิกเฉยละเลย

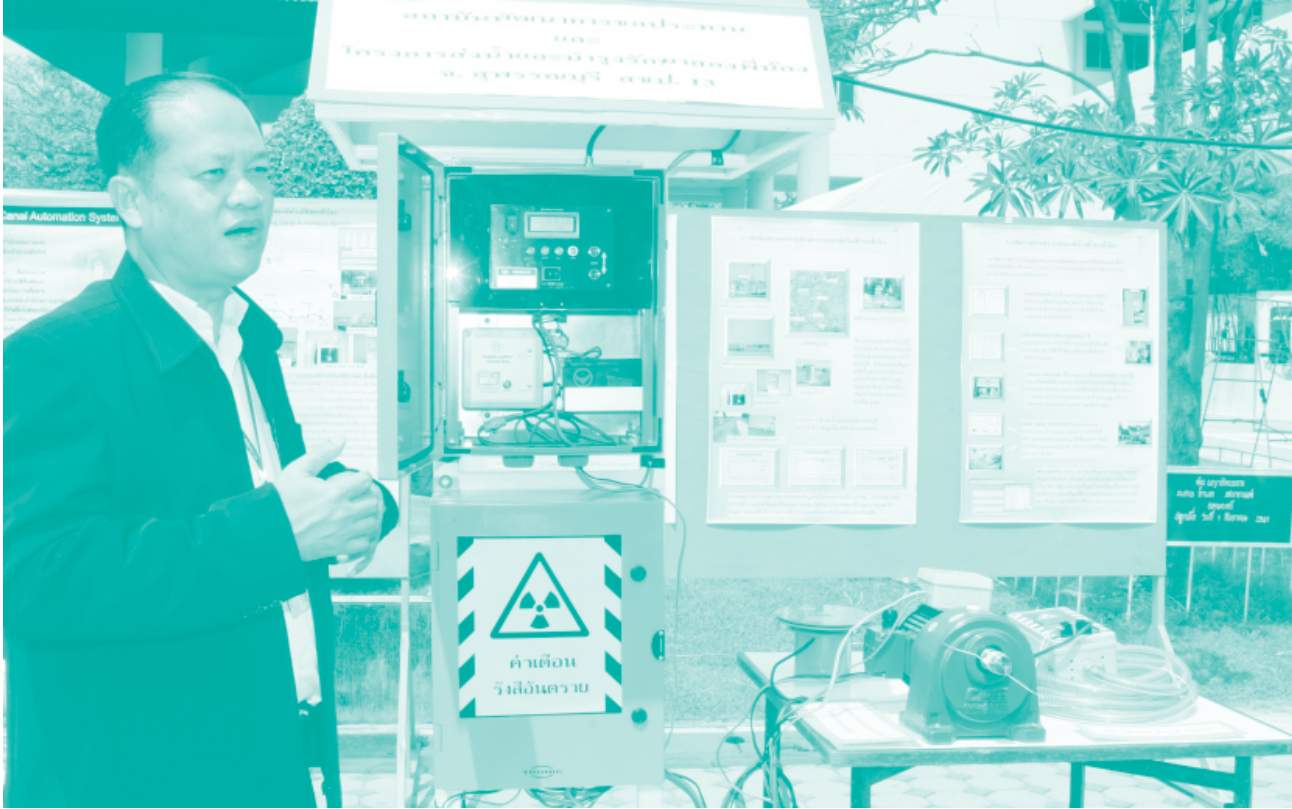
 สำหรับประเทศไทยแล้ว ปัญหาน้ำจะเกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบ แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค แต่ละท้องถิ่น ทำให้กรมชลประทานปลูกฝังค่านิยมด้านทัศนคติ เน้นเรื่องกระบวนการคิดในเชิงสร้างสรรค์และปรากฏเป็นผลงานออกมามากมายหลากหลายรูปแบบ ที่ถูกนำไปประยุกต์กับทฤษฎี หรือ

หลักการได้อย่างรอบคอบและถูกต้อง นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่โดยในปีที่ผ่านมา กรมชลประทานมีผลงานจากการสร้างสรรค์มากมาย เช่น

ผลงาน แบบจำลองโครงข่ายใยประสาทเทียม (**Artificial Neural Networks : ANNs**) เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งของระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ที่สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำสร้างขึ้น เพื่อช่วยให้การคาดการณ์ปริมาณน้ำรายวัน จากเดิมที่เคยเป็นสิ่งยุ่งยาก ซับซ้อน และมีความไม่แน่นอนอยู่มาก เพราะการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำทำรายวันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะทางกายภาพของกลุ่มน้ำและอิทธิพลจากองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ของกระบวนการทางอุทกวิทยาที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา กลายเป็นเรื่องที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องแม่นยำ

แบบจำลองโครงข่ายใยประสาทเทียม เป็นแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Mathematic Model) ชนิดหนึ่ง ที่ใช้ความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยเพียงข้อมูลปริมาณฝน ปริมาณน้ำท่า (Rainfall Runoff Relationship) และระดับน้ำในอดีตเท่านั้น มาใช้สอนให้ระบบโครงข่ายฯ เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผลการคาดการณ์ปริมาณน้ำรายวันล่วงหน้าที่ได้ อยู่ในเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือได้ ประมาณ 1-3 วัน หรือ 72 ชั่วโมงล่วงหน้า

แบบจำลองโครงข่ายใยประสาทเทียม จะนำมาประยุกต์ใช้สำหรับการคาดการณ์ปริมาณน้ำรายวันล่วงหน้า 1-3 วัน ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำปิงตอนล่าง ลุ่มน้ำยมตอนล่าง ลุ่มน้ำน่านตอนล่าง ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูลตอนล่าง ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกบางส่วน โดยจะเผยแพร่ผลการคาดการณ์ปริมาณน้ำรายวันล่วงหน้า 1-3 วัน จากการประยุกต์ใช้โปรแกรมโครงข่ายใยประสาทเทียม ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ (<http://water.rid.go.th/itcwater/utok/forecast1.htm>) เพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจได้ติดตามผลของการคาดการณ์ ตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้กับลุ่มน้ำอื่น ๆ อีกต่อไป

ระบบคลองอัตโนมัติ เป็นเครื่องมือที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง สำหรับช่วยงานส่งน้ำในคลองชลประทาน ให้กับพื้นที่เกษตรกรรม ในปริมาณและเวลาที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ ใช้งานง่าย ค่าใช้จ่ายถูก สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

โดยหลักการพื้นฐานในการควบคุมน้ำในคลองชลประทาน คือ การควบคุมปริมาณน้ำไหลผ่านประตูระบายน้ำควบคู่กับ ระดับน้ำในคลองให้สัมพันธ์กัน จึงจะส่งน้ำได้ตามต้องการ โดยควบคุมระดับน้ำในคลองสายใหญ่ให้อยู่ที่ระดับเป้าหมายก่อน แล้วจึงปรับประตูระบายน้ำปากคลองซอยให้น้ำไหลเข้าคลองตาม ที่ต้องการ

ระบบคลองอัตโนมัติยังช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ด้านการส่งน้ำ เพื่อควบคุมอุปกรณ์และอาคารบังคับน้ำต่าง ๆ ใน ระบบส่งน้ำชลประทาน ลดการใช้พลังงานและค่าใช้จ่ายสำหรับ งานบริหารจัดการน้ำ ใช้ตรวจวัดระดับน้ำในคลอง สั่งเปิด-ปิด บานประตูระบายน้ำระยะไกลได้ทันที เพื่อป้องกันหรือบรรเทา ปัญหาเกี่ยวกับน้ำท่วม และช่วยลดปัญหาขัดแย้งเรื่องน้ำระหว่าง เกษตรกรอีกด้วย

ระบบคลองอัตโนมัติมีส่วนประกอบพื้นฐาน คือ ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ขั้นสูง ที่สามารถตัดสินใจการทำงานได้แบบอัตโนมัติ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ตรวจวัดระดับน้ำ อุปกรณ์ควบคุมการทำงานของระบบที่อยู่ห่างไกลอุปกรณ์เก็บข้อมูลด้วยระบบการสื่อสารระหว่างสถานีลูกข่ายกับแม่ข่ายด้วยโทรศัพท์มือถือหรือวิทยุสื่อสารย่าน VHF หรือ UHF ในบางประเทศที่มีเงินทุนมาก เช่น สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย จะใช้ระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียมซึ่งได้ผลดีมาก

เมื่อการซื้ออุปกรณ์ระบบคลองอัตโนมัติทั้งหมดต้องใช้เงินมาก กรมชลประทานจึงคิดพัฒนาระบบคลองอัตโนมัติขึ้นใช้เอง โดยพัฒนาให้อุปกรณ์และซอฟต์แวร์มีคุณสมบัติตามต้องการ เทียบเคียงกับต่างประเทศ โดยเลือกพัฒนาเฉพาะส่วนที่จำเป็นและสามารถติดตั้งได้กับประตูระบายน้ำในคลองชลประทานที่ก่อสร้างแล้ว

ระบบคลองอัตโนมัติที่กรมชลประทานพัฒนาขึ้น เป็นการดัดแปลงประตูระบายน้ำธรรมดาให้เป็นประตูกล ทำการควบคุมระดับน้ำด้านเหนือน้ำ ตามที่กำหนดไว้ และใช้ระบบคอมพิวเตอร์ส่วนกลาง ควบคุมปริมาณน้ำในคลอง โดยการปรับบานประตูปากคลองส่งน้ำเพื่อเพิ่มหรือลดปริมาณการระบายน้ำเข้าคลอง ทำให้ระดับน้ำในคลองอยู่ที่ระดับเป้าหมาย ผลพัฒนาและทดสอบระบบคลองอัตโนมัติ 2 แห่ง ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ปรากฏว่า การทำงานในแบบอัตโนมัติ อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้น สามารถทำงานได้ผลเป็นที่น่าพอใจมาก และเชื่อถือได้มากกว่า 80%

ประตูอัตโนมัติกลางคลองแบบปรับบานอัตโนมัติ เป็นผลงานประดิษฐ์ของกรมชลประทานที่จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและพัฒนาการควบคุมบานประตูเปิด-ปิดอัตโนมัติ และใช้เป็นอาคารอัตโนมัติกลางคลองที่เปิด-ปิดได้เองตามปริมาณน้ำที่ส่งในคลอง โดยรักษาระดับน้ำด้านเหนือน้ำของประตูให้มีระดับคงที่ตลอดเวลาไม่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ในการควบคุมการเปิด-ปิด ทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็วในการส่งน้ำชลประทานให้แก่พื้นที่เกษตรกรรม

การศึกษาและพัฒนานี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาหลักการทำงานและพัฒนารูปแบบของประตูที่เหมาะสมในท้องปฏิบัติการ โดยการจัดทำแบบจำลองของประตู และศึกษาทดลองจนได้รูปแบบของประตูที่เหมาะสม ให้ชื่อว่า **“ประตูอัตโนมัติกลางคลอง แบบ RADA Gate Model I”**

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเอารูปแบบของประตูที่ศึกษาจากแบบจำลองมาจัดทำขึ้นเพื่อใช้งาน และนำไปก่อสร้างติดตั้งที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา

กำแพงแสน จำนวน 4 แห่ง มี 3 ขนาด คือ 3.90 x 1.70 เมตร, 3.35 x 1.45 เมตร และ 3.0 x 1.30 เมตร โดยเลือกขนาดของคลองส่งน้ำที่ติดตั้งประตูเป็นคลองลาดคอนกรีตขนาดเล็กมีความกว้างของกันคลอง อยู่ระหว่าง 1.5-2.0 เมตร ความลึกไม่เกิน 2.0 เมตร และปริมาณน้ำสูงสุดอยู่ระหว่าง 3-6 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที เมื่อก่อสร้างและติดตั้งบานประตูแล้วเสร็จ ทดสอบการทำงานของประตู พร้อมทั้งสอบเทียบหาสูตรเพื่อคำนวณปริมาณน้ำผ่านประตูเพื่อใช้ในการส่งน้ำอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

หลังจากการใช้งานระยะหนึ่งแล้ว มีการติดตามประเมินผลการใช้งานของประตู RADA Gate Model I ในพื้นที่โครงการใช้งานกับเกษตรกรผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่ควบคุมอาคาร ผลการประเมินพบว่า ประตูที่สร้างมีประโยชน์ต่อการส่งน้ำชลประทานเป็นอย่างมาก ช่วยให้การส่งน้ำมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว เหมาะที่จะนำไปขยายผล เป็นอาคารควบคุมน้ำในคลองส่งน้ำขนาดเล็กเพื่อใช้ในการบริหารจัดการการส่งน้ำของโครงการชลประทานอื่น ๆ ต่อไป

การวิเคราะห์และออกแบบการควบคุมน้ำในการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ
มีปัจจัยด้านวิศวกรรมที่สำคัญ คือ ค่าความชื้นน้ำของดิน หินฐานราก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่ทราบค่าความถูกต้องแน่นอน ในการวิเคราะห์และออกแบบจึงต้องพิจารณาเผื่อความปลอดภัยไว้ในเกณฑ์ที่สูง ซึ่งจากสถิติการพิบัติที่เกิดขึ้นกับเขื่อน พบว่า สาเหตุการพิบัติส่วนใหญ่ เกิดจากการกัดเซาะด้วยน้ำ เช่น การกัดเซาะที่ลาดเขื่อน ภายใน

ตัวเซ็นเซอร์ ฐานรากเซ็นเซอร์ และอาคารประกอบ รวมทั้งการรั่วซึมออกทางท้ายเซ็นเซอร์หรือขอบอ่างฯ มากเกินไป จนไม่สามารถเก็บน้ำได้ตามต้องการ นอกจากนี้ ความดันน้ำที่มีค่าสูงในตัวเซ็นเซอร์หรือลาดธรรมชาติในบริเวณเซ็นเซอร์ ก็เป็นสาเหตุให้เกิดการเคลื่อนพังได้

จากความสำคัญของคุณสมบัติด้านความชื้นน้ำของดิน กรมชลประทานจึงทำการวิจัย ออกแบบและพัฒนาเครื่องทดสอบความชื้นน้ำของดินในสนามขึ้น ให้มีความเหมาะสม และสะดวกในการทดสอบ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้มีการทดสอบความชื้นน้ำของดิน ทั้งก่อนการออกแบบ และการควบคุมงานก่อสร้างของกรมชลประทานต่อไป

เครื่องมือทดสอบความชื้นน้ำของดินในสนามที่กรมชลประทานออกแบบนี้ ประกอบด้วย ชิ้นส่วนที่สำคัญ คือ ชุดท่อฝังดินเพื่อเป็นบ่อทดสอบ ชุดควบคุมระดับน้ำอัตโนมัติ ชุดควบคุมการเปิด-ปิดวาล์วน้ำ และชุดถังเก็บน้ำสำรอง

เครื่องต้นแบบที่ก่อสร้างขึ้นนั้น มีชุดท่อฝังดินขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 นิ้ว สูง 30 เซนติเมตร ทำจากสแตนเลสหนา 2 มิลลิเมตร ชุดควบคุมระดับน้ำอัตโนมัติเป็นวงจรไฟฟ้า สามารถกำหนดระดับน้ำที่ต้องการได้ ปรับแก้ค่าได้ตามความต้องการของผู้ใช้ ชุดควบคุมการเปิด-ปิดวาล์วน้ำเป็นวงจรไฟฟ้าที่ต่อเชื่อมกับวาล์วน้ำอัตโนมัติ สามารถเปิด-ปิดได้โดยการถ่ายทอดสัญญาณจากชุดควบคุมระดับน้ำอัตโนมัติ รวมทั้งมีไฟฟ้ากระแสตรงสำรองไฟได้ถึง 48 ชั่วโมง ทำให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

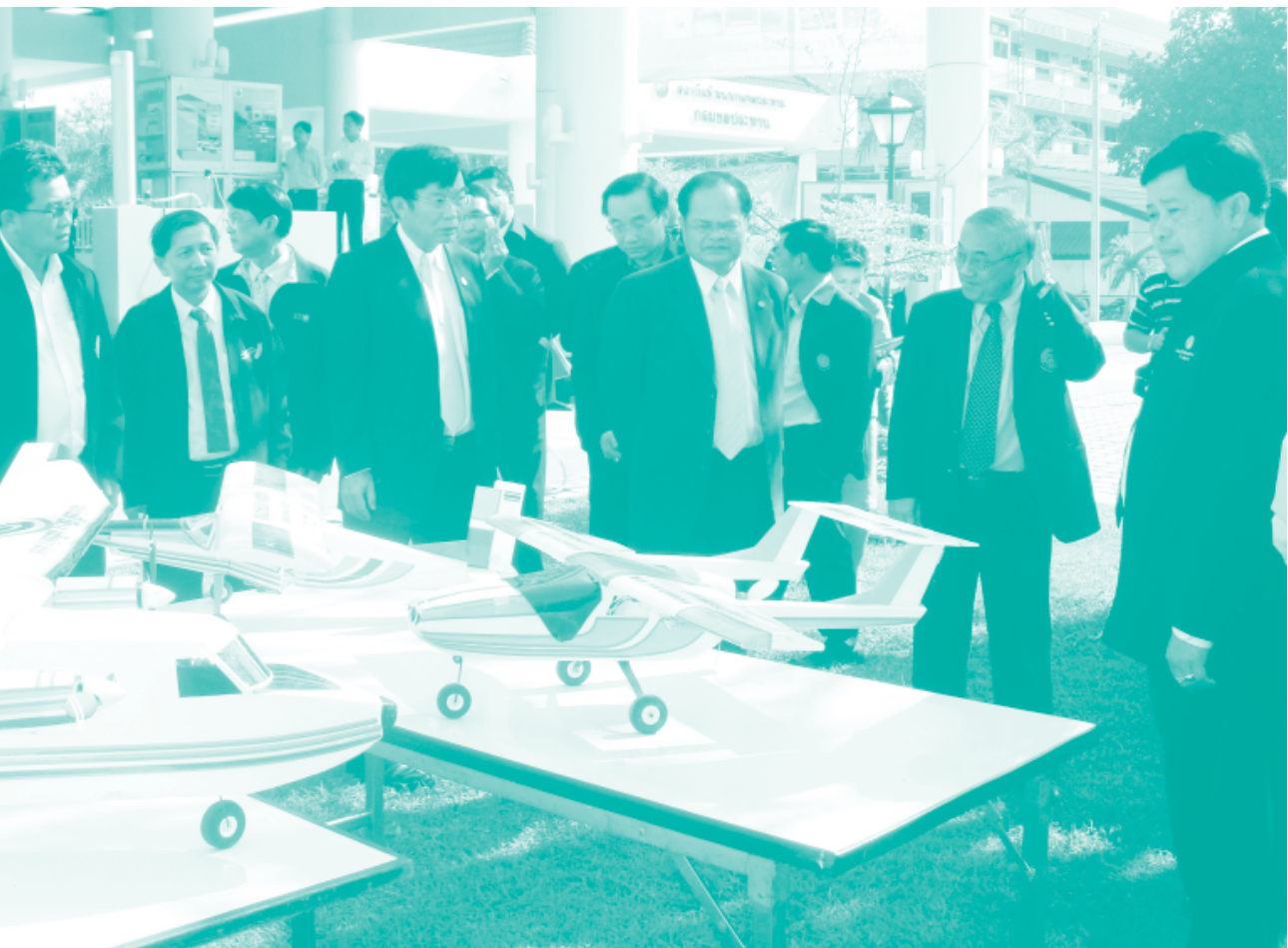
นอกจากนี้ เครื่องทดสอบความชื้นน้ำของดินในสนามนี้ยังสามารถใช้ทดสอบได้กับดินทุกประเภท การทดสอบสามารถกระทำด้วยความรวดเร็ว สะดวก และมีความถูกต้อง การเคลื่อนย้ายเครื่องมือทดสอบสามารถทำได้ง่าย เนื่องจากเครื่องมือมีขนาดเล็ก ติดตั้งและขนย้ายได้ง่าย

การปฏิบัติหน้าที่ของกรมชลประทาน ในการจัดหาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำให้แก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมนั้น แผนที่โครงการ ขนาด 1 : 50,000 ที่มีอยู่ ไม่สามารถแสดงพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างละเอียด และไม่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในพื้นที่จริงสำหรับการบริหารจัดการน้ำได้อย่างมี

ระบบ จำเป็นต้องจัดทำแผนที่แปลงกรรมสิทธิ์ขนาด 1 : 4,000 ขึ้น เพื่อแสดงแจกส่งน้ำ ขนาดพื้นที่เกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ของที่ดิน รายชื่อเกษตรกร ชนิดของดิน เพื่อนำข้อมูลมาติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลา ทั้งในการเพาะปลูก การส่งน้ำ และการแพร่กระจายน้ำ

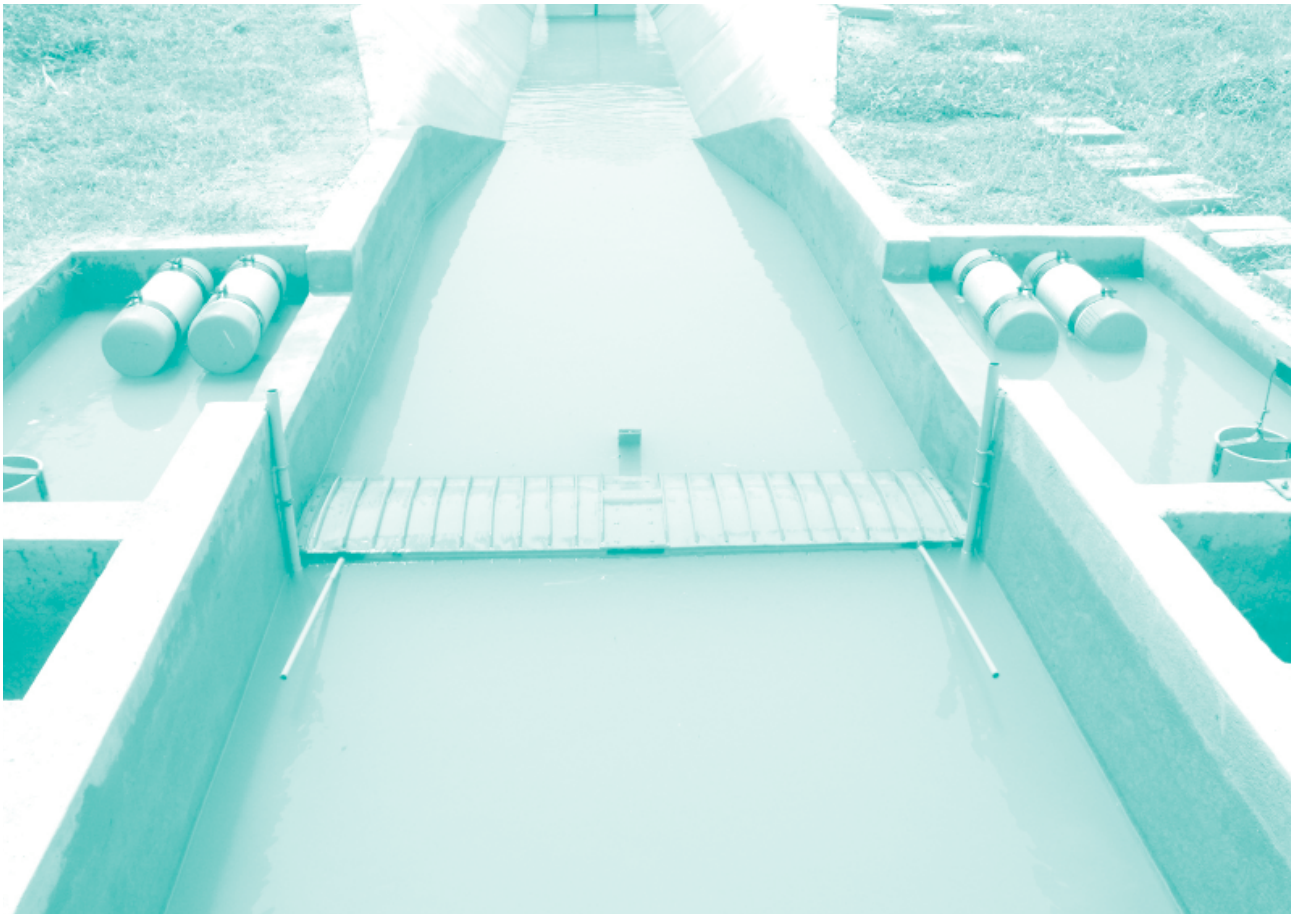
แต่การจัดทำแปลงกรรมสิทธิ์และการเก็บข้อมูลจริงในพื้นที่ ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่จำนวนมาก เสียเวลา และข้อมูลอาจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในสนามได้

กรมชลประทานจึงได้วิจัยการถ่ายภาพทางอากาศโดยเครื่องบินบังคับวิทยุแทนการถ่ายภาพทางอากาศโดยเครื่องบินจริง ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายน้อยมาก สะดวก รวดเร็ว และนำผลจากภาพถ่ายทางอากาศโดยเครื่องบินบังคับวิทยุมาวិเคราะห์และใช้เป็นข้อมูลป้อนในโปรแกรมการบริหารและการจัดการน้ำ และประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ทำให้สามารถควบคุมปริมาณการส่งน้ำในแต่ละคลองแต่ละแจกได้ตรงกับข้อมูลการใช้น้ำจริง ทำให้สูญเสียให้น้อยลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการชลประทานเพิ่มขึ้นได้อย่างมาก

เมื่อสำนักชลประทานที่ 12 พบปัญหาในพื้นที่ว่า อาคารชลประทานที่ใช้อยู่มีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ เช่น ฝ่ายคอนกรีตต้องการที่ดินก่อสร้างบริเวณริมฝั่งมาก ประดูระบายน้ำและฝ่ายยางต้องมีบุคลากรคอยปิด-เปิดในเวลาที่เป็น เช่น ช่วงเวลาน้ำหลาก และต้องใช้ไฟฟ้าหรือมีเครื่องยนต์ดันกำลังควบคุมปิด-เปิดด้วย ทำให้ต้นทุนสูงทั้งค่าก่อสร้างและค่าควบคุมบำรุงรักษา และถึงแม้จะมีอุปกรณ์ปิด-เปิด แต่ในบางสถานการณ์ไม่สามารถเข้าไปปิด-เปิดได้ เพราะน้ำท่วมเส้นทาง กลับทำให้อาคารนั้นกลายเป็นต้นเหตุหนึ่งของน้ำท่วมไปด้วย

สำนักชลประทานที่ 12 จึงคิดประดิษฐ์นวัตกรรมที่ยังไม่เคยมีใครคิดมาก่อนขึ้น เรียกว่า “ฝ่ายทดน้ำแบบพลิกได้อัตโนมัติ” เพื่อให้ใช้งานทั้งทดน้ำยามต้องการเก็บกักน้ำและระบายน้ำได้ยามต้องการระบาย โดยหลักการทำงานของฝ่ายพลิกได้แบบอัตโนมัติ คือเมื่อระดับน้ำที่ล้นสันฝายเพิ่มสูงขึ้น จนถึงระดับที่เป็นอันตรายที่กำหนดไว้ บานฝายที่ปิดกั้นน้ำไว้ ก็จะพลิกไปอยู่แนวนอนโดยอัตโนมัติเพื่อระบายน้ำ และบานจะอยู่ในสภาวะนี้ จนกระทั่งน้ำลดลงมาถึงระดับต่ำสุดที่กำหนดไว้ให้เริ่มเก็บกักน้ำ บานฝายก็จะพลิกกลับมายู่ในตำแหน่งเดิม เพื่อเริ่มการเก็บกักน้ำใหม่อีก และวงจรการทำงานก็จะ

ดำเนินไปโดยอัตโนมัติเมื่อเกิดภาวะน้ำหลาก โดยที่ไม่ต้องใช้พลังงานใด ๆ นอกจากระดับน้ำเท่านั้น ซึ่งจากการทดสอบต้นแบบพบว่าใช้งานได้ดี

หากมีการนำฝายทดน้ำแบบพลิกได้อัตโนมัตินี้ไปใช้งานจริงแล้ว คาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับ นอกจากจะสามารถลดความเสียหายจากน้ำท่วม ล้นตลิ่งที่เคยเกิดขึ้นจากการใช้อาคารทดน้ำแบบเดิมได้ ไม่ต้องใช้ไฟฟ้าและ พลังงานใด รวมทั้งบุคลากรในการควบคุมปิด-เปิดอาคารแล้ว ยังสร้างไว้ใช้ งานในที่ห่างไกลได้ทั้งพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบ เพื่อบรรเทาอุทกภัย ผันน้ำ และเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งในลำน้ำธรรมชาติหรือในคลองระบายน้ำต่าง ๆ ประหยัดน้ำที่สูญเสียจากการไหลทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ เพราะจะเก็บกัก น้ำไว้ได้ทันที หลังจากน้ำหลากผ่านไปแล้ว ซึ่งจะช่วยชะลอความแห้งแล้งได้ อย่างน้อยระยะหนึ่ง ทั้งยังประหยัดค่าก่อสร้างได้มาก เมื่อเทียบกับการ ก่อสร้างอาคารแบบอื่น ๆ ในลำน้ำขนาดเดียวกัน

ที่จังหวัดสมุทรสงคราม ลักษณะสภาพภูมิประเทศ ทำให้มีทั้ง 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย ประชาชนประกอบอาชีพหลากหลาย กระจายอยู่ตามคลองกว่า 300 คลอง มีลำประโดง แพรก ลำราง นับหมื่นสายเป็นตาข่าย ทั้งที่จังหวัดมีเนื้อที่เพียง 416 ตารางกิโลเมตร

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น คือ ความขัดแย้งระหว่างประชาชนผู้เลี้ยงสุกรที่อยู่เหนือประตูน้ำ ซึ่งเป็นฝั่งน้ำจืดกับประชาชนผู้เลี้ยงกุ้งที่อยู่ทางท้ายประตูน้ำ ซึ่งเป็นฝั่งน้ำกร่อยและน้ำเค็มที่เป็นปัญหาเรื้อรังมากกว่า 20 ปีแล้ว และนับวันก็จะรุนแรงขึ้น

สำนักออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม จึงนำบานกระดกหรือบานหับเขยมาดำเนินการในพื้นที่โครงการชลประทานสมุทรสงคราม ตำบลแพททนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยปรับปรุงให้เป็นประตูเปิด-ปิดน้ำเฉพาะแห่งที่ถูกต้องตามหลักวิศวกรรมศาสตร์ แก้ปัญหาให้ยืดหยุ่นกับระดับน้ำขึ้น-น้ำลง ปรับปรุงบานประตูให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ แก้ไขการทำงานของบานประตูให้มีความยืดหยุ่นในการเปิด-ปิดและปรับระดับสูง-ต่ำได้ ปรับปรุงการเลือกใช้ชนิดของวัสดุให้เหมาะสมและทนทาน ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจุบันการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว และมีการใช้งานแล้ว

นอกจากงานประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมแล้ว กรมชลประทานยังให้ความสำคัญกับกระบวนการศึกษากรณีที่เคยเป็นปัญหาต่อการทำงาน รวมทั้งงานวิจัยเพื่อให้ได้ผลงานที่สร้างสรรค์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อีกมากมาย เช่น การศึกษาการจัดการน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำยม

ทั้งนี้ จากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดแพร่ ที่ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้งสี่ด้าน ตั้งอยู่ตอนบนของกลุ่มน้ำยม มีแม่น้ำยมเป็นแม่น้ำสายหลัก ยังไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำที่เหมาะสมเพียงพอ ในแม่น้ำสายหลักและลำน้ำสาขา จึงไม่สามารถควบคุมปริมาณน้ำในแม่น้ำได้ ในฤดูฝนจะเกิดอุทกภัยจากน้ำเอ่อล้นตลิ่ง และน้ำป่าไหลหลากท่วมพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่เพาะปลูก บริเวณที่ราบลุ่มตามแนวแม่น้ำยม ในฤดูแล้งน้ำในแม่น้ำยมน้ำน้อย บางส่วนแห้งขอดทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูกเป็นประจำทุกปี โดยพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยและภัยแล้งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่ตามแนวแม่น้ำยม ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสอง อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอเด่นชัย และอำเภอสูงเม่น ซึ่งอยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่น้ำยม

กรมชลประทานจึงได้จัดทำโครงการจัดการน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำแม่ยมขึ้น โดยใช้การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ยมเป็นกรณีศึกษา โดยการนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งความรู้ด้านอุทุนิยมวิทยา อุทกวิทยา วิศวกรรมชลประทาน วิศวกรรมทรัพยากรน้ำ เทคโนโลยีสารสนเทศ สารสนเทศและการสื่อสาร การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการน้ำและการติดตามประเมินผล ทำให้ได้เครื่องมือที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ แผนที่แสดงพื้นที่น้ำท่วม ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง ความสัมพันธ์ของการเดินทางของน้ำและระดับน้ำ ระหว่างสถานี Y.20 บ้านห้วยสัก อำเภอสอง และสถานี Y.1C บ้านน้ำโค้ง อำเภอเมืองแพร่ การศึกษาสถานภาพและศักยภาพของระบบชลประทานทางน้ำธรรมชาติ นำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีการสื่อสารในการเฝ้าระวัง การเตือนภัยและการบริหารจัดการน้ำเนื่องจากอุทกภัย นอกจากนี้ การบรรเทาความเดือดร้อนในการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปัญหาภัยแล้ง การบูรณาการองค์ความรู้ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ยังก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบสามประสาน ช่วยลดความเสียหายต่อผลผลิตการเกษตร

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ยม ได้ใช้การจัดการน้ำแบบบูรณาการนี้ ตั้งแต่ปี 2548-2551 ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่เนื่องจากยังมีข้อจำกัดด้านแหล่งน้ำต้นทุน การใช้ทรัพยากร และการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพของเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้ แต่กรมชลประทานจะพัฒนามาตรการนี้ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไป

การจัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นงานหลักที่กรมชลประทานต้องดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบ แต่ในเขตพื้นที่ดินกระจายตัวนั้นจะมีปัญหาน้ำขุ่นตลอดเวลา จากตะกอนดินเหนียวที่กระจายตัว มีลักษณะเป็นคอลลอยด์ ไม่สามารถตกตะกอนได้เองตามธรรมชาติ

กรมชลประทานจึงดำเนินการทดลองแบบบูรณาการ เพื่อลดความขุ่นของน้ำที่เกิดจากตะกอนดินเหนียวกระจายตัวในแหล่งน้ำแบบยั่งยืนขึ้น ในพื้นที่สระของโรงเรียนหนองบัวสันติสุข ตำบลทัพไทย อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว โดยจัดระบบสระน้ำเป็นระบบเปิด ประกอบด้วยท่อระบายน้ำเข้า-ออก บ่อพักดิน และประตูเปิด-ปิด ใช้ปูนขาวและสารส้มน้ำลดการกระจายตัวของดิน พร้อมทดลองปลูกพืชคลุมดิน ลดความขุ่นของน้ำด้วยสารส้มน้ำ และปลูกพืชน้ำ (ผักบุ้ง ผักกระเฉด บัวสาย)

ผลการจัดสระเป็นระบบเปิดเพื่อระบายน้ำและตะกอนดิน ลดความขุ่นจาก 5,875 NTU เหลือเพียง 1,147 NTU และเมื่อใช้ดินผสมปูนขาวในอัตราส่วน 2.85% แคลเซียมไฮดรอกไซด์ ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) ปิดทับด้านลาด และบริเวณกันสระ จะสามารถลดการกระจายตัวของดินลงได้ ส่วนบริเวณที่เป็นรูหรือโพรง และบริเวณขอบสระ ให้สารส้มน้ำเจือจางใน

อัตราส่วน 1 : 9 ฉีดอัดลงไปในดิน จนมีความชื้นประมาณค่า Optimum Moisture ส่วนน้ำขุ่นที่รับเข้ามาภายในสระ ให้ใช้สารส้มน้ำเป็นสารสร้างตะกอน สำหรับพืชคลุมดินพบว่า กระดุมทองเจริญเติบโตได้ดีทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง ส่วนการปลูกพืชน้ำในโรงเรือนพบว่า ผักบุ้งเจริญเติบโตได้ดีทั้งในน้ำขุ่นและน้ำใส ภายหลังการปรับปรุงสระทั้งระบบ ปรากฏว่าสามารถควบคุมความชุ่มชื้นในช่วง 10-40 ส่วนต่อล้านส่วน ความกระด้างทั้งหมดเฉลี่ย 10 ส่วนต่อล้านส่วน ปริมาณซัลเฟตตกค้าง 73.44 ส่วนต่อล้านส่วน และ pH เฉลี่ย 7.16 อันเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค

ฝายหนองสลิก จังหวัดลำพูน เป็นฝายทดน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ติดตั้งสันฝายด้วยฝายยาง ความสูง 3.8 เมตร ระบายน้ำได้สูงสุด 1,290 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที แต่เนื่องจากฝายหนองสลิกเดิม เป็นฝายสันคอนกรีต เมื่อฤดูน้ำหลาก เกิดอุทกภัย น้ำระบายผ่านฝายไม่ทัน ต้องระบายน้ำด้วยประตูระบายทรายเพิ่มเติม ทำให้เกิดการกัดเซาะด้านท้ายประตูระบายทรายลาดตลิ่งพัง และพื้นด้านท้ายฝายทรุด

กรมชลประทานได้พิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาการกัดเซาะด้านท้ายน้ำ พร้อมทั้งปรับปรุงเพิ่มการระบายน้ำขึ้น โดยการปรับลด

สันผายคอนกรีตลงและติดตั้งผายยางทดแทน ในระดับความสูงเท่ากับสันผายเดิม รวมทั้งปรับปรุงอาคารสลายพลังงานด้านท้ายประตูระบายทรายและท้ายผายให้สอดคล้องกับระดับน้ำด้านท้ายผายในสภาพปัจจุบัน ในการออกแบบอาคารสลายพลังงาน ได้ใช้การจัดทำแบบจำลองทางศาสตร์ เป็นเครื่องมือเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการไหลของน้ำผ่านอาคารและศึกษาผลกระทบเรื่องการกัดเซาะลาดตลิ่ง การกัดเซาะด้านท้ายผาย และทดลองหารูปแบบของอาคารสลายพลังงานที่เหมาะสม แบบจำลองศาสตร์ของผายหนองสลักจำลองโดยใช้มาตราส่วน 1 : 50 ในเบื้องต้นได้ออกแบบรูปแบบของอาคารสลายพลังงานด้านท้ายประตูระบายทรายและท้ายผาย จากการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบของอาคารท้ายน้ำด้วยแบบจำลองจนได้รูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งสามารถสลายพลังงานส่วนที่เหลือจาก Pool ได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ก่อให้เกิดการกัดเซาะหินเรียงด้านท้ายน้ำและลาดตลิ่ง

ระบบส่งน้ำและระบายน้ำชลประทานที่ผ่านมา มีปัญหาตะกอนทราย นอกจากจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการชลประทานแล้ว ยังทำให้กรมชลประทานต้องเสียงบประมาณในการขุดลอกแก้ไขจำนวนมากเป็นประจำ ถึงแม้ในระบบจะมีการก่อสร้างอาคารป้องกันไว้แล้ว เช่น ประตูระบายทราย แต่ปัญหาก็คือไม่ได้หมดสิ้นไปเลยทีเดียว

กรมชลประทาน จึงทำการศึกษาวิจัย โดยการนำระบบขับไล่ตะกอนทรายแบบฟลูอิดไดเซชัน มาศึกษาหาวิธีการนำไปประยุกต์ใช้

ระบบฟลูอิดไดเซชัน มีหลักการทำงาน คือ การสูบน้ำเข้าสู่ท่อกลวงปลายปิดสนิท เจาะรูด้านข้างท่อเป็นระยะ ๆ เรียกว่าท่อฟลูอิดไดเซอร์ วางยึดไว้กับพื้นท้องน้ำบริเวณที่ทรายจะมาตกทับถม ต้นกำลังในการอัดน้ำเข้าสู่ท่อฟลูอิดไดเซอร์ อาจจะเป็นเครื่องสูบน้ำ หรือถึงพักน้ำสูงก็ได้ แรงดันของน้ำที่ฉีดออกมาจากรูเจาะข้างท่อ จะแทรกเข้าไปอยู่ระหว่างเม็ดทราย ดันให้อนุภาคตะกอนทรายจับตัวกันแบบหลวม ๆ เคลื่อนตัวไหลไปได้ และเม็ดทรายบางส่วนลอยตัวขึ้นไหลไปกับน้ำ

การศึกษาได้มีการสร้างแบบจำลองทางกายภาพ โดยทดลองใช้ท่อฟลูอิดไดเซอร์ PVC ขนาด 4 นิ้ว ยาว 6 เมตร เจาะ

รูกลมข้างท่อขนาด 3 มิลลิเมตร ทุกระยะ 4 เซนติเมตร ภายใต้ความดันในท่อไม่ต่ำกว่า 7 เมตร อัตราการไหลในท่อประมาณ 18 ลิตรต่อวินาที สามารถดัดสันทรายที่ทับถมเหนือท่อฟลูอิดไดเซอร์และปิดปากคลองระบายน้ำ ความหนาชั้นทราย 0.30-1.5 เมตร ความกว้างสันทรายจากด้านในคลองถึงปลายคลองประมาณ 6 เมตรได้ จนเกิดช่องเปิด ทำให้น้ำในคลองระบายออกทะเลได้ วิธีการขุดตะกอนทรายแบบฟลูอิดไดเซชันนี้ อาจนำไปพัฒนาใช้งานต่อไปได้

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศแหล่งน้ำในหลายพื้นที่ของกรมชลประทาน พบว่า มีวัชพืชน้ำที่สร้างปัญหาให้แก่ระบบชลประทานอยู่จำนวนมาก ทั้งวัชพืชลอยน้ำ เช่น ผักตบชวา วัชพืชใต้น้ำ เช่น ดิปลีน้ำ สันตะวาใบพาย วัชพืชริมน้ำ เช่น ไมยราบยักษ์ รูดุณี แต่ที่แพร่ระบาดรุนแรงในพื้นที่ชลประทานมี 3 ชนิด คือ ไมยราบยักษ์ รูดุณี และสันตะวาใบพาย โดยที่ไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ เนื่องจากเมล็ดของวัชพืชเหล่านี้ นอกจากมีจำนวนมากแล้วยังมีโครงสร้างพิเศษที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่กระจาย และการอยู่รอดในสภาวะที่ไม่เหมาะสม มีเปอร์เซ็นต์การงอกสูง เป็นต้น การควบคุมและกำจัดวัชพืชน้ำจึงต้องทำในระยะที่ต้นพืชยังไม่สร้างเมล็ด

การเลือกใช้วิธีการควบคุมกำจัดวัชพืชเหล่านี้ ต้องเลือกให้เหมาะสมและถูกต้องกับชนิดและปริมาณของวัชพืช มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการสิ้นเปลือง เสียเวลาโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และอาจไปกระตุ้นหรือช่วยการแพร่ระบาดของวัชพืชมากขึ้น ทำให้ยากต่อการควบคุม กำจัดให้หมดไปจากพื้นที่ชลประทานได้

หลังจากทำการศึกษาวิจัยแล้ว กรมชลประทานพบวิธีการควบคุมกำจัดวัชพืช ร้ายแรงในระบบชลประทานที่ดีที่สุด ดังนี้ การควบคุมผักตบชวา วิธีที่ดีที่สุด คือ ใช้สาร 2, 4-ดี ที่ระดับความเข้มข้น 2 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสารผสมระหว่างเมทิลฟูรอนเมทิล + คลอริฟูรอน ระดับความเข้มข้น 300 ส่วนต่อล้านส่วน วิธีควบคุมดีปลีน้ำและสันตะวาใบพายที่ดีที่สุดคือ ใช้พลาสติกพรางแสง วิธีควบคุมไมยราบยักษ์ที่ดีที่สุด คือ ใช้สารไกลโฟเสท 2 ลิตรต่อไร่ หรือ 1.5 เปอร์เซ็นต์ ในกรณีที่ดินไมยราบยักษ์ มีความหนาแน่น ต้นขนาดใหญ่ และไม่มีพืชปลูกบริเวณนั้น ให้ดำเนินการในช่วงฤดูฝน และควบคุมอย่างต่อเนื่อง โดยครั้งแรกในเวลา 6 เดือน และต่อจากนั้น 1 ปี จึงดำเนินการอีกครั้ง ซึ่งจะทำการกำจัดไมยราบยักษ์ได้ผลดีที่สุด และมีต้นทุนในการดำเนินการ น้อยลงตามลำดับ

ส่วนปัญหาของสาหร่ายขึ้นดำ โดยเฉพาะการเจริญเติบโตของสาหร่ายที่มี มากเกินไป หรือสาหร่ายบลูมในแหล่ง คือ การใช้สารคอปเปอร์ซัลเฟต อัตราความเข้มข้น 0.5-1.0 ส่วนต่อล้านส่วน ระยะเวลาที่สารกำจัดสาหร่ายให้ผลดีคือ 3-7 วัน หลัง ได้รับ แต่ความคงตัวของสารควบคุมของสารกำจัดสาหร่ายไม่เกิน 15 วัน ซึ่งขึ้นอยู่กับ ความเข้มข้นของสารกำจัดสาหร่าย

ชาวชลประทานจะยังคงใช้ทัศนคติเชิงสร้างสรรค์เพื่อคิดค้นนวัตกรรมและงานวิจัยและผลงานวิจัยที่จะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำ ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

T

Team work
เรียนรู้และทำงานร่วมกัน

T : Team work

ชาวชลประทานเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

“มีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่ง
ในทีมงาน โดยถือว่าผู้ปฏิบัติงานในทีมทุกคนมีฐานะเป็น
สมาชิกของทีมเท่าเทียมกัน สามารถสร้างและรักษา
สัมพันธภาพกับสมาชิกในทีม ด้วยการทำงานที่ได้รับ
มอบหมายให้สำเร็จ และรายงานให้สมาชิกในทีมทราบ
ความคืบหน้า สร้างความสัมพันธ์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กล่าว
ถึงเพื่อนร่วมงานในเชิงสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็น
ประสานสัมพันธ์”

T : Team work เป็นคำนิยามเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันที่กรมชลประทานให้ความสำคัญในระดับนโยบายให้ “ร่วมกัน ทั้งในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ”

การเรียนรู้และทำงานร่วมกันของกรมชลประทาน จะมีอยู่ตั้งแต่ในขั้นตอนเริ่มแรก คือ กระบวนการวางแผนและการระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม เพื่อ “ระดมสมอง” คิดร่วมกันก่อนทำร่วมกัน เป็นการ “เรียนรู้ร่วมกัน” ทั้งในภาพรวมการดำเนินการ องค์ประกอบโครงสร้างปัจจัยความสำเร็จ แนวคิด ทฤษฎี หรือหลักการที่เกี่ยวข้อง และเป็นการ “ทำความตกลงร่วมกัน” อย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้ทิศทางการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาการกำกับควบคุม เป็นไปในทิศทางเดียวกันนั่นเอง

ผลจากการตั้งใจทำงานร่วมกัน นำไปสู่ความสำเร็จของงาน ที่มีรางวัลต่าง ๆ มากมายที่กรมชลประทานได้รับเป็นสิ่งที่พิสูจน์ยืนยันได้ เช่น การได้รับจัดสรรเงินรางวัล จากผลการประเมินการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 เพื่อจัดสรรเป็นเงินรางวัลให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างประจำทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค

หากแต่ความภาคภูมิใจที่แท้จริง อยู่ที่ผลการประเมินการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ของ

กรมชลประทาน ซึ่งได้รับคะแนน 4.6673 โดยได้คะแนนเต็ม 5.0000 จากผลการประเมินในมิติที่ 1 ด้านประสิทธิภาพ จากการทำให้มีจำนวนเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็ง จำนวนพื้นที่ชลประทานที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง จำนวนพื้นที่บริหารจัดการน้ำในเขตชลประทาน และจำนวนแหล่งน้ำเพื่อชุมชนชนบทเพิ่มขึ้น และผลการประเมินในมิติที่ 4 มิติด้านการพัฒนาองค์กร กรมชลประทานก็มีระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ที่ได้รับการประเมิน 4.7159 คะแนน ซึ่งจะระดับความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนพัฒนากฎหมายของส่วนราชการมีคะแนนอยู่ที่ 5.0000

นอกจากนี้ ยังมีรางวัลอื่น ๆ ที่กรมชลประทานได้รับอีกมากมาย เช่น รางวัลหน่วยงานดีเด่น ประจำปี 2549 ในการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายในหน่วยงาน รางวัลโล่เกียรตินิยม มูลนิธิพันเอกจินดา ณ สงขลา รางวัลส่วนราชการส่งเสริมทรัพยากรบุคคลดีเด่น ประจำปี 2552 จากการเป็นหน่วยงานที่มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และสามารถเข้าสู่ระบบได้ตามกำหนดเมื่อ ก.พ. ประกาศมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง พร้อมจัดตำแหน่งและจัดข้าราชการเข้าสู่ประเภท สายงาน และระดับตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551 และกรมชลประทานสามารถออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการเข้าสู่ประเภทสายงานและระดับตำแหน่งได้ภายในวันเดียวกัน ทั้งที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ แต่ด้วยการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ประสบความสำเร็จได้

ยังมีผลจากการทำงานเป็นทีม ที่มาจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของกองการเงินและบัญชี ทำให้กรมชลประทานเป็นหน่วยงานที่ระบบงานมีความทันสมัย อยู่ในระดับแนวหน้าอีกมาก เช่น เป็นหนึ่งในหน่วยงานนำร่อง เข้าสู่ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Financial Management Information System : GFMS) อีกทั้งยังได้รับรางวัล Helpdesk ระดับกรมใหญ่ดีเด่น ประจำปีงบประมาณ 2551 จากโครงการ GFMS และรางวัลพัฒนาทุนหมุนเวียนดีเด่น ประจำปี 2551 จากการพัฒนาระบบงานที่ทำให้มีรายได้จากค่าน้ำชลประทานสูงขึ้นทุกปี

ผลงานจากการทำงานเป็นทีมของกองการเงินและบัญชี ทำให้กรมชลประทานเป็นหน่วยงานที่มีการนำระบบบัตรเครดิตส่วนราชการมาใช้เป็นหน่วยงานแรก เป็นหน่วยงานที่สามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลข้าราชการได้ภายใน 1 วัน สามารถตรงจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้กับโรงพยาบาลชลประทาน โดยข้าราชการและลูกจ้างประจำไม่ต้องจ่ายเงินสด และให้บริการจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้กับข้าราชการและลูกจ้างประจำที่นำหลักฐานการจ่ายมาเบิกเงินได้ภายใน 1 ชั่วโมง ทำให้กองการเงินและบัญชี ได้รับรางวัลในระดับการสร้างทีมงานมากมาย เช่น รางวัลชมเชย ทีมงานที่ได้รับเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานที่เป็นนวัตกรรม การลดรอบระยะเวลาของขั้นตอนการปฏิบัติราชการในส่วนกระบวนการเบิกจ่ายเงินตามใบสำคัญต่าง ๆ จากงบดำเนินงานในระบบ GFMS เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2549 รางวัลชมเชยโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการจ่ายเงินให้แก่บุคลากรกรมชลประทาน ปี 2551

ยังมีรางวัลที่กรมชลประทานมอบให้กับหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ที่มีผลการทำงานร่วมกันดีเด่นอีก นั่นคือ โล่รางวัลการประเมินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา ประจำปี 2552 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา ระดับโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา และประเภทฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา ระดับโครงการชลประทาน

รางวัลประเภทฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา ระดับโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา อันดับ 1 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี สำนักชลประทานที่ 5 อันดับ 2 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 2 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดสระบุรี สำนักชลประทานที่ 10 อันดับ 3 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสนิธิ์ จังหวัดสงขลา สำนักชลประทานที่ 16 และอันดับ 4 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่วัง-กิวลม จังหวัดลำปาง สำนักชลประทานที่ 2

ประเภทฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา ระดับโครงการชลประทาน อันดับ 1 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 2 โครงการชลประทานอำนาจเจริญ สำนักชลประทานที่ 7 อันดับ 2 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา ที่ 2 โครงการชลประทานกำแพงเพชร สำนักชลประทานที่ 4 อันดับ 3 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการชลประทานฉะเชิงเทรา สำนักชลประทานที่ 9 และอันดับ 4 ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 โครงการชลประทานราชบุรี สำนักชลประทานที่ 13

 กรมชลประทาน ยังให้ความสำคัญมากกับการ “เรียนรู้ร่วมกัน” เพื่อพัฒนากรมชลประทานไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทำให้เกิดวัฒนธรรมอันดีงาม 8 ประการขึ้นใน กรมชลประทาน นั่นคือ การพัฒนาตนเอง มีคุณธรรมและความเสมอภาค เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รักองค์กร มีการทำงานเป็นทีม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนความรู้และถ่ายทอดความรู้แก่กัน โดยมีการะบวนการจัดการความรู้ หรือ KM (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายในที่สุด คือ คุณภาพของคน คุณภาพและความสำเร็จของงาน และศักยภาพที่เพิ่มมากขึ้นของกรมชลประทาน

การนำกรมชลประทานไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศ เปี่ยมด้วยพลังสมองที่จะฝ่าวิกฤติและเผชิญภาวะการแข่งขันได้ในทุกรูปแบบ มีความได้เปรียบยั่งยืนตลอดไปอย่างเป็นรูปธรรม จะเริ่มต้นจาก วินัย 5 ประการ ที่ทุกคนจะต้องศรัทธาและร่วมกันถือปฏิบัติ คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ระหว่างบุคลากรกับกรมฯ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีการทำงานและแลกเปลี่ยนความรู้กันในทุกระดับ เริ่มจากคนกับคน แล้วขยายไปสู่หน่วยงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงงานให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ การมีใจใฝ่เรียนรู้ จะทำให้มีการค้นคว้าหาความรู้มาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ กรอบความคิด ที่พร้อมจะรับสิ่งใหม่ ๆ

ตลอดเวลา แล้วนำมาคิดวิเคราะห์ เลือกที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการตัดสินใจ และ คิดอย่างเป็นระบบ คือ มองเห็นภาพรวมทั้งหมด และแก้ไขปัญหามาได้ ตั้งแต่ที่สาเหตุ

เมื่อมีวินัย 5 ประการนี้ เป็นพื้นฐาน การจะพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จึงไม่ใช่เรื่องยากสำหรับกรมชลประทาน

หัวใจสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้กรมชลประทานสามารถขยายขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพ สร้างผลงานและสร้างอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง คือ การทำงานเป็นทีม โดยทุกคนในทีมงานมีวิจรรณญาณร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ว่ากำลังทำงานอะไร และจะทำให้ดีขึ้นได้อย่างไร จึงจะมีส่วนช่วยเพิ่มคุณค่าแก่ผลผลิต และสร้างพัฒนาการแก่องค์กรได้

จิตสำนึกเช่นนี้ จะก่อให้เกิดความต้องการของกลุ่มคนในองค์กรที่จะเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ทั้งนี้ ภูมิธรรมของการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม คือ การถ่ายทอดประสบการณ์ภายในสถานที่ทำงาน ท่ามกลางบรรยากาศของการปฏิบัติหน้าที่ประจำตามปกติ โดยมีวิธีการที่สำคัญ ๆ รวม 5 วิธี คือ

ให้การเสวนา ในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเริ่มต้นด้วยหัวข้อการเสวนาเท่านั้น ไม่มีการกำหนดข้อสมมติฐานหรือ

ทางเลือกใด ๆ ไร้ล่องหน้า แต่ให้กลุ่มเสวนาร่วมกันคิดพิจารณา
กันเอง การเสวนาให้ได้ประสิทธิผลทุกครั้ง สมาชิกแต่ละคนจะ
ต้องมีความคิดและจิตใจที่เปิดกว้าง ยอมรับข้อคิดเห็นและเหตุผล
ของกันและกัน ห้ามมิให้นำเอา “อึดตา” และตำแหน่งหน้าที่การ
งาน (ไม่ว่าจะใหญ่โตเพียงใด) เข้าไปในบริเวณที่จะทำการเสวนา
เพราะจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

ใช้การอภิปราย ซึ่งคล้ายกับการเสวนา เพียงแต่การ
อภิปรายจะมีการจัดเตรียมข้อสมมติฐานและทางเลือกต่าง ๆ ไว้
เป็นการล่วงหน้าเพื่อนำมาอภิปรายกัน

ใช้เทคนิคของการบริหารงานเป็นทีม เป็นการใช้ความ
สามารถของหัวหน้าทีม ในความเป็นผู้นำ และความเข้าใจใน
จิตวิทยาของการบริหารทีมงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากผลสำเร็จ
หรือความผิดพลาดร่วมกัน

ใช้เทคนิคของการบริหารโครงการธุรกิจ โดยบริหารในรูป
โครงการ มีหัวหน้าและสมาชิกในโครงการ มีจุดเริ่มต้นและ
กำหนดแล้วเสร็จที่ชัดเจน มีกิจกรรมพร้อมผู้รับผิดชอบ และมี
กระบวนการของการบริหารอย่างเป็นระบบ เช่น การวางแผนงาน
โครงการ การกำหนดกิจกรรมและเวลา การปฏิบัติงานตามโครงการ
การติดตามผลความก้าวหน้า การปรับปรุงแก้ไข การส่งมอบโครงการ
และการประเมินงานโครงการ โดยทุกคนในโครงการจะมีโอกาส
ได้รับความรู้ความเข้าใจในงานทุกขั้นตอนโดยเท่าเทียมกัน

ใช้การเรียนรู้จากการปฏิบัติ เป็นวิธีที่ได้รับความนิยม
ใหม่ล่าสุด ที่สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาองค์กรเรียนรู้ โดย
การปฏิบัติจะเริ่มจากขั้นตอนของการร่วมกันเรียนรู้ถึงปัญหาที่แท้จริง
เช่น ปัญหาในงาน คุณภาพงาน คุณภาพผลผลิต หรือการแข่งขัน
 ฯลฯ ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร ร่วมกันลงมือแก้ไขปัญหานั้นอย่างจริงจัง
เพื่อให้ได้ผลจริง และเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร ร่วมกัน
เรียนรู้ในประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติการณ์นั้น ๆ อย่างจริงจัง

การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมนี้ จะสังเกตได้ว่ามีลักษณะพิเศษ
คือ เป็นเสมือนการเรียนรู้กันในระหว่างการทำงาน ซึ่งจะได้ผลใน
เชิงปฏิบัติค่อนข้างสูง แต่มีค่าใช้จ่ายต่ำ เนื่องจากทำกันใน
ลักษณะที่เป็นแบบอรูปนัย มีความเป็นกันเองค่อนข้างสูง แต่ก็ยัง
ต้องเน้นความเป็นระบบไว้ด้วย คือ จะต้องเรียนรู้อะไรก่อน อะไร
หลัง จึงจะประสบความสำเร็จสูงสุด

การเรียนรู้ทั้ง 5 วิธี จะเป็นประโยชน์ในการฝึกหัดให้แต่ละคนหรือแต่ละทีมงานมีความรอบรู้ และมีความสามารถสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาคนให้สามารถทดแทนกันได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ การทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ กรมชลประทานจำเป็นต้องผลักดันการปฏิบัติ 10 ประการ คือ

ปฏิบัติที่ 1 การสร้างวัฒนธรรมใหม่ จากวัฒนธรรมอำนาจหรือสั่งการ มาเป็นวัฒนธรรมความรู้ จากการบริหารงานแบบควบคุมสั่งการ เป็นการบริหารงานแบบเอื้ออำนาจ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีโอกาสคิดริเริ่ม สร้างสรรค์วิธีทำงานใหม่ ๆ และพัฒนางานของตนเองให้ดีขึ้น

ปฏิบัติที่ 2 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม คือ องค์กรและบุคลากรมองเห็นและมีเป้าหมายเป็นหนึ่งเดียวกัน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ปณิธานและเป้าหมาย และต้องร่วมกันตีความ ทำความเข้าใจเป็นประจำ จนเข้าใจลึกซึ้งไปถึงวิธีปฏิบัติ พฤติกรรมความเชื่อคุณค่า จนทุกคนในองค์กรเป็นเจ้าของวิสัยทัศน์นั้น

ปฏิบัติที่ 3 การสร้างและใช้ความรู้ในการทำงาน และสร้างบรรยากาศแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนและการเข้าถึงสารสนเทศ สร้างวัฒนธรรมที่เปิดเผยมุมมองต่อบุคลากร เป็นวัฒนธรรมของการถามคำถาม ถามถึงสิ่งที่ตนไม่รู้จากเพื่อนร่วมงาน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน เพื่อนช่วยตรวจสอบ และร่วมแลกเปลี่ยนวิธีการทำงานส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีม และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามสายงาน

ปฏิบัติที่ 4 การเรียนลัด การพัฒนางาน ต้องไม่เริ่มต้นจากศูนย์ ไม่มุ่งคิดหาวิธีการทำงานที่แยบยลด้วยตนเอง เพราะจะทำให้เสียเวลาโดยใช่เหตุ ต้องยึดแนวความคิดตามธรรมชาติว่า เป้าหมายผลงานที่มีอยู่นั้น จะต้องมีคนอื่นทดลองทำมาแล้ว และทำอย่างมีผลสัมฤทธิ์สูง ประสิทธิภาพสูง คุณภาพสูงอยู่แล้ว ต้องเสาะหาให้พบ และขอเรียนรู้จากเขา คือใช้ยุทธศาสตร์ “เรียนลัด” แล้วต่อยอดนั่นเอง

ปฏิบัติที่ 5 สร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยยุทธศาสตร์เชิงบวก คือ ใช้วิธีคิดเชิงบวกว่า ตามวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนดนั้น บางคนหรือบางหน่วยงานมีวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นอยู่แล้ว ให้เสาะหา

ตัวอย่างของ “วิธีการยอดเยี่ยม” เหล่านั้นให้พบ นำมา ยกย่องและจัดกระบวนการ “แบ่งปันความรู้” เพื่อขยายผล ไปยังหน่วยงานอื่นภายในองค์กร เรื่องใดที่ไม่มี “วิธีการ ยอดเยี่ยม” อยู่ภายในองค์กร จะต้องมืออยู่ในองค์กรอื่น ก็ ส่งเสริมให้บุคลากรของกรมฯ ไปขอเรียนรู้จากองค์กรอื่น

ปฏิบัติที่ 6 จัด “พื้นที่” หรือ “เวที” สำหรับแลกเปลี่ยน ความรู้ อาจเป็น “พื้นที่จริง” สำหรับให้คนมาพบหน้ากันโดยตรง เช่น การนั่งคุยกันสัปดาห์ละครั้ง เป็นทางการหรือไม่เป็น ทางการก็ได้ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดใหม่ ๆ กัน หรืออาจ เป็นการระดมสมอง โดยการเปิดเวทีสัมมนา จัดฝึกอบรม เป็นต้น หรืออาจเป็น “พื้นที่เสมือน” ที่คนสามารถเข้าถึง ความรู้ได้ง่าย เป็นการพบกันผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร (ICT) เช่น บล็อก อินทราเน็ต เว็บบอร์ด เว็บไซต์ ในคลังความรู้หรือศูนย์ความรู้กลางของกรมฯ เป็นต้น

ข้อดีของ “พื้นที่เสมือน” อีกประการหนึ่ง คือ การ เกิดความรู้สึกดี ๆ ที่ได้แบ่งปัน รับและให้ความรู้แก่กัน และ ยังเป็นการเข้าถึงความรู้ที่ง่ายที่สุดและเร็วที่สุดด้วย

พื้นที่เสมือนของกรมชลประทาน จะเป็นแหล่งเก็บ รวบรวมข้อมูลที่มีการจำแนกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ เช่น ด้าน การออกแบบ ด้านการสำรวจ ด้านการพิจารณาวางแผนโครงการ ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม ฯลฯ สำหรับผู้ที่สนใจได้เข้ามา เรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน

ปฏิบัติที่ 7 การพัฒนาคน เป็นการพัฒนาคนผ่าน การทำงาน คือ พัฒนาคนกับพัฒนางานไปพร้อมกัน โดย ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ คนที่เกิดการพัฒนาจะเป็น “บุคคลเรียนรู้” คือ คนที่มีทักษะและเจตคติในการเรียนรู้ คือ มีทักษะในการสร้างความรู้จากการทำงาน มีทักษะในการ เรียนรู้ร่วมกันก่อนการปฏิบัติงาน มีทักษะในการใช้ความรู้ใน การปฏิบัติงาน มีทักษะในการเรียนรู้จากผู้อื่นร่วมกับผู้อื่น มี ทักษะในการแบ่งปันความรู้ และมีทักษะย่อยอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ทักษะด้านการเล่าเรื่อง ทักษะในการฟังอย่างลึกซึ้ง ทักษะ ในการเป็นต้นแบบที่ดี เป็นต้น

ปฏิบัติการที่ 8 ระบบให้คุณ ให้รางวัล ทั้งนี้ รางวัล ที่สำคัญที่สุดของคนใฝ่เรียนรู้ คือ ความภาคภูมิใจในความมี

คุณค่าของตน ที่ได้ให้และแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่น ได้พัฒนางานของตน เป็นที่ยอมรับในการเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าขององค์กร การที่ผู้คนในหน่วยงานมีความรักใคร่ปรองดองกัน ร่วมกันสร้าง “สวรรค์ในที่ทำงาน” ขึ้น

การให้รางวัลแก่ผลงาน ต้องให้รางวัลเป็นทีมที่ร่วมกันสร้างผลงานสำเร็จนั้น ลดการให้รางวัลผลงานแก่บุคคล เพื่อเป็นสัญญาณวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม และควรหลีกเลี่ยงการลงโทษหรือตำหนิความล้มเหลวที่เกิดจากการริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร แต่ควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากความล้มเหลวนั้นเพราะความล้มเหลวนั้น บางครั้งก็เป็นครู จะได้เรียนรู้ป้องกันการทำผิดซ้ำ อาจก่อผลเสียหายร้ายแรงก็ได้

ปฏิบัติที่ 9 หาเพื่อนร่วมทาง การจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีเพื่อนร่วมทาง ทำเป็นเครือข่าย การทำคนเดียว อาจทำให้โดดเดี่ยว ขาดพลัง ขาดแรงกระตุ้น จนอาจล่าและหมดแรง ล้มเหลว เมื่อทำไปได้ระยะหนึ่ง แต่ถ้าทำเป็นเครือข่าย จะมีการกระตุ้นเสริมพลัง หรือมีผลสำเร็จที่จุดเล็ก ๆ มีบางหน่วยงานเป็นต้นแบบดำเนินการ และเอามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่จะช่วยเพิ่มความตื่นตัวให้

ปฏิบัติที่ 10 จัดทำ “ขุมความรู้” คือ การรวบรวมความรู้ที่ถอดมาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งหลายมารวมกันไว้เป็นความรู้ที่เน้น “ความรู้จากการปฏิบัติ” และ “ความรู้เพื่อการปฏิบัติ” คือเป็นความรู้ฝังลึก แต่เมื่อรวบรวมเป็น “ขุมความรู้” บันทึกไว้ ก็จะทำให้ความรู้ของบุคคลกลายเป็นความรู้ขององค์กร สามารถนำมาใช้ได้ง่าย และมีการจัดระบบ ให้ค้นหาง่าย รวมทั้งคอยปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ จากการนำไปใช้แล้ว “ถอด” ความรู้จากการปฏิบัติหมุนเวียนเป็นวัฏจักรไม่รู้จบ

วิถีสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีวิถีเดียวคือ วิถีแห่งการปฏิบัติและทำงานเป็นทีม ผู้บริหารทุกระดับของกรมชลประทาน ไม่เพียงแต่เป็นผู้บริหารงาน แต่ยังปฏิบัติตนเป็นผู้บริหารทศปฏิบัติองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วย

กรมชลประทาน นำการจัดการความรู้เข้ามาสู่องค์กร ตั้งแต่ปี 2548 ในแต่ละปีที่ผ่านมา การจัดการความรู้มีการพัฒนาคืบหน้ามา โดยลำดับ ตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ภายในองค์กร 4 ขั้นตอน นั่นคือ จากการเริ่มต้นเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ (Learn to Learn) มาสู่การกำหนดกลยุทธ์การจัดการความรู้ และเริ่มต้นการจัดการความรู้ ในปี 2549 มาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในปี 2551 (Learn to Share) และมุ่งหน้าสู่การเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Learn to Connect ด้วย CoP) และการประพุดิปฏิบัติที่เป็นนิสัย (Learn to Innovate) เพื่อนำองค์กรสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในที่สุด

กรมชลประทานจัดการความรู้ด้วยการเสริมสร้างวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมการเรียนรู้ เสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ สนับสนุนปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ มีแผนการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนความสำเร็จตามประเด็น ยุทธศาสตร์ โดยนำกระบวนการจัดการความรู้มาบูรณาการกับ กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติทั่วทั้งกรมชลประทาน ด้วยความมุ่งมั่นของผู้บริหารจัดการความรู้ ทั้งในระดับกรมและ

สำนัก/กอง ที่จะพัฒนาบุคลากรของกรมฯ เป็นผู้มีความรู้และใฝ่เรียนรู้ สามารถทำงานอย่างมืออาชีพ พึ่งพาตนเองได้ และพัฒนา กรมชลประทานเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในที่สุด อันส่งผลโดยตรง ต่อการยกระดับผลการปฏิบัติงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ตามคำรับรองของการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผล ผลลัพธ์ที่ได้เป็นคุณภาพการให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำและ ผู้ได้รับผลกระทบทุกภาคส่วน

ที่ผ่านมา กรมชลประทานได้สร้างกลไกการเข้าถึงแหล่ง ความรู้ภายในองค์กร ด้วยการจัดทำเอกสาร คู่มือต่าง ๆ สร้าง และพัฒนาศูนย์ความรู้กลาง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่าน เว็บไซต์ของกรมฯ จัดทำมุมเรียนรู้ภายในหน่วยงาน จัดบริการ Internet Cafe ให้บริการแก่เจ้าหน้าที่ภายในกรมฯ เพื่อใช้ในการแสวงหา ความรู้อย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ ยังมีการสำรวจข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ ใหม่ ๆ จากหน่วยงานภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานใน ยุคการบริหารราชการแนวใหม่และนำมาเผยแพร่ผ่านศูนย์ความรู้

กลางของกรมฯ ในทุกสำนัก/กอง มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามสายงานหน่วยงาน อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ และรับการฝึกอบรม สัมมนา ดูงานเพื่อพัฒนาความรู้และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จัดให้มีระบบ พี่เลี้ยงสอนงานภายในหน่วยงาน จัดให้มีระบบการหมุนเวียนเปลี่ยน งานภายในองค์กร ให้บุคลากรฝึกปฏิบัติงานหลายด้าน เพื่อให้มีความ สามารถหลากหลายและสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้

ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ทางไกล เช่น การ เรียนรู้ด้วยชุดการสอน และ E-Learning ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผน การดำเนินการ การ ตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน รวมทั้งจัดให้ มีการยกย่องบุคคลและหน่วยงานที่มีการเรียนรู้ดีเด่นหรือมีผลงานในการ สร้างสรรค์องค์ความรู้หรือนวัตกรรม ดังที่เป็นที่ประจักษ์กันอยู่แล้ว สร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เช่น วัน KM วันตลาดนัดความรู้ วันประชุม

ทางวิชาการ เป็นต้น เพื่อให้มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้
ข้ามสำนัก/กอง

ในปี 2552 การจัดการความรู้ได้รับการพัฒนาให้สามารถวัด
ความสำเร็จได้ เพื่อขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์
ของกรมชลประทาน และบุคลากรมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น โดย
ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม นายขลิบ ดำรงค์ดี
อธิบดีกรมชลประทาน ได้กำหนดไว้เป็นนโยบายแล้วว่า “**ร่วมคิด ร่วม
ทำ ร่วมแก้ไขปัญหา**” คือ การทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันเป็น
ทีมนั่นเอง

รูปธรรมของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขแก้ปัญหที่เกิดขึ้น
ขึ้นแล้ว คือ การลงนามในความเข้าใจร่วมกัน (MOU) ระหว่างสำนัก
วิจัยและพัฒนา สำนักชลประทานที่ 11 และสำนักเครื่องจักรกล ตกลง
ที่จะทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการพบปะบอกเล่าเรื่องราวกัน ทำงาน
ร่วมกัน ช่วยเหลือกัน และจะมีการขยายตัวไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ ต่อ
ไปเรื่อย ๆ จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการสร้างเครือข่าย

การทำงานเป็นทีม จะสร้างความพึงพอใจให้แก่เกษตรกรและราษฎรทั้งประเทศ
ผู้รับบริการได้มากขึ้น

นอกจากนี้ ทีมงานจัดการความรู้ ยังร่วมกับสถาบันพัฒนาการ
ชลประทาน สำนักวิจัยและพัฒนา และส่วนฝึกอบรม สำนักพัฒนาโครงสร้าง
และบริหารงานบุคคล จัดโครงการสัมมนาทางวิชาการและแลกเปลี่ยน
องค์ความรู้สู่การบริหารจัดการน้ำสมัยใหม่ ครั้งที่ 1 ขึ้น เพื่อสนับสนุน
ส่งเสริมและพัฒนางานศึกษาวิจัยด้านการชลประทาน ตลอดจนเป็นเวทีเผยแพร่
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยกับผู้สนใจใฝ่รู้ และใช้เป็นโอกาสให้ผู้บริหาร
กรมฯ มอบรางวัลต่าง ๆ จากกิจกรรมการจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้าง
บรรยากาศการเรียนรู้อีกด้วย

ในปี 2552 นี้ กรมชลประทานยังได้สร้าง “ชุมชนนักปฏิบัติ” (Com-
munication of Practices หรือ CoP) ให้เกิดขึ้นด้วย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานใน
เรื่องเดียวกันได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อพัฒนา
งานของกรมชลประทานในเรื่องนั้น ๆ ประสบความสำเร็จหรือมีคุณภาพสูงขึ้น
 อีกทั้งมีโครงการที่จะสร้างแรงจูงใจในการจัดการความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่
หลากหลายมากขึ้น และจะเป็นปีเริ่มต้นที่จัดให้มีการวัดผลเพื่อให้ทราบว่
การดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อการปรับปรุง
การบริหารจัดการความรู้ มุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

ภาษาไทยของกรมชลประทาน

ภาษาไทยของกรมชลประทาน

ภาษาไทยของกรมชลประทาน

ภาษาไทยของกรมชลประทาน

เช่นเดียวกับการสร้าง **ทีมข้ามสายงาน** เป็นการรวบรวมผู้มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้านมาร่วมกันคิด เกิดเป็นการพัฒนาหรือนวัตกรรม

แผนจัดการความรู้ปี 2552 กรมชลประทานได้กำหนดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ไว้อย่างมากมาย เริ่มจากการอนุมัติแผนการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์กรมชลประทาน ประจำปีงบประมาณ 2552 เพื่อนำแผนไปปฏิบัติและกำหนดให้มีแนวทางและวิธีการส่งเสริมให้มีกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและสร้างความผูกพัน ร่วมมือภายในองค์กร รวมถึงการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย

ทั้งนี้ แนวทางและวิธีการของกรมชลประทานในการส่งเสริมให้มีกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารของสำนัก/กอง เป็นตัวอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมการเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนและจูงใจให้บุคลากรในสังกัด ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมการเรียนรู้ กรมชลประทาน อีกทั้งเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น

แต่ละสำนัก/กอง จะมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่วิสัยทัศน์ การบริหารองค์ความรู้ของกรมชลประทานและวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ บุคลากรในสังกัดทราบอย่างทั่วถึงอยู่เสมอ มีการจัดทำแผนจัดการความรู้ ตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการความรู้ประจำปีงบประมาณ 2552 รวมทั้งการปฏิบัติตามแผนและนำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของการจัดการ ความรู้ ขึ้นคลังความรู้ของสำนัก/กอง เพื่อการติดตามประเมินผลต่อไป

ให้แต่ละสำนัก/กองพัฒนาเว็บเพจคลังความรู้ที่สร้างขึ้น รวม 35 คลัง ความรู้ ให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ของคณาจารย์และ สະสมความรู้ของหน่วยงาน หรือของบุคลากรในสังกัด ที่มีคุณค่าให้ผู้ที่ สนใจเข้าถึงความรู้ได้ง่ายและมีความทันสมัยอยู่เสมอ

ให้สำนัก/กอง ทบทวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การ ปรับปรุงวิธีการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เกิดการบูรณาการและ สร้างความผูกพัน ร่วมมือภายในหน่วยงาน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย

นอกจากนี้ ทีมงานจัดการความรู้ยังได้กำหนดจัดกิจกรรมจัดการ ความรู้ประจำปี กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวันประชุมทางวิชาการหรือ วันจัดการความรู้ (KM Day) ปีละหนึ่งครั้ง โดยนำความรู้ที่มีคุณค่าที่สำนัก/ กองหรือบุคคลสร้างขึ้นมา ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

ที่สำคัญ คือ กระบวนการจัดการความรู้ จะช่วยเสริมให้การทำงานของกรมชลประทาน มีการทำงานเป็นทีมอยู่แล้ว ให้มีการทำงานเป็นทีมที่มีหลักเกณฑ์มากยิ่งขึ้น สมบูรณ์ในหลักวิชาการมากยิ่งขึ้น เพราะกระบวนการจัดการความรู้จะเริ่มตั้งแต่การบ่งชี้ปัญหา การศึกษา แสวงหาความรู้มากลั่นกรองให้เป็นมาตรฐาน จำแนกเป็นหมวดหมู่ ทำให้เข้าถึงได้ง่าย จากนั้นก็แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในงาน

จากที่ความรู้ของกรมชลประทาน เคยเป็นการถ่ายทอดกันทางสายเลือด จากปฐนียบุคคลรุ่นต่าง ๆ สืบทอดกันมารุ่นแล้วรุ่นเล่า เมื่อมีกระบวนการจัดการความรู้เกิดขึ้น ความรู้นั้นจะถูกเก็บและถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน และเพิ่มพูนทวีคูณค่ามากยิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ

แผนบริหารองค์ความรู้ของกรมชลประทาน ในอีก 5 ปีข้างหน้า (2553-2557) ได้กำหนดไว้แล้ว เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่กระบวนการจัดการความรู้ ไม่เพียงแต่จะเป็นการพิจารณาทบทวนแผนเดิมเท่านั้น แต่ยังกำหนดแผนการบริหารองค์ความรู้ขึ้นใหม่อีกด้วย

ใน 5 ปีข้างหน้า จะมีการกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ครอบคลุมในเรื่องวิสัยทัศน์ ค่านิยม เป้าประสงค์หรือผลการดำเนินการที่คาดหวังขององค์กร โดยมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

รวมทั้งมีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดทิศทางดังกล่าวสู่บุคลากร เพื่อให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจ และการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุผลตามเป้าประสงค์ จะมีการเพิ่มอำนาจในการตัดสินใจให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ และมีการมอบอำนาจให้กับผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกัน หรือในส่วนราชการอื่น ๆ

ส่งเสริมให้มีกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและสร้างความผูกพัน ร่วมมือภายในองค์การ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย

มีการกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ และกำหนดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน สำหรับใช้ในการทบทวนผลการปฏิบัติงานและนำผลการทบทวนดังกล่าว มาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของส่วนราชการให้ดียิ่งขึ้นไปอีก

 ตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นไป กรมชลประทานจะมุ่งหน้าพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์การบริหารองค์ความรู้ของกรมชลประทาน นั่นคือ

“มุ่งบริหารจัดการองค์ความรู้ พัฒนาเครือข่ายและศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อความเป็นเลิศด้านบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน”

การพัฒนากรมชลประทานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ จะเริ่มที่การพัฒนาตนเอง ให้มีจิตใจเปี่ยมด้วยคุณธรรม เชื่อมมั่นในความเสมอภาค เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รักองค์กร ทำงานเป็นทีม รับฟังความเห็นของผู้อื่น ยินดีที่จะแลกเปลี่ยนความรู้และถ่ายทอดความรู้แก่กันและกัน และด้วยศักยภาพและขีดความสามารถของชาวชลประทานทุกคน เมื่อใจมีความพร้อม และทุกคนร่วมมือกันอย่างจริงจัง กรมชลประทานจะสามารถก้าวสู่ความเป็นเลิศได้ดังปณิธานที่ตั้งไว้อย่างแน่นอน

E

Ethics

จริยธรรมในการปฏิบัติงาน

E : Ethics

ชาวชลประทานมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

“การประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9 ประการ ได้แก่ การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต และรับฟังชอบ การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกต้องกฎหมาย การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพโปร่งใส และตรวจสอบได้ การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร”

เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กรเป็นไปตามค่านิยมที่ตั้งไว้
กรมชลประทานได้กำหนดนโยบายและมาตรการหลากหลายประการ สำหรับใช้เป็น
เครื่องมือในการสร้างสรรค์ E : Ethics ความมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน
เป็นค่านิยมที่ 4 ขององค์กร

เพราะตระหนักเป็นอย่างดีถึงความสำคัญของการกิจในการบำบัด
ทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และความรับผิดชอบในการพัฒนาและบริหาร
จัดการทรัพยากรน้ำ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งการเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่
ที่มีโครงสร้างการบริหารและการทำงานกว้างขวางครอบคลุมทุกภูมิภาคของ
ประเทศ มีบุคลากรในความรับผิดชอบมากมายหลายระดับ มีการดำเนิน
การที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณมหาศาลในแต่ละปี และการอยู่ท่ามกลาง
สายตาของสื่อมวลชน องค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ และประชาชน
ที่จับตาสอดส่อง ตรวจสอบการทำงานอยู่ตลอดเวลา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กรมชลประทานจึงใช้ความระมัดระวัง ครอบคลุม และสติปัญญาในการบริหารการทำงานทุกขั้นตอน ให้มีความโปร่งใส และสร้างความไว้วางใจให้กับทุกฝ่ายได้โดยปราศจากข้อกังขาใด ๆ

มาตรการหนึ่งที่กรมชลประทานถือปฏิบัติมายาวนานแล้ว คือ **“มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม”** 7 ประการ ซึ่งกรมชลประทาน กำหนดขึ้นไว้เป็นมาตรฐานในการทำงาน ด้วยจิตสำนึกที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ รักษามาตรฐานแห่งความดีงาม ดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ สร้างความเลื่อมใส ศรัทธา และได้รับความเชื่อถือยกย่อง

ทั้งนี้ มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของกรมชลประทาน ประกอบด้วย 1. พึงรักษาชื่อเสียง เกียรติภูมิ และภาพลักษณ์ขององค์กร โดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นที่เสื่อมเสียต่อองค์กร 2. พึงรักษาความสัตย์ มีความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ 3. พึงมีความรับผิดชอบและตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อย่างเต็ม

ความสามารถ 4. พึ่งศึกษา พัฒนา ปรับปรุงตนเอง และองค์กร โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5. พึ่งมีจิตสำนึกในการให้บริการ โดยยึดหลักรวดเร็ว ถูกต้อง มีน้ำใจ กิริยาจาสุภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ 6. พึ่งกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ยึดหลักความโปร่งใส และตรวจสอบได้ และ 7. พึ่งรักษาความสามัคคีโดยละเว้นความชั่ว ความทุจริต และผลประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

 เพื่อเสริมการดำเนินการด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น กรมชลประทานยังได้จัดตั้ง ศูนย์ประสานราชการใสสะอาด กรมชลประทาน โดยมีอธิบดีกรมชลประทานเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ และมีคณะทำงานประจำกลุ่มงานในศูนย์ประสานราชการใสสะอาด กรมชลประทาน มีผู้บริหารระดับสูงทั้งหมดของกรมฯ ตั้งแต่รองอธิบดีจนถึงผู้อำนวยการกอง รวมทั้งสิ้น 40 คน ร่วมกันดูแลรับผิดชอบเป็นคณะทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ประสานราชการใสสะอาด กรมชลประทาน มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังมีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลขึ้นอีกคณะหนึ่ง มีหน้าที่ส่งเสริม พัฒนา และวางระบบแผนงาน กิจกรรม หรือโครงการด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล พัฒนาปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม และพัฒนาข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ตลอดจนให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายบริหารในการดำเนินการตามมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมสร้างสรรค์ และค่านิยมกรมชลประทาน

 การปฏิบัติตามค่านิยม **E : Ethics** การมีจริยธรรมในการปฏิบัติงานนั้น กรมชลประทานจะยึดมั่นตาม ร่างประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน (อยู่ระหว่างการลงนามของนายกรัฐมนตรี) ซึ่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้ราชการแผ่นดินในส่วนที่ตนรับผิดชอบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม โดยตระหนักดีว่า การใช้อำนาจเพื่อให้หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลุล่วงนั้น ต้องมี **คุณธรรม** หรือการอันพึงทำ เพราะน่าประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมและตนเอง และ**ศีลธรรม** หรือการอันพึงเว้น เพราะเป็นโทษแก่ส่วนรวมและตนเอง ประกอบกันขึ้นเป็น **จริยธรรมข้าราชการพลเรือน** อันเป็นความประพฤติที่พึงงามสมกับความเป็นข้าราชการ

ทั้งนี้ สาระสำคัญของร่างประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน นอกจากระบุถึงหน้าที่ว่า ข้าราชการมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ มีความเป็นกลางทางการเมือง อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล โดย

ยึดมั่นในค่านิยมหลัก (Core Value) ของมาตรฐาน จริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9 ประการ คือ 1. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม 2. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ 3. การยึดถือประโยชน์ของประเทศไทยเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน 4. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย 5. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ 6. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง 7. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ 8. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ 9. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กรแล้ว

ร่างประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ จะใช้บังคับเป็นมาตรฐานกลาง สำหรับข้าราชการพลเรือนทั้งหมด ยังกำหนดรายละเอียดของการปฏิบัติไว้สรุปได้ดังนี้

ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลี่ยงประมวลจริยธรรมนี้ เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ต้องรายงานการฝ่าฝืนดังกล่าวต่อหัวหน้าส่วนราชการและหรือคณะกรรมการจริยธรรมทันที ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับค่าตอบแทนและไม่ได้รับค่าตอบแทนในนิติบุคคล มิใช่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ รวมทั้งเป็นลูกจ้าง การรับจ้างทำของ การเป็นตัวแทน การเป็นนายหน้า และการมีนิติสัมพันธ์อื่นในทำนองเดียวกันต่อหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม ในกรณีที่มีการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่
 เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถ
 ตรวจสอบได้ ต้องอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความ
 รอบคอบ ระมัดระวัง และเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ ในกรณีที่
 ต้องไปปฏิบัติงานอื่นของรัฐด้วยจะต้องไม่ทำให้งานในหน้าที่เสียหาย
 ละเว้นจากการกระทำทั้งปวงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อ
 ตำแหน่งหน้าที่ของตนหรือของข้าราชการอื่น ไม่ก้าวก่ายหรือ
 แทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอื่นโดยมิชอบ ใช้ดุลพินิจ
 และตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ ความสามารถ เยี่ยงที่
 ปฏิบัติในวิชาชีพ ตรงไปตรงมา ปราศจากอคติส่วนตัว ตามข้อมูล
 พยานหลักฐานและความเหมาะสมของแต่ละกรณี เมื่อเกิดความ
 ผิดพลาดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้ง
 ให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยพลัน ไม่ขัดขวางการตรวจสอบ
 ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชน ต้อง
 ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือ

ประชาชน โดยให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เมื่อได้รับคำร้องขอในการตรวจสอบ ไม่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ในกรณีสั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องดังกล่าว ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบันทึกเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรตามคำสั่ง เพื่อให้ผู้สั่งพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศไทยเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวกเพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัวมาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง ไม่ใช่เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรง หรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือ หน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการ เป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตัว หรือส่วนกลุ่มอันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและ ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม ไม่เรียกรับ หรือ ยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับ หรือยอมจะรับสิ่งของขวัญ แทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือ ปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ หน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือ เป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือ กระทำการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมีอคติ ไม่ริเริ่ม เสนอหรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรม หรือสัญญา ซึ่งรู้หรือมีข้อสงสัยว่าตนเองหรือบุคคลอื่น จะได้

ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้ และไม่รับเลี้ยง รับการบันทึงหรือนันทนาการ ไปดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ จากผู้ซึ่งมาติดต่อหรือกำลังจะติดต่อราชการกับส่วนราชการนั้น เว้นแต่ที่ ก.พ.กำหนด

ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา ไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีข้อทักท้วงว่าการกระทำไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา และจะดำเนินการต่อไปได้ต่อเมื่อได้ข้อยุติจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว

ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือการดำเนินการใดที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต้องทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ในกรณีที่เห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องทำเรื่องเสนอให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณา และส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้ข้อยุติทางกฎหมายต่อไป

ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยข้อตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลียงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตน เพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

เมื่อทราบว่าการละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมายขึ้นโดยเร็ว เมื่อได้รับคำร้องหรือคำแนะนำจากผู้ตรวจการแผ่นดินหรือหน่วยงานอื่นว่ากฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการของตน สร้างภาระเกินสมควรแก่ประชาชน หรือสร้างความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้น ต้องดำเนินการทบทวนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับดังกล่าวโดยเร็ว

ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วง โดยไม่หลีกเลี่ยง ละเลย หรือละเว้นการใช้อำนาจเกินกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ หรือดำเนินการอื่น โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่กระทำการให้กระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลหรือก่อภาระหรือหน้าที่ให้บุคคลโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มาติดต่อโดยไม่เป็นธรรมในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม

ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอื่นไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เว้นแต่จะดำเนินการตามมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเป็นการเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผล เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ละเว้นการให้สัมภาษณ์ การอภิปราย การแสดงปาฐกถา การบรรยาย หรือการวิพากษ์วิจารณ์อันกระทบต่อความเป็นกลางทางการเมือง เว้นแต่เป็นการแสดงความเห็นทางวิชาการตามหลักวิชา

ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด ไม่ลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเองโดยมิได้ระบุแหล่งที่มา

ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้าและใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วนถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่ใช่ข้อมูลที่ได้มาจากการดำเนินงานไปเพื่อการอื่นอันไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น ต้องชี้แจงแสดงเหตุผลที่แท้จริงอย่างครบถ้วน ในกรณีที่กระทำการอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น ไม่อนุญาตหรือไม่อนุมัติตามคำขอของบุคคล หรือเมื่อบุคคลร้องขอตามกฎหมาย เว้นแต่การอันคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้กำหนดยกเว้นไว้ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันทำการ นับแต่กระทำการดังกล่าวหรือได้รับการร้องขอ

ในกรณีที่ต้องประกาศการดำเนินการใดให้ทราบเป็นการทั่วไป เช่น การสอบแข่งขันหรือคัดเลือก การประกวดราคา การเลื่อนตำแหน่ง การให้ทุนหรือสิทธิประโยชน์อื่น ต้องปิดประกาศไว้ ณ ที่ปิดประกาศของส่วนราชการ และลงประกาศในระบบข้อมูลทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ของส่วนราชการ ทั้งนี้ โดยประกาศล่วงหน้าก่อนวันครบกำหนดไม่น้อยกว่าสิบห้าวันทำการ เว้นแต่กรณีที่ ก.พ. กำหนด

ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด ปฏิบัติงานโดยมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้เกิดผลดีที่สุดจนเต็มกำลังความสามารถใช้งบประมาณทรัพย์สิน สิทธิและประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ ด้วยความประหยัด คุ่มค่าไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ความรู้ความสามารถ ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ตามคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพโดยเคร่งครัด

ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่แสดงการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือสนับสนุนให้ทำการปกครองในระบอบอื่นที่ไม่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้ในประเทศไทย จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และไม่ละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และรัชทายาท ไม่ว่าทางกายหรือทางวาจา

ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม ไม่ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างประมวลจริยธรรมนี้กับหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา หรือประเพณี ข้าราชการต้องเสนอเรื่อง

ให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย

ไม่คบหาสมาคมเป็นอาจिनกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งสังคม
ไม่ไว้วางใจหรือมีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย หัวหน้าส่วนราชการและ
ผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับ
บัญชาด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์หรือบุญคุณ
ส่วนตัว และควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม
โดยเคร่งครัด

หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุ
กระดับชั้นต้องสนับสนุน ส่งเสริมและยกย่องผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความ
ซื่อสัตย์ มีผลงานดีเด่น มีความรู้ความสามารถ และขยันขันแข็ง ไม่
เลือกที่รักมักที่ชัง และยึดมั่นในระบบคุณธรรม

ไม่กระทำการใดอันอาจนำความเสื่อมเสียและไม่ไว้วางใจให้
เกิดแก่ส่วนราชการ หรือราชการโดยรวม

ในสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน ซึ่งสังคมให้ความสำคัญกับ
ธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังปรากฏในเจตนารมณ์ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราช
กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.
2546 รวมทั้งเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ที่มุ่ง
เน้นการพัฒนาคุณภาพ และยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล ให้การบริหาร

ราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม

กรมชลประทานจึงยิ่งให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์องค์กรให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น ด้วยการจัดทำ **นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี** ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน ที่สามารถนำไปปฏิบัติและติดตามผลได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังเป็นแนวทางตรวจสอบธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของกรมชลประทาน มิให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และที่สำคัญที่สุด คือ เพื่อสร้างการยอมรับ ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจและศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ ประชาชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร

นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดีของกรมชลประทาน ประกอบด้วย

นโยบายด้านรัฐ สังคมและสิ่งแวดล้อม มุ่งมั่นดำเนินงานด้านการชลประทาน ภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและสังคม **นโยบายด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** พัฒนาการให้บริการด้วยจิตมุ่งบริการแก่ผู้รับบริการบนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วม อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

นโยบายด้านองค์การ มุ่งมั่น ส่งเสริมให้มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนตามแผนยุทธศาสตร์ของกรมชลประทาน และจัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

ส่งเสริมการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล และ นโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน มุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรบุคคลด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของบุคลากร

เพื่อให้นโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดีของกรมชลประทาน เกิดผลในทางปฏิบัติ กรมชลประทานได้กำหนดหลักปฏิบัติที่สำคัญไว้ 5 ข้อ คือ

1. กรมชลประทานจะสื่อสารให้บุคลากรทุกคนรับทราบและเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดีอย่างทั่วถึง

2. กรมชลประทานจะจัดระบบบริหารธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกคนมั่นใจว่าบุคลากรและองค์การจะปฏิบัติตามมาตรฐาน แนวทางการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดีอย่างเคร่งครัด โดย ถือเสมือนว่าเป็นวินัยอย่างหนึ่งที่บุคลากรทุกระดับต้องทำความเข้าใจ ยึดมั่น และปฏิบัติให้ถูกต้องในการทำงานประจำวัน และไม่มีบุคคลใดที่จะมีสิทธิ หรือ อนุญาตให้บุคลากรของกรมชลประทานคนใด กระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายนี้

3. กรมชลประทาน คาดหวังให้บุคลากรทุกคนมีการรายงานโดย สุจริตถึงการปฏิบัติที่ขัดหรือสงสัยว่าจะขัดต่อหลักการต่าง ๆ ในนโยบายนี้ ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง หรือในกรณีที่ไม่มีอาจารย์งานต่อผู้บังคับบัญชาได้

อาจขอคำปรึกษาจากผู้บริหารระดับสูง หรือคณะทำงานจัดทำระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี โดยข้อมูลที่ให้นั้นให้อธิบายปฏิบัติเป็นข้อมูลลับ ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาเองก็มีหน้าที่ในการสอดส่องดูแล และให้คำแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นให้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดีฉบับนี้

4. นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี จะได้รับการพิจารณาปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันทุกปีโดยคณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดีและ

5. กรมชลประทาน จะกำหนดแนวทางวัดและประเมินการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ต่อไปอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ในการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)

กรมชลประทานได้ยึดถือปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551-2555) ซึ่งมีจุดหมายปลายทางเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ โดยให้คุณค่า ความสำคัญ และยึดมั่นในปรัชญาหลักการและแนวทาง คือ

การให้ประชาชนเป็น “ศูนย์กลาง” ในการทำงาน โดยรับฟังความคิดเห็น ตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวก ลดขั้นตอนและภาระในการติดต่อของประชาชน มีระบบการแก้ไขปัญหาและรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามมีปัญหาและความเดือดร้อน

ปรับเปลี่ยนบทบาทของระบบราชการ ให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ไม่เป็นผู้ดำเนินการเสียเอง หรือคงมีอำนาจมากเกินไป รวมทั้งต้องมีขนาดกำลังคนและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ไม่พยายามเข้าแทรกแซงและขยายตัวเกินไปจนเป็นภาระของประเทศ หรือมีผลกระทบต่อภาคส่วนอื่นและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ประสานการทำงานกับผู้บริหารราชการแผ่นดินฝ่ายการเมือง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ สามารถให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอย่างมีเหตุผล ตั้งมั่นในความถูกต้องเป็นกลาง ปราศจากอคติและอยู่บนพื้นฐานของหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ นอกจากนี้ยังควรให้การยอมรับและไม่เข้าไปแทรกแซงบทบาทและอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน

มีความพร้อมและทัศนคติในการทำงานเป็นทีม สามารถสร้างเครือข่ายร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม รวมทั้งยังต้องสามารถบูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานภายในระบบราชการเองในทุกระดับเข้าด้วยกัน

มีขีดความสามารถในการรับรู้ เรียนรู้ มองไปข้างหน้าและคาดการณ์ล่วงหน้า มีความยืดหยุ่น คล่องตัว รวดเร็ว แข็งขัน ว่องไว กระฉับกระเฉง (Agility) สามารถคิด

ริเริ่มและสร้างนวัตกรรม รวมถึงบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนและปรับตัวได้อย่างราบรื่นเหมาะสม ท้นต่อการเปลี่ยนแปลง และความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อม

สร้างระบบธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลตนเองที่ดี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความเชื่อมั่น ศรัทธา เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมลดการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ รวมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ใช่เป็นผู้สร้างปัญหาหรือภาระแก่สังคมเสียเอง

มีความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานและสร้างคุณค่าต่อสังคม ในการทำงานและการตัดสินใจต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง เน้นอนและทันการณ์โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งต้องมีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน และสามารถตรวจสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้

แสวงหา พัฒนา และธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ คำนึงและกระบวนทัศน์อันเหมาะสมและเอื้อต่อการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ตลอดจนทำให้บุคลากรในระบบราชการตั้งมั่นอยู่ในศักดิ์ศรีและจรรยาบรรณ สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนจากหน้าที่ทางราชการ ไม่แสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นในทางมิชอบ

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยในช่วงระยะปี พ.ศ. 2551-2555 มีการจำแนกเป็น 4 ประเด็น คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1. ยกระดับการให้บริการและการทำงาน เพื่อตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อน หลากหลาย และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจในระบบราชการ และส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐประสบความสำเร็จในการให้บริการประชาชนในรูปแบบ E-Service

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2. ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3. มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง บุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ คิดริเริ่ม เปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐสามารถพัฒนาสมรรถนะและมีความพร้อมในการดำเนินการยกระดับคุณภาพการบริหารงานตามแผนพัฒนาองค์กร และสมรรถนะของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4. สร้างระบบการกำกับดูแลตนเอง ที่ดี เกิดความโปร่งใส มั่นใจ และสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อประชาชน และต่อสังคมโดยรวม เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในระบบราชการ ส่วนราชการและหน่วยงานประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบควบคุมภายในให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

โดยทั้ง 4 ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ จะต้องมีค่าเป้าหมายตัวชี้วัดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยเฉลี่ย

 ในการปฏิบัติตามประเด็นยุทธศาสตร์การสร้างระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี เกิดความโปร่งใส มั่นใจ และสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อประชาชน และต่อสังคมโดยรวม ตามค่านิยมเรื่องความมีจริยธรรมนั้น กลยุทธ์ที่จะถูกนำมาใช้ อาทิเช่น ต้องเสริมสร้างระบบคุณธรรม จริยธรรม ปรับกระบวนทัศน์ หล่อหลอมวัฒนธรรมใหม่ให้เกิดขึ้นในหน่วยงานภาครัฐ โดยส่งเสริมให้ใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการทำงาน และยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยเฉพาะ

การพัฒนาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล รวมทั้งกำหนดให้มีกลไกเพื่อรับผิดชอบดูแลในเรื่องการส่งเสริมธรรมาภิบาลขึ้น

ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ค่านิยม และหล่อหลอมวัฒนธรรมใหม่ให้เอื้อต่อทิศทางและแนวทางการพัฒนาระบบราชการ ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม เพื่อชี้นำสังคมไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม รวมทั้งสร้างกลไกของโทษที่มีประสิทธิภาพ วางแนวทางการเชื่อมโยงคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลไว้กับระบบงานอื่นๆ เพื่อให้ขยายผลเป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างยั่งยืนต่อไป

สร้างจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในหน่วยงาน ให้ปฏิบัติงานด้วยความประพฤติชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ ยึดถือคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการทำงาน โดยจัดให้มีการวางระบบโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางด้านจริยธรรม (Ethics Infrastructure) ที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านการควบคุม การชี้แนะให้คำปรึกษา และการบริหารจัดการ เช่น การจัดการความรู้และระบบฐานข้อมูลในเรื่องจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งสุจริตธรรม

จัดให้มีกลไกรับผิดชอบดูแลในเรื่องจริยธรรมขึ้น เพื่อส่งเสริมและให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และคอยสอดส่องดูแลให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของหน่วยงาน และให้มี

ผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบด้านจริยธรรม (Chief Ethics Officer) รวมทั้งให้มีระบบการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรมและการรายงานต่อสาธารณะ ตลอดจนยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ของงานและจริยธรรมสูง เพื่อให้เป็นผู้นำต้นแบบที่ดี (Exemplary Leadership) สำหรับการปฏิบัติตนของข้าราชการต่อไป

ปรับปรุงระบบสรรหาและกลั่นกรองข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ในการแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง ต้องคำนึงถึงความดีงาม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทางในการพิจารณาประกอบด้วย

ปรับปรุงระบบการตัดสินใจและกำกับตรวจสอบในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยพัฒนาโครงสร้างกลไกการบริหาร เสริมสร้างความเข้มแข็งของการกำกับดูแลตนเองและการควบคุมภายในที่ดีของหน่วยงาน รวมทั้งระบบการตรวจสอบและประเมินผล ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ และกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เร่งรัดให้มีการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดงภาระรับผิดชอบ ความโปร่งใส และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานโดยจัดให้มีช่องทางสื่อสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้โดยง่าย

ส่งเสริมให้มีการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน คำนึงถึงผลผลิตหรือบริการที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์และผลกระทบเชิงบวกแก่ผู้รับบริการและสังคมโดยรวม ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน การใส่ใจ ดูแลรักษาชุมชนท้องถิ่น สังคม สิ่งแวดล้อม และป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสังคม เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานให้บรรลุผลอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีแก่หน่วยงาน

กรมชลประทานมิได้ดำเนินการเรื่องมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด เพียงเพราะมีกฎหมายหรือคำสั่งให้ปฏิบัติเท่านั้น หากแต่เกิดจากจิตสำนึกในการเป็นข้าราชการที่ดีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทำให้กรมชลประทานได้กำหนดมาตรการด้านจริยธรรมในส่วนของกรมชลประทานเพิ่มเติมขึ้นเองอีกด้วย

การจัดการข้อร้องเรียน เป็นงานที่กรมชลประทานพัฒนาขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนในการบริหารราชการร่วมกับกรมชลประทานในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ระยะก่อนก่อสร้างโครงการ ระยะก่อสร้างโครงการ ระยะหลังก่อสร้างโครงการ และการบริหารจัดการน้ำ โดยมีสำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนจากช่องทางต่าง ๆ คือ จดหมาย โทรศัพท์ โทรสาร ตู้ ป.ณ. เว็บไซต์ สายด่วน 1460 คลินิกเกษตรเคลื่อนที่เวทีประชาคม และจากประชาชนโดยตรง

จากเดิมที่การจัดการข้อร้องเรียน เป็นการตอบข้อร้องเรียนให้ได้รับทราบข้อเท็จจริงตามที่ผู้ร้องขอมา ปัจจุบันกรมชลประทานมีการพัฒนาการจัดการข้อร้องเรียนให้เป็นบริการที่ดีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สร้างการมีส่วนร่วมในด้านการรับฟังความคิดเห็นจากช่องทางต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับภาครัฐ และสร้างทัศนคติที่เป็นบวกสำหรับข้อร้องเรียน ทั้งผู้ร้องเรียนและผู้รับเรื่องร้องเรียน โดยให้ผู้ร้องเกิดความพอใจในบริการและเห็นว่ากรมชลประทาน คือ ผู้ช่วยที่ดี ต้องการจะมาใช้บริการให้มากขึ้นในทุกช่องทาง

กรมชลประทานยังได้กำหนดแนวทางที่จะปรับปรุงกระบวนการจัดการข้อร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ การกำหนดเป็นแผนงานและโครงการรายปี เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาทุกปี กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และมีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง กำหนดให้มีการสรุปผลงานตอบข้อร้องเรียนประจำเดือน ประจำ 6 เดือน และ 1 ปี ให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยต้องรายงานการตอบสนองความต้องการของประชาชน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของส่วนจัดการ ข้อร้องเรียน และแจ้งเวียนรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินการตอบข้อร้องเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา เพื่อทราบสถานะและหาแนวทางปรับปรุงต่อไป

แต่งตั้งหน่วยงานระดับสำนัก/กองเป็นเครือข่ายการจัดการข้อร้องเรียน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการจัดการข้อร้องเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นแนวทางเดียวกัน

ในส่วนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย จะสร้างเครือข่ายเข้มแข็งให้ได้อย่างน้อย 1 สำนัก ซึ่งจะมีผลงาน คือ ตอบข้อร้องเรียนได้รวดเร็ว ตอบสนองแนวคิดของส่วนจัดการข้อร้องเรียน สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีการประยุกต์ใช้และมีความคิดริเริ่มเพื่อเสริมแนวคิดหลักได้มีการประชุมเครือข่ายประจำปี เพื่อระดมความคิดในการพัฒนาหาเครือข่ายภาคประชาชน

นอกจากนี้ ยังจะมีการวิเคราะห์ช่องทางที่เหมาะสมในการร้องเรียนและประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ให้กว้างขวางมากขึ้น จัดทำกรณีศึกษาเพื่อสนับสนุนแนวทางปรับเปลี่ยนแนวคิดจากข้อร้องเรียนเป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยให้ความสำคัญกับหนังสือร้องขอสนับสนุนงบประมาณ แต่ไม่ได้อยู่ในแผนงบประมาณแต่มีความเหมาะสม สามารถจัดเข้าแผนงานงบประมาณได้ เพื่อผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเสนอของบประมาณต่อไป อีกทั้งให้ความสำคัญกับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยเข้าไปดำเนินการแก้ไขอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อสร้างความพึงพอใจ

จัดทำกรณีศึกษาเพื่อสร้าง “กรมชล แพลนคลับ” โดยการพิจารณาจากกรณีที่มีความเป็นไปได้สูง เช่น ผู้ที่มาร้องเรียนด้วยตนเอง หรือผู้ที่ร้องเรียนบ่อยครั้ง

หรือใช้วิกฤติให้เป็นโอกาส เมื่อเกิดน้ำท่วมหรือน้ำแล้งเสียหาย มักจะมีการติดต่ออย่างต่อเนื่อง โดยเก็บรายชื่อที่อยู่ของราษฎรที่เดือดร้อนไว้ เพื่อจะได้ช่วยเหลือได้ทันทีในปีต่อไป หรือการกำหนดกิจกรรมเพื่อสร้างความผูกพัน

รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลงานเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน การสร้างความพึงพอใจ การถอดองค์ความรู้ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปอีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว กรมชลประทานยังมีการกิจที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความโปร่งใส ดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการ สำหรับให้บริการข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก โดยจัดศูนย์ตรวจดูข้อมูลข่าวสารไว้ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. จัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประจำศูนย์ข้อมูลข่าวสาร หรือปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการเป็นการเฉพาะ
3. จัดให้มีป้ายแสดงสถานที่ตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่จัดไว้สำหรับการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เข้าใจง่ายและมองเห็นได้ชัดเจน ทั้งที่ทำการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

4. มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 9 ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน และมีการจัดทำดัชนีข้อมูลข่าวสารที่จัดไว้ให้บริการอย่างชัดเจนและสามารถสืบค้นได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

5. มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารไว้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารข้อมูลข่าวสารกรมชลประทาน เรียกโดยย่อว่า “กขส.ชลป.” และมีการรวบรวมผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารจากทุกสำนักงานกองในสังกัด โดยทำการแจ้งเวียนหนังสือทางสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์ แล้วทำการสรุปรวบรวมเป็นผลการดำเนินงานตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ กรมชลประทาน รายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี

6. มีการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข่าวสารให้ประชาชนทราบ โดยการจัดอบรมให้ความรู้และพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อมูลข่าวสาร และมีการดำเนินการตามกิจการ มาตรการ วิธีการในการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรในส่วนราชการอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการให้ประชาชนรับทราบถึงสิทธิในการตรวจสอบการดำเนินงานของส่วนราชการ ผ่านช่องทางต่าง ๆ

7. มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับการประกวดราคา ประกาศสอบราคาที่ทำหน้า ส่วนราชการลงนามแล้วเผยแพร่บนเว็บไซต์ของส่วนราชการ พร้อมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเป็นรายเดือนเผยแพร่บนเว็บไซต์ของส่วนราชการทุกเดือน

 กรมชลประทานยังได้วางระบบควบคุมภายใน เพื่อให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า ภายในกรมชลประทานนั้น มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ และคำสั่งของผู้บริหาร การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดูแลป้องกันทรัพยากรจากการทุจริต ความเสียหาย การสูญเปล่า หรือการบริหารจัดการที่ผิดพลาด และดำรงไว้ซึ่งข้อมูลทางการเงินการ บริหารที่เชื่อถือได้ และทันต่อเวลา

นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยบุคลากรภายในกรมชลประทาน รวมทั้งประชาชนผู้รับบริการทั่วไป ทางช่องทางต่าง ๆ คือ

กลุ่มตรวจสอบภายใน มีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินผล การปฏิบัติงาน เพื่อให้ความเชื่อมั่นว่า การดำเนินงานของกรมชลประทานสามารถ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตามแผน ยุทธศาสตร์ที่กำหนดภายใต้ค่าใช้จ่ายและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ให้คำปรึกษาแนะนำอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระแก่หน่วยงานต่าง ๆ ตามโครงสร้างของ

กรมชลประทาน เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการที่ดี ความโปร่งใส ในการปฏิบัติงาน และระบบการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ประสานงานกับผู้ตรวจสอบ ภายในให้ทันสมัย สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานของกลุ่ม ตรวจสอบภายในเป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลต่อการให้บริการสนองตอบต่อ กรมชลประทานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามระเบียบ ราชการและที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมชลประทาน

กลุ่มงานตรวจสอบและติดตามผลงาน กองแผนงาน มีหน้าที่วางแผน ควบคุม และรับผิดชอบในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล เพื่อวัดความสำเร็จ ของงาน/โครงการ ตามเป้าหมายที่กำหนด จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตาม แผนงานของกรมฯ เพื่อทราบข้อบกพร่อง ปัญหา หรืออุปสรรคด้านวิศวกรรมและ งบประมาณ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนและ เป้าหมายของวงเงินงบประมาณประจำปี

กรมชลประทานยังมีวิธีการต่าง ๆ ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วน ราชการ เพื่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดีอย่างต่อเนื่องอีกหลายวิธี เช่น 1. ติดตาม เร่งรัด การจัดซื้อจัดจ้าง ให้มีผลการเบิกจ่ายเงิน งบประมาณรายจ่ายลงทุน อยู่ใน เกณฑ์ตามกรอบการติดตามที่กำหนด (Monitoring System) 2. เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และร่วมติดตามตรวจสอบ ผลการปฏิบัติราชการ โดยมีช่องทางรับฟังความคิดเห็น 10 ช่องทาง และมีช่องทาง เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร 14 ช่องทาง รวมถึงการจัดให้มีคณะทำงานภาคประชาชน โดยเป็นคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐ (ผู้แทนองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง) และ ภาคประชาสังคม (เอกชน ผู้แทนประชาชน NGOs สื่อมวลชน เป็นต้น) เพื่อจะ ได้ร่วมกันผลักดันกระบวนการพัฒนาระบบราชการหรือผลักดันให้เกิดผลการ ปฏิบัติราชการหรือการพัฒนาบริการสาธารณะ

3. ลดรอบระยะเวลาของขั้นตอนการปฏิบัติราชการ โดยออกแบบ กระบวนการให้มีขั้นตอนการดำเนินงานลดลง และมีระยะเวลาของการดำเนินงาน ในแต่ละกระบวนการลดลง 4. ดำเนินการตามข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงด้าน กระบวนการ โดยพิจารณาจากร้อยละเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเป้าหมายแต่ละแผนงาน ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินการ 5. จัดทำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต โดยมี เป้าหมายให้มีการจัดทำบัญชีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตตามภารกิจหลักได้ครบถ้วน

การปฏิบัติงานของกรมชลประทาน ยังต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณของ วิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิศวกรรม

ด้านการพัสดุ เช่น จรรยาบรรณของวิชาชีพวิศวกร โดยเฉพาะในการควบคุมงานก่อสร้าง ที่จะต้องเสนอแนะวิธีการทำงานที่ถูกต้อง ดูแลการทำงานของผู้รับเหมาอย่างใกล้ชิด เพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานผิดพลาดจากสัญญา เสนอแนะวิธีการทำงานโดยได้ผลดีทั้งผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง หรือยุติธรรมกับทั้งสองฝ่าย โดยยึดหลักรักษาผลประโยชน์ของเจ้าของโครงการ และไม่เบียดเบียนผลประโยชน์ผู้รับเหมา

ตรวจงานผู้รับเหมาตลอดเวลา หากพบข้อบกพร่องต้องรีบสั่งแก้ไขทันทีอย่าปล่อยให้ทำไปจนเสร็จแล้วสั่งแก้ไขภายหลังเป็นทำนองกลั่นแกล้ง แล้วเรียกร้องผลประโยชน์ภายหลัง ต้องไม่สร้างเงื่อนไขกับผู้รับเหมา หรือผู้ค้าวัสดุก่อสร้างเพื่อประโยชน์ของตน ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของผู้รับจ้าง ไม่รับสิ่งของหรือผลประโยชน์อื่นใด อันจะทำให้เกิดบุญคุณ ต้องทดแทนกันเป็นต้น

สำหรับผู้ปฏิบัติงานพัสดุ จรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น ไม่เรียกรับ หรือยอมรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างใด ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากผู้ขาย ผู้รับจ้าง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้ามามีนิติสัมพันธ์กับทางราชการ พักตร์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ปฏิบัติต่อผู้ขาย ผู้รับจ้าง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้ามามีนิติสัมพันธ์กับทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ รวมถึงการรับฟังผู้มาร้องเรียน ร้องทุกข์ด้วยความเป็นธรรม เชื่อเพื่อมีน้ำใจ แต่ทั้งนี้การปฏิบัติดังกล่าวต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม เป็นต้น

การปลูกฝังกระตุนจิตสำนึกในการเป็นข้าราชการที่ดีซึ่งกรมชลประทานดำเนินการโดยสม่ำเสมอ ทำให้บุคลากรของกรมชลประทาน เป็นข้าราชการที่ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ ยึดถือประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติเหนือกว่าสิ่งอื่นใด กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย และให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ

ตัวอย่างรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจน คือ การที่โครงการชลประทานยโสธร ได้ทำบันทึกข้อความถึงกรมชลประทาน ขอให้พิจารณางานก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า โดยอ้างถึงข่าวว่า

กรมชลประทานจะได้รับงบประมาณในการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าลดลง หรืออาจ
จะไม่มีเลย โครงการชลประทานยโสธรเห็นว่า ในพื้นที่จังหวัดยโสธรนั้น มีปัญหา
ประชาชนได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยในฤดูฝนเป็นประจำเกือบทุกปี มีการร้องขอ
ให้สร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเป็นจำนวนมากถ้าหากกรมชลประทานยุติการทำงานในเรื่องนี้
คาดว่าจะมีปัญหาเรื่องร้องเรียนมากขึ้น เพราะการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้ามี
ผลประโยชน์กับประชาชนอย่างชัดเจน

พร้อมกันนี้ โครงการชลประทานยโสธรรยังได้แนบรายละเอียดชี้แจงถึงสภาพ
ภูมิประเทศ เหตุผล ความจำเป็นของราษฎร ความเหมาะสม และข้อดีของการก่อสร้าง
สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขนาดเล็ก เช่น จะสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวจาก 100-200 กิโลกรัม
ต่อไร่ เป็น 300-400 กิโลกรัมต่อไร่ จะสามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้อย่างรวดเร็ว เพราะ
ใช้เวลาก่อสร้างเพียง 1 ปี และมีแบบพร้อมแล้วเป็นจำนวนมาก ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี
ยโสธร ร้อยเอ็ด นครพนม และศรีสะเกษ สามารถดำเนินการได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 20,000 ไร่
ต่อจังหวัด ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาที่ดิน เพราะราษฎรยินยอมมอบที่ดินให้ และเมื่อ
ก่อสร้างแล้วเสร็จ อบต.ต่าง ๆ ยินดีรับมอบไว้ดูแลและบำรุงรักษาไว้ใช้งานต่อไป

นอกจากนี้ โครงการยังจะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมาก หาก
ไม่ดำเนินการจะทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสพัฒนาทางด้านการเกษตร เพราะหลายประเทศ
เช่น เวียดนาม มีพื้นที่สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจำนวนมาก หากมีการใช้น้ำมากขึ้น จะ
สามารถปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำและการเพาะปลูกในขนาดได้ และ
กรมชลประทานมีบุคลากรจำนวนมากที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถทำงานนี้ได้ทันที

การดำเนินการเหล่านี้ เกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ของกรมชลประทาน ในอันที่จะ
มุ่งมั่นสร้างระบบการบริหารและการทำงานที่สุจริต เป็นธรรม เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน
และสร้างระบบการทำงานที่มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาการทุจริตทั้งปวง พื้นฟูระบบคุณธรรม
จริยธรรม และธรรมาภิบาลในการทำงาน เพื่อให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

R

Relationship
นิยามพหุวัฒนธรรม

R : Relationship

ชาวชลประทานมีความผูกพันและสามัคคี

“มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์การ โดยเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน ยอมรับในคำนิยามและวัตถุประสงค์ขององค์การเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นเจ้าของเช่นกัน การเข้ามามีส่วนร่วมในองค์การ มีความรู้สึกว่าได้ร่วมกระทำในกิจกรรมขององค์การตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และการแสดงออกถึงความต้องการที่จะทำงานต่อไปในองค์การเต็ม ไม่คิดที่จะโอนย้ายไปอยู่ที่อื่น ยังคงมีความต้องการเป็นสมาชิกภายในองค์การนั้นตลอดไป ไม่ว่าจะมีความเปลี่ยนแปลงภายในหรือมีสิ่งดึงดูดจากภายนอก ก็ยังคงที่จะเป็นสมาชิกขององค์การนั้นโดยไม่คิดเปลี่ยนใจ”

การกำหนดให้ R : Relationship ความผูกพันและความสามัคคี เป็นหนึ่งในค่านิยมองค์กร นอกจากจะเป็นเพราะกรมชลประทานตระหนักดีว่า การทำงานจะบรรลุผลสำเร็จได้ ต้องมาจากการทำงานร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคีที่เหนียวแน่นของบุคลากรภายในกรมฯ แล้ว ยังเป็นเพราะวัฒนธรรมที่สั่งสมและสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างยาวนานในกรมชลประทาน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ยุคขุนैनุคคณของกรมชลประทาน จนมาถึงรุ่นพี่ รุ่นเพื่อนในปัจจุบัน ไม่ว่ายุคใดสมัยใด กรมชลประทานจะปฏิบัติงานอย่างมีความสุขและสนุก เพราะผู้บังคับบัญชาจะปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่าง “พ่อกับลูก” หรือ “พี่กับน้อง” และให้ความเป็นธรรมชาติกับทุกคนเสมอหน้าเท่าเทียมกัน

เมื่ออยู่ในพื้นที่โครงการต่างจังหวัด คนกรมชลประทานจะอยู่อย่างเป็นกันเอง เสียสละดูแลทุกข์สุขของกันและกัน และช่วยเหลือกันตามสมควร และพร้อมที่จะรับฟังปัญหาเหมือนเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน อยู่กันด้วยความอบอุ่นรักใคร่ เอื้ออาทรห่วงใยกัน

คนกรมชลประทานจะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่กันและกัน มีการสอนงานจากพี่สู่น้อง จากผู้บังคับบัญชาสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยไม่หวงวิชา

ขณะเดียวกันก็ให้โอกาสน้องได้แสดงความคิดเห็น และสอบถามปัญหาหรือข้อข้องใจได้อย่างเต็มที่

รวมทั้งการให้ความเคารพ การแสดงความกตัญญูกตเวที และการรำลึกถึงพระคุณของผู้อาวุโสเป็นประจำทุกปี ในวันผู้สูงอายุและครอบครัว กรมชลประทาน ระหว่างวันที่ 10-14 เมษายนของทุกปี ซึ่งจะมีการคัดเลือกอดีตข้าราชการและลูกจ้างประจำที่สร้างชื่อเสียงและเกียรติประวัติให้แก่กรมชลประทานเป็นผู้สูงอายุดีเด่นมาตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งการรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในโอกาสเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

ความผูกพันและความสามัคคีกลมเกลียวของคน กรมชลประทานนี้เองที่ทำให้กรมชลประทานก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นในทุกวันนี้

ตราถึงทุกวันนี้กรมชลประทานยังคงยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรม “พี่กับน้อง” และการให้คุณค่าความสำคัญกับบุคลากรของกรมฯ เสมอมา และเพื่อตอบสนองความทุ่มเทและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ กรมชลประทานได้กำหนดมาตรการเสริมสร้างสมรรถนะและขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในสังกัดขึ้น เพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทั้ง 4 มิติ คือ มิติ ด้านการทำงาน ด้านสังคม ด้านส่วนตัวและด้านเศรษฐกิจ ตามแผนเสริมสร้างความพึงพอใจของบุคลากรในการทำงานด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรม Lunch Talk เพื่อแบ่งปันความรู้ โครงการเปลี่ยนความคิดที่ว่า

งานต้องมาก่อนครอบครัว เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน หรือการสนับสนุนให้ใช้วันหยุดพักผ่อนกับครอบครัว โครงการหมุนเวียนเปลี่ยนงานเพื่อให้มีโอกาสรับรู้สิ่งใหม่ และมีเวลาเก็บเกี่ยวประสบการณ์การทำงานมากขึ้น โครงการยืดหยุ่นเวลาและสถานที่ทำงาน เช่น การทำงานนอกสำนักงาน

การส่งเสริมระบบคุณธรรม การยกย่องผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ด้วยการคัดเลือกข้าราชการและลูกจ้างประจำดีเด่น หน่วยงานจัดสวัสดิการดีเด่น โครงการส่งน้ำดีเด่น โครงการจัดการเรียนรู้ดีเด่น รวมทั้งการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย ในกรณีที่เสี่ยงหรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดีกรณีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ในมิติด้านสังคม เพื่อให้บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีในทุกระดับ มีความผูกพันกับองค์กร มีการสื่อสารภายในองค์กรที่ดี มีกิจกรรมร่วมกันทั้งด้านนันทนาการ เพื่อสาธารณประโยชน์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการ เช่น โครงการชลประทานสัมพันธ์สร้างสรรค์องค์กร มีการจัดงานปีใหม่ งานรดน้ำดำหัว งานเกษียณอายุราชการ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น

มิติด้านส่วนตัว มีเป้าหมายให้บุคลากรมีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มีสุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี ไม่มีความเครียด มีการพัฒนาด้านจิตใจ ด้วยโครงการเสริมสร้างสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย จัดบรรยายเรื่องการดูแลสุขภาพ การตรวจสุขภาพประจำปี การแข่งขันกีฬา โครงการพัฒนาจิตใจนำสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยกิจกรรมการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมพัฒนาจิต กิจกรรมให้ความรู้ เช่น วิชาการจัดการกับความเครียด การเลิกบุหรี่ และกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลาย เช่น วาดรูป ร้องเพลง สီลาค เป็นต้น

มิติด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคลากรมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควรแก่ฐานะ รู้จักบริหารจัดการด้านการเงินและหนี้สิน เก็บออม ดำรงชีวิตแบบพอเพียง เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน การให้ทุนการศึกษาแก่บุตร การทำประกันชีวิตกลุ่ม การให้กู้เงินเพื่อที่อยู่อาศัยหรือการศึกษา โครงการเสริมสร้างรายได้ลดค่าใช้จ่าย โครงการสะสมทรัพย์ก่อนเกษียณอายุราชการ เป็นต้น

 การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรของกรมฯ ยังเพิ่มเติมด้วยสวัสดิการอีกมากมายที่จะดูแลบุคลากรของกรมฯ ตลอดจนครอบครัว ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมีสวัสดิการกรมชลประทาน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ สวัสดิการที่กรมชลประทานจัดให้กับบุคลากรของกรมฯ เช่น สวัสดิการชลาประทานมูลนิธิ สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน สวัสดิการรถรับ-ส่ง สวัสดิการส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพ สวัสดิการส่งเสริมกีฬา ร้านค้าสวัสดิการและสโมสร มีการจัดค่ายฤดูร้อนและทัศนศึกษา จัดการศึกษาให้กับบุตรหลาน ด้วยโรงเรียนชลประทานวิทยา กรณีเสียชีวิตรวมทั้งบิดา มารดา และบุตรก็จะได้รับสวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ด้วย

การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรของกรมฯ ยังรวมถึงการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ เช่น โครงการส่งเสริมข้าราชการผู้มีศักยภาพสูงกรมชลประทาน RID : Hi4P (High performance and Potential Promotion Project) เพื่อสร้างแรงจูงใจและรักษาบุคลากรผู้มีศักยภาพสูงไว้ในกรมชลประทาน ซึ่งผู้ผ่านการคัดเลือกจะได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ และการมีโอกาสดำรงตำแหน่งทั้งในและต่างประเทศ และการสนับสนุนให้บุคลากรของกรมชลประทาน เข้ารับการคัดเลือกเป็น “ผู้นำคลื่นลูกใหม่ (New wave Leader)” เพื่อพัฒนาคุณภาพให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และพร้อมที่จะเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการบริหาร และมีวิสัยทัศน์ที่จะนำพาให้การปฏิรูปราชการทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมสำหรับผู้ที่เป็นข้าราชการระดับ 6-7 ซึ่งปฏิบัติราชการมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี อายุไม่เกิน 35 ปี หรืออยู่ในระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นผู้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานตั้งแต่อายุยังน้อย มีผลการปฏิบัติงานดี เป็นที่ประจักษ์ มีศักยภาพสูง ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในหน้าที่และนโยบายที่สำคัญของหน่วยงาน มีบุคลิกภาพเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น กล้าคิด กล้าริเริ่ม มีแนวทางการเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นนักปฏิบัติแสวงหาความรู้และประสานสัมพันธ์ได้ดี มีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

มาตรการ และสวัสดิการต่าง ๆ ที่กรมชลประทานจัดให้ ด้วยความตั้งใจว่าจะเป็นการตอบแทนความเสียสละ และการทุ่มเททำงานหนักของบุคลากร รวมทั้งมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร รู้สึกถึงความเป็นเจ้าขององค์กร ร่วมกระทำกิจกรรมขององค์กรตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มที่ มีความรัก ความปรารถนาดี และตั้งใจที่จะทำงานในองค์กรตลอดไป

ความผูกพัน ความสามัคคีและสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร หรือ R : Relationship จึงเป็นค่านิยมที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภารกิจของกรมชลประทานไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ

อย่างไรก็ตาม ภารกิจของกรมชลประทานจะสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้ การสร้างความสัมพันธ์ และการประสานความร่วมมือที่ดีกับองค์กรภายนอก นับเป็นเรื่องสำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง เพราะในการทำงานแทบจะทุกขั้นตอนของกรมชลประทานนั้น จะต้องข้องเกี่ยวกับองค์กรภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรและราษฎรผู้ใช้น้ำทั่วประเทศ จะช่วยสร้างความผูกพันและสามัคคีระหว่างกรมชลประทานกับองค์กรนั้น และจะเป็นหัวใจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในงานชลประทาน

 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเกษตรกรและราษฎรผู้ใช้น้ำทั่วประเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใหญ่ที่สุด กระบวนการที่กรมชลประทานนำมาใช้ คือ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรและประชาชน ทั้งในการพัฒนาแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำ เพราะความคิดเห็นของประชาชนจะช่วยให้กรมชลประทานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา เลือกวิถีทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการงานชลประทานอย่างยั่งยืน

ในการพัฒนาแหล่งน้ำ กรมชลประทานเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้น คือ การกำหนดโครงการ การเตรียมงานก่อนก่อสร้าง การก่อสร้าง และการจัดการน้ำชลประทาน

การมีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้เกิดความมั่นใจว่า รัฐบาลหน่วยงานของรัฐในพื้นที่โครงการ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหาร

ส่วนตำบล ประชาชนในพื้นที่และผู้ได้รับผลกระทบและเกี่ยวข้องในการตัดสินใจที่มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อม

ตั้งแต่เริ่มพิจารณากำหนดโครงการ กรมชลประทานใช้วิธีการต่าง ๆ มากมาย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการศึกษาความเหมาะสมโครงการ ร่วมตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการพบปะพูดคุย การสัมภาษณ์รายบุคคล การสนทนากลุ่มย่อย การทำแบบสอบถามด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ และด้านเศรษฐกิจ สังคม เพื่อมาประกอบเป็นรายงานการศึกษาวางโครงการ รวมทั้งวิธีการประชาสัมพันธ์และมวลชนสัมพันธ์ ด้วยการประชุมสื่อสารสองทาง การปฐมนิเทศโครงการ การประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย การสัมมนา การสำรวจทัศนคติของผู้นำชุมชน เป็นต้น

ขั้นตอนกำหนดโครงการนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้ประชาชนรู้สภาพและกระบวนการศึกษาผลกระทบ และเรื่องที่เกี่ยวข้องในการศึกษาโครงการ ในขณะที่กรมชลประทานได้รับข้อมูลความคิดเห็นของประชาชน ปัญหาที่เกี่ยวข้องและความต้องการของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษากำหนดโครงการ รวมทั้งการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษากำหนดโครงการ โดยเฉพาะในกรณีที่ความต้องการของประชาชนขัดแย้งกัน การรู้สถานการณ์ตั้งแต่เริ่มศึกษาโครงการ จะทำให้มีเวลาจัดรูปแบบการวางแผนการศึกษา การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และทำให้มีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งได้

เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนงานเตรียมการก่อนก่อสร้าง หมายถึงงานด้านสำรวจออกแบบและรังวัดที่ดิน จะมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนเจ้าของพื้นที่รับทราบ ตั้งแต่ชื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการ สถานที่ติดต่อและหมายเลขโทรศัพท์ ขอบเขตพื้นที่สำรวจ ระยะเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาลิ้นสุดการสำรวจ ระหว่างการสำรวจจะมีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนเจ้าของพื้นที่ได้รับทราบ เพื่อให้ข้อมูลน่าเชื่อถือในการสำรวจปักหลักเขต การรังวัดแบ่งแยกแปลงกรรมสิทธิ์ โดยแจ้งช่องทางต่าง ๆ เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และเว็บไซต์ การประชุมชี้แจง การจัดนิทรรศการ การจัดทีมลงพื้นที่ให้ความรู้ การปิดประกาศข้อมูลการดำเนินการสำรวจในที่สาธารณะ หอกระจายข่าวและวิทยุชุมชนเพื่อให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง

งานออกแบบ กรมชลประทานจะให้ประชาชนมีส่วนร่วม ด้วยการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบรายละเอียดร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และจัดการประชุมชี้แจง ขอความร่วมมือชี้เขตในขั้นตอนการออกแบบร่วมกับเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ที่ดินท้องที่ องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจน
เวทีสาธารณะ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งการประชาสัมพันธ์
และเผยแพร่โครงการ โดยใช้ โปสเตอร์ โมเดล นิทรรศการ หรือนำเสนอในโอกาสต่าง ๆ

ขั้นตอนการก่อสร้าง กรมชลประทานจะดำเนินการจัดทำสื่อเผยแพร่และนำเสนอ
ข้อมูล รวมทั้งประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อ
เผยแพร่และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ติดประกาศเชิญชวนแจ้งให้ประชาชน
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น ปิดประกาศไว้ที่องค์การบริหารส่วน
ตำบล ที่ว่าการอำเภอ วัด ที่ทำการหมู่บ้าน ที่ทำการโครงการและจังหวัด เป็นต้น

ต้องจัดการประชุมชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 สรุปประเมินผล ความเข้าใจ และ
การรับฟังความคิดเห็น พร้อมรับข้อเสนอมาปรับปรุงแก้ไข และรายงานสรุปผลการชี้แจงและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชน พร้อมปิดประกาศให้ประชาชนทราบภายใน 15 วัน

เมื่อประกาศเริ่มโครงการ ขั้นตอนการดำเนินการสำรวจ ปักหลักเขตรังวัด
แบ่งแยกจัดแปลงกรรมสิทธิ์ตรวจสอบทรัพย์สิน การขออนุญาตใช้พื้นที่ การเวนคืน
การดำเนินการสำรวจปักหลักเขตจะต้องให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งในการกำหนด
ราคาค่าทดแทนและการจ่ายเงิน ต้องประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จัดประชุมชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงาน ตรวจสอบทรัพย์สิน
การกำหนดราคาการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ

ระหว่างการทำก่อสร้าง ยังให้ประชาชนได้ทราบถึงแนวทางการเข้ามามีส่วนร่วมใน
การรับมอบโครงการ เมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จ เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในบริเวณ
สถานที่ก่อสร้างให้เรียนรู้การดำเนินชีวิต หลังจากมีการย้ายไปอยู่ที่ใหม่ และเป็นการเรียนรู้
ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ เพื่อรักษาแหล่งน้ำให้เกิดความยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ กรมชลประทานจึงทุ่มเทพยายามต่าง ๆ เพื่อการจัดตั้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน เพื่อให้มีส่วนร่วมกับกรมชลประทาน ในการตัดสินใจบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความตกลงร่วมกันระหว่างกรมชลประทานและองค์กรผู้ใช้น้ำและระหว่างผู้ใช้น้ำด้วยตนเอง

ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกรมชลประทานและองค์กรผู้ใช้น้ำ ยังจะช่วยให้มีการวางแผนและบริหารแหล่งน้ำ การประชุมตกลงวางแผนการปลูกพืชและรอบเวรการส่งน้ำที่ดี มีการช่วยกันทำความสะอาดคูคลองก่อนการส่งน้ำ รวมทั้งมีการดูแล ซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารและระบบชลประทาน ฯลฯ ซึ่งเป็นการช่วยแบ่งเบาภารกิจและงบประมาณในการดูแลรักษาของกรมชลประทานลงไปได้มาก

ความมุ่งมั่นตั้งใจของกรมชลประทาน ทำให้ในปี 2552 เพียงปีเดียว มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) ได้ 1,914 กลุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ 705,255 ไร่ จัดตั้งกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานได้ 218 กลุ่ม มีกลุ่มพื้นฐาน 3,172 กลุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ 1,091,601 ไร่ จัดตั้งสหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทานได้ 1 สหกรณ์ มีกลุ่มพื้นฐาน 192 กลุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ 33,000 ไร่

ผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน)

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน

สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน

สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน

ปี 2543-2551

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) 37,389 กลุ่ม
กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน 1,090 กลุ่ม
สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน 35 กลุ่ม
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน 46 กลุ่ม

ปี 2551

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) 3,670 กลุ่ม
กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน 193 กลุ่ม
สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน 0 กลุ่ม

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2551

ในปีที่ 107 กรมชลประทานได้จัดตั้ง “**อาสาสมัครชลประทาน**” ขึ้น ซึ่งเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการชลประทาน โดยเกษตรกรมีส่วนร่วม เพื่อเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกัน และให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน

อาสาสมัครชลประทาน คือ เกษตรกรหรือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานโดยสมัครใจ ที่จะเป็นอาสาสมัครเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ชลประทาน ในการประสานงาน ระหว่างกรมชลประทานกับองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน ในการวางแผนควบคุมและประเมินผลการส่งน้ำและบำรุงรักษาประจำฤดูการเพาะปลูก

ผลงานของอาสาสมัครชลประทาน ที่ยกขึ้นมาเป็นรูปธรรมได้ คือ **อาสาสมัครชลประทานโครงการอ่างเก็บน้ำคลองมดแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** โครงการชลประทานกำแพงเพชร สำนักชลประทานที่ 4 จังหวัดกำแพงเพชร เป็น 1 ใน 17 โครงการนำร่องอาสาสมัครชลประทานของกรมชลประทาน หลังจากอาสาสมัครชลประทานเริ่มปฏิบัติงานแล้ว มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบอ่างเก็บน้ำคลองมดแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กว่า 5,000 ไร่ อย่างเห็นได้ชัด คือ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำให้ความร่วมมือและเข้าใจการใช้น้ำมากยิ่งขึ้น มีการรวมกลุ่มของกลุ่มผู้ใช้น้ำมากขึ้นกว่าเดิม เช่น มีกลุ่มคลองซอย คลองแยกซอย รับผิดชอบอย่างใกล้ชิด สมาชิกรู้จัก ระเบียบการใช้น้ำและปฏิบัติตามมากยิ่งขึ้น กลุ่มผู้ใช้น้ำมีการแจ้งข่าวสารอาสาสมัครชลประทานเพิ่มขึ้นมาก ทั้งเรื่องการใช้น้ำ พื้นที่การเพาะปลูก ชนิดของพืช การข่ารดของอาคารชลประทาน โดยเรียกกันว่า “**ตาวิเศษ**” และสามารถลดข้อขัดแย้งที่มีมาในอดีตได้อย่างสิ้นเชิง

เพื่อเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ และความเข้มแข็งแก่องค์กรผู้ใช้น้ำ และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี กรมชลประทานได้จัดให้มีการประกวดสถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำดีเด่น มาตั้งแต่ปี 2530 เป็นการให้รางวัลกับสถาบันเกษตรกรที่มีการบริหารจัดการน้ำให้กับสมาชิกได้แก่กระจายทั่วถึง ไม่มีความขัดแย้ง เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตโครงการชลประทานต่าง ๆ ทั่วประเทศน่าแบบอย่างไปใช้ เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแบ่งน้ำให้กันและกันในกลุ่มสมาชิก มีการใช้ประโยชน์จากน้ำสูงสุด และทำให้ผู้รับบริการในทุกภาคส่วนเข้าใจการให้บริการของกรมชลประทาน จะลดปัญหาอุปสรรค และเสริมสร้างความร่วมมือด้านการจัดการน้ำชลประทาน การดูแลบำรุงรักษาอาคารชลประทานต่าง ๆ สำหรับปีงบประมาณ 2552 สถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานที่ได้รับรางวัลที่ 1 เป็นสถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานดีเด่นแห่งชาติ คือ กลุ่มบริหารการใช้น้ำอ่างเก็บน้ำพระปรง อ่างทอง นคร จังหวัดสระแก้ว

รางวัลชนะเลิศระดับภาคเหนือ ได้แก่ กลุ่มบริหารการใช้น้ำอ่างเก็บน้ำแม่พาน อำเภอสองแคว จังหวัดแพร่ รางวัลรองชนะเลิศระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานร่มเกล้า อ่างทอง นคร จังหวัดบุรีรัมย์ และรางวัลชมเชยระดับภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานเกษตรกรรมรวมใจ อ่างทอง นคร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรณีที่แสดงถึงความสำเร็จในการนำแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน มาใช้ แก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เห็นได้ชัดเจน คือ กรณีโครงการฝายราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นปัญหายืดเยื้อยาวนานกว่า 15 ปี ก่อนที่กรมชลประทานจะได้รับถ่ายโอนจากกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (สำนักงานพลังงานแห่งชาติในปัจจุบัน) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เมื่อปี พ.ศ. 2546 แม้ว่าฝายราษีไศลจะก่อสร้างแล้วเสร็จมาตั้งแต่ปี 2536 แต่ก็มีกรณีร้องเรียนเรื่องการจ่ายค่าทดแทนตลอดมา เนื่องจากพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมเป็นที่ดินที่ราษฎรใช้ทำกินมาก่อน และได้ดำเนินการพิสูจน์สิทธิในพื้นที่ก่อนการก่อสร้าง ทำให้ราษฎรที่อ้างว่าได้รับผลกระทบ ร่วมกับกลุ่มสมาชิกคนจน ชุมชนที่ทำเนียบรัฐบาล เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหามาตลอดหลายครั้ง

ที่ผ่านมา หลายรัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหามาตลอด ในระยะแรกที่กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน รับผิดชอบดำเนินการโครงการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหาคือเรียกร้องของราษฎร แต่ก็ไม่บรรลุผลตามข้อเรียกร้องของราษฎร ทั้งยังมีประเด็นปัญหาเพิ่มเติมขึ้นมาอีก โดยที่คณะรัฐมนตรีไม่สามารถอนุมัติจ่ายเงินค่าชดเชยให้ได้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนในวิธีการและกระบวนการพิสูจน์สอบสวนสิทธิ

ในที่สุด เมื่อโครงการฝายราษีไศล มาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน กรมชลประทานจึงได้วางแนวทางการแก้ไข โดยนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ โดยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เข้าไปแก้ไขปัญหในพื้นที่ ร่วมกับฝ่ายปกครองและแกนนำราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มีการประชุมหารือเพื่อรับทราบปัญหาที่แท้จริง ร่วมกับหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องและราษฎรในพื้นที่หลายครั้ง จนได้ข้อมูลราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการแต่ละรายเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างชัดเจน

มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ เปิดรับคำร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน มีการดำเนินการรังวัดที่ดินและร่องรอยการทำประโยชน์ของราษฎรแต่ละรายตามความเป็นจริง มีการตรวจสอบรูปแปลงร่องรอยการทำประโยชน์ประกอบภาพถ่ายทางอากาศ ตรวจสอบการทับซ้อนพื้นที่ที่จ่ายเงินค่าชดเชยไปแล้ว และตรวจสอบแนวเขตการครอบครอง ตรวจสอบรายละเอียดที่ดิน จัดทำบัญชีรายละเอียดที่ดิน และประชุมปรึกษาหารือเพื่อจัดทำประกาศให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคัดค้าน ฯลฯ

การนำขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน เข้ามาแก้ไขปัญหของกรมชลประทาน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา และสร้างความกระจ่างให้กับทุกฝ่ายได้เป็นที่น่าพอใจ

จำนวนยุวชลกรปี 2551

หลักสูตรยุวชลกรเรียนรู้ฐานชลประทาน

จัดอบรม 187 ครั้ง

จำนวนยุวชลกร 9,700 คน

หลักสูตรยุวชลกรเรียนรู้ฐานในรั้วโรงเรียน

จัดอบรม 170 ครั้ง

จำนวนยุวชลกร 9,126 คน

กรมชลประทาน ให้ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับเยาวชน เพื่อเป็นกำลังสำคัญของกรมชลประทานต่อไปในอนาคต ด้วยการจัดอบรมยุวชลกรเรียนรู้ฐานชลประทานเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี

ยุวชลกรของกรมชลประทานนับเป็นกลยุทธิ์หนึ่งของการสร้างการมีส่วนร่วมที่ประสบความสำเร็จ ทั้งในการสร้างผู้ใช้น้ำรุ่นใหม่ ที่จะเติบโตขึ้นพร้อมกับจิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และมีประสิทธิภาพ และเป็นเครือข่ายเผยแพร่ความรู้ไปสู่ชุมชนของตนได้อย่างถูกต้อง

การฝึกอบรมเยาวชนลกรมี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตร 1 วัน จะฝึกอบรมในพื้นที่โครงการของกรมชลประทานทั่วประเทศ และหลักสูตรในรั้วโรงเรียน ใช้เวลาอบรม 3 ชั่วโมง เฉพาะในปี 2551 มีการจัดอบรมเยาวชนลกร หลักสูตร 1 วัน รวม 187 ครั้ง อบรมเยาวชนลกรได้กว่า 9,700 คน และจัดอบรมหลักสูตรในรั้วโรงเรียน จำนวน 170 ครั้ง อบรมเยาวชนลกรได้ 9,126 คน

ในการปฏิบัติการกิจให้สำเร็จลุล่วง กรมชลประทาน ต้องมีการทำงานร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ แทบทุกภารกิจ เช่น งานพัฒนาแหล่งน้ำ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการก่อสร้าง ที่จะต้องมีการเตรียมการและเตรียมความพร้อม ทั้งด้านวิศวกรรม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม งบประมาณ จะมีผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงานโครงการแล้วมากมาย ทั้งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัทที่ปรึกษา หน่วยงานราชการ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานคณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี กรมทรัพยากรน้ำ กรมป่าไม้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานงบประมาณ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมแผนที่ทหาร สำนักพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ กรมที่ดิน กรมโยธาธิการและผังเมือง เช่น การสำรวจข้อมูลธรณีวิทยา การสำรวจแหล่งยึดดิน เพื่อใช้ก่อสร้างตัวเขื่อน ต้องได้รับความร่วมมือจากกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขออนุญาตใช้พื้นที่และการจัดหาที่ดินเพื่อการชลประทาน เป็นขั้นตอนที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน กรมชลประทานต้องร่วมมือกับกรมที่ดินในการจัดทำแผนสำรวจปักหลักเขตชลประทานและจัดทำภาพถ่ายดาวเทียมร่วมมือกับกรมธนารักษ์และผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อดำเนินการขออนุญาตใช้ที่ดิน และขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากนี้ การดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทาน ยังต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่กำหนดให้ต้องคำนึงถึงองค์การอิสระผลกระทบด้านสุขภาพ ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อชุมชน ต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีกด้วย และระหว่างการศึกษาโครงการ จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชน กรมชลประทานต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ในการเผยแพร่ข้อมูลความก้าวหน้าโครงการเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลา รวมทั้งเมื่อมีการส่งมอบโครงการแล้ว จะเป็นความร่วมมือกัน เพื่อถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบดูแลโครงการต่อไป

การบริหารจัดการน้ำในภาวะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นยามขาดแคลนน้ำ หรือน้ำท่วม กรมชลประทานต้องประสานงานกับหลาย ๆ หน่วยงานราชการ เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนให้กับราษฎร เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในการบริหารจัดการน้ำในเขื่อนที่รับผิดชอบ เช่น เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ ฯลฯ ทั้งในยามแล้งและยามเกิดปัญหาอุทกภัย ร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร เมื่อเกิดอุทกภัยขึ้นในกรุงเทพมหานคร หรือร่วมกับจังหวัดที่มีภัย เช่น เมื่อเกิดอุทกภัยในพื้นที่ 2 อำเภอของจังหวัดลพบุรี คือ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านหมี่ ในเดือนกันยายน 2551 มีประชาชนได้รับผลกระทบกว่า 80,000 คน 23,565 หลังคาเรือน กรมชลประทานร่วมมือกับจังหวัดลพบุรี เปิดทางระบายน้ำ จัดสรรน้ำลงคลองชลประทานชยันตา-ป่าสัก และบางส่วนลงในเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ สถานการณ์น้ำท่วมจึงคลี่คลายลงได้ในเวลา 2-3 วัน

นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือระหว่างกรมชลประทาน และกรมอุตุฯ ในการใช้ข้อมูลอุตุฯ สำหรับการบริหารจัดการน้ำทั่วประเทศ รวมทั้งการคาดการณ์สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แรงจูงใจประการหนึ่งที่สำคัญ และเป็นกลไกการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน คือ ความร่วมแรงร่วมใจ คือ ความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น กรมชลประทานซึ่งเป็นเจ้าของโครงการ นอกจากจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่พร้อมสมบูรณ์ตามระยะเวลาที่เหมาะสมหรือตกลงกันไว้กับหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน หรือเครือข่ายที่เป็นประโยชน์แล้ว ยังต้องคำนึงถึงการสร้างและดำรงรักษาสัมพันธภาพระหว่างกันให้มีความต่อเนื่อง จนสามารถจัดการกับงานหรือโครงการจนประสบความสำเร็จลงได้ และต้องสร้างทัศนคติการเป็นผู้บริการที่ดี เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนให้บังเกิดเป็นรูปธรรม รวมทั้งการชักชวนจูงใจให้หน่วยงานรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือเครือข่ายที่ไม่ใช่ภาครัฐ ให้รู้สึกและเข้าใจถึงความมุ่งมั่นของภาคราชการที่จะปฏิบัติราชการให้ดีหรือให้เกินมาตรฐานที่มี

กรมชลประทานยังร่วมกับสำนักพระราชพิธี และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ SIPA ร่วมกันเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย ด้วยการจัดการประชุมสัมมนาเผยแพร่ข้อมูลพระราชกรณียกิจ ร่วมกับสื่อมวลชนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ และร่วมกันบูรณาการข้อมูลพระราชกรณียกิจ ประมวลพระราชดำรัส พระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการพระราชทานความช่วยเหลือ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่กรมชลประทาน และสำนักงาน กปร. ดำเนินการอยู่ทั่วประเทศ รวม

ทั้งประโยชน์ที่ประชาชนและเกษตรกรได้รับจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาสู่การจัดระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมจัดเก็บไว้ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ถูกต้อง ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ

กรมชลประทาน ยังแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน ซึ่งตระหนักถึงคุณค่าของน้ำ ความสำคัญของการชลประทาน และการบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งความสำคัญในการปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้เกิดจิตสำนึกที่ดีและมีโอกาสได้เรียนรู้พบปะเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมชลประทานต่าง ๆ จะทำให้เยาวชนเข้าใจงานชลประทานอย่างถูกต้อง และในที่สุดจะเป็นส่วนหนึ่งของกรมชลประทานในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความรู้ ความสำคัญของงานชลประทานไปสู่ชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้อง

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของโครงการ **“โคคา-โคลา ยุวชลกรเรียนรู้งานชลประทาน”** ซึ่งมูลนิธิโคคา-โคลา ประเทศไทย ลงนามในบันทึกความร่วมมือ (MOU) กับกรมชลประทาน มาตั้งแต่ปี 2551 โดยมูลนิธิฯ ให้การสนับสนุนสื่อและหมวด สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์การเรียน ด้านความรู้เกี่ยวกับงานชลประทานเบื้องต้น บทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการและการสร้างสมดุลนิเวศ โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษาโรงงานของกลุ่มธุรกิจโคคา-โคลา ในประเทศไทยที่ดำเนินงานโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมที่ทำให้งานชลประทานสนองตอบความต้องการและเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง

กรมชลประทาน ยังมีเป้าหมายที่จะแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ต่อไป ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนเกษตรกรและราษฎรทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกรมชลประทานกับพันธมิตรทั้งหมด เพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนตลอดไป

WATER

for All

น้ำเพื่อทุกคน

WATER for All

น้ำเพื่อสรรพสิ่ง

“ผลงานของชาวชลประทานอันเกิดจากความ
เชื่อมั่นและยึดถือปฏิบัติตามคำนิยามกรมชลประทานทั้ง
5 ประการ มีเป้าหมายสูงสุดคือ เพื่อให้ประชาชนทุกภาค
ส่วนมีน้ำใช้ในทุกกิจกรรมได้อย่างเพียงพอทั่วถึงและเป็น
ธรรม”

จากค่านิยมกรมชลประทาน ทั้ง 5 ประการ

W : Work hard ทุ่มเทในการปฏิบัติงาน

การใช้ความสามารถ ความพยายามของตนอย่างเต็มที่ มีความมานะ อดทน ขยันหมั่นเพียร ตรงต่อเวลา ความเสียสละความ สุขสบาย ตลอดจนความพึงพอใจส่วนตนหรือครอบครัว มีความ มุ่งมั่นและกระตือรือร้น เพื่อให้ภารกิจขององค์การประสบความสำเร็จ

A : Attitude มีความคิดสร้างสรรค์

การคิดที่นอกเหนือไปจากกรอบที่วางเอาไว้ มีความคิดที่ หลากหลาย คิดอย่างคล่องแคล่ว โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การ คิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่

T : Team work เรียนรู้และทำงานร่วมกัน

ความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่งในทีมงาน โดยถือว่าผู้ปฏิบัติงานในทีมทุกคน มีฐานะเป็นสมาชิกของทีม เท่าเทียมกัน สามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีม ด้วย การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และรายงานให้สมาชิกในทีม ทราบความคืบหน้า สร้างความสัมพันธ์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กล่าวถึง เพื่อนร่วมงานในเชิงสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็น ประสานสัมพันธ์

E : Ethics มีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

การประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9 ประการ ได้แก่ การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบ การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพโปร่งใส และตรวจสอบได้ การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

R : Relationship มีความผูกพันและสามัคคี

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร โดยเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน ยอมรับในค่านิยมและวัตถุประสงค์ขององค์กร เสมือนหนึ่งว่าตนเป็นเจ้าของเช่นกัน การเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กร มีความรู้สึกว่าได้ร่วมกระทำในกิจกรรมขององค์กร ตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และการแสดงออกถึงความต้องการที่จะทำงานต่อไปในองค์กรเดิม ไม่คิดที่จะโอนย้ายไปอยู่ที่อื่น ยังคงมีความต้องการเป็นสมาชิกภายในองค์กรนั้นตลอดไป ไม่ว่าจะมียะอะไรเปลี่ยนแปลงภายในหรือมีสิ่งดึงดูดจากภายนอกก็ยังคงที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นโดยไม่คิดเปลี่ยนใจ

บทสรุปของการปฏิบัติตามค่านิยมกรมชลประทาน มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การบริหารจัดการเพื่อให้มีน้ำใช้ประโยชน์ในทุกกิจกรรม เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่สิ่งมีชีวิตทั้งมวล

เพราะ “น้ำ” คือ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดำรงสรรพชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ หรือพืชพันธุ์ต่าง ๆ

น้ำยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูกทำการเกษตร หรือการทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างอื่น ๆ การอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน การคมนาคม การขนส่งสินค้า ความบันเทิงและการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ

น้ำ เป็นสัญลักษณ์แห่งความร่มเย็นเป็นสุขและความอุดมสมบูรณ์ ความสำคัญของสายน้ำต่อชีวิตก่อเกิดคติความเชื่อต่าง ๆ มาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล อันเป็นที่มาของจารีตประเพณี วัฒนธรรมทางน้ำ อันหลากหลายสืบเนื่องเรื่อยมา เป็นแรงบันดาลใจให้ก่อเกิดผลงานสุนทรียศิลป์ต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

“น้ำ” จึงเป็นปัจจัยเพื่อหล่อเลี้ยงสรรพสิ่งโดยแท้จริง

การปฏิบัติการกิจให้ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น กรมชลประทานต้องใช้ทั้งศาสตร์ ศิลป์ และประสบการณ์ให้ผสมผสานสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน

ด้านศาสตร์ คือ ต้องใช้เทคนิคการวางแผน การติดตาม ประเมินผลแผนฯ เทคนิคการมีส่วนร่วม เทคนิคการศึกษา วิเคราะห์ การคาดการณ์ จินตนาการ และการเปรียบเทียบจัดลำดับ

ด้านศิลป์ ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ ทฤษฎี หลักการบริหารจัดการ ทั้งหลักการทั่วไปและหลักการเฉพาะ แนวคิดริเริ่ม และความเห็น มุมมองที่เกี่ยวข้อง

ประสบการณ์ของกรมชลประทานที่ต้องนำมาผสมผสาน คือ ภูมิปัญญา องค์ความรู้ขององค์กรและของบุคลากร รวมทั้งความรู้ ความชำนาญ ความเข้าใจการเมือง ปรัชญา และกระบวนการทัศน์

การทำงานของกรมชลประทานในวันข้างหน้า นั้น นายชลิต ดำรงศักดิ์ อธิบดีกรมชลประทาน กล่าวไว้ว่า

จะเป็นการทำงานที่ช่วยเหลือกัน โดยมุ่งให้ได้ผลสำเร็จของงานที่ได้คาดหมายไว้ ด้วยการ “ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหา”

โดยเป้าหมายที่ตั้งไว้ในการบริหารกรมชลประทาน คือ “ไม่ท่วม ไม่แล้ง แต่พอเพียง” ทำให้กรมชลประทานต้องดำเนินการใน 3 เรื่อง คือ การพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ บุคลากร และเทคโนโลยี จากทั้ง 3 ปัจจัยที่กล่าวถึง ปัจจัยที่ 2 จะเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนให้ปัจจัยที่ 1 และปัจจัยที่ 3 มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

สิ่งหนึ่งที่ทำให้อธิบดีกรมชลประทานเชื่อมั่น คือ กรมชลประทานมีบุคลากรที่เป็นมืออาชีพ และมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการน้ำ มาแล้วเป็นระยะย่อยกว่าปี หากกระตุ้นให้พวกเขาเหล่านั้นช่วยกันคิด และเปิดโอกาสให้มีอิสระทางความคิดสูงแล้ว จะส่งผลให้เกิดแนวความคิดนอกกรอบในการดำเนินงานและการบูรณาการทางความคิด ที่นำมาปฏิบัติได้จริง อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนปัจจัยที่ 2 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พร้อมกับส่งผลให้ประสบความสำเร็จในอีก 2 ปัจจัยที่เหลืออย่างแน่นอน

พร้อมทั้งผลักดันให้มีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน อันได้แก่ การมีจริยธรรมต่อตนเอง การมีจริยธรรมต่อหน่วยงาน การมีจริยธรรมต่อ

ผู้บังคับบัญชา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน และการมีจริยธรรม ต่อประชาชนและสังคม หากนำไปถือปฏิบัติแล้ว ผมมั่นใจได้ว่า กระบวนการในการดำเนินงานของกรมชลประทานจะสามารถดำเนินการได้อย่างโปร่งใสทุกขั้นตอน พร้อมกับมีความตั้งใจในการดำเนินงาน และการให้บริการของกรมชลประทานอย่างเสมอภาค เท่าเทียม ทั้งถึง อย่างเป็นธรรม

อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นตำนานแห่งความภาคภูมิใจของกรมชลประทาน คือ การเป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งมาเป็นระยะเวลา 107 ปีแล้ว และเป็น ร้อยกว่าปีที่มีการสานต่อประเพณี และขนบธรรมเนียมต่อเนื่องมา ไม่ว่า จะเป็นการอุปถัมภ์ค้ำชูกัน ความเคารพนับถือกัน และการให้เกียรติใน ความอาวุโส และความสามารถ

และนับจากนี้ กรมชลประทานยังมีการกิจที่จะต้องสานต่อไป คือ การมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อสร้างความเป็นเลิศ ให้กรมชลประทานได้รับ รางวัลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การเตรียม ความพร้อมกับภาวะวิกฤติ ทั้งน้ำแล้ง น้ำท่วม และน้ำเสีย การเพิ่มขีด ความสามารถในการพยากรณ์น้ำ การเตือนภัยอันเกิดจากน้ำที่แม่นยำ โดยเฉพาะในบริเวณที่น้ำท่วมซ้ำซาก การบูรณาการกันในการดำเนิน งานระหว่างกรม ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และระหว่าง

หน่วยงานในกรมชลประทานเอง และที่จะลืมไม่ได้ คือ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนในการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทาน

รวมทั้งการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานตามระบบตรวจสอบงบประมาณ ปรับปรุงงานด้านการติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์น้ำ การดูแลความปลอดภัยเขื่อน การบริหารจัดการระบบโทรมาตร-อุทกวิทยา การประชาสัมพันธ์เชิงรุก การเร่งรัดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การดูแลเกษตรกรให้เข้มแข็งขึ้นในการสนับสนุนการผลิตทางการเกษตรให้เพียงพอกับความต้องการในการบริโภคของประเทศ และการส่งออกที่มีคุณภาพและการยอมรับของตลาดโลกอื่นจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรและเป็นความหวังของประเทศ

ด้วยความหวังว่า กรมชลประทานในอนาคต จะเป็นกรมที่เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานด้านน้ำในการเพิ่มผลผลิตมวลรวมของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคอุปโภคบริโภค ทั้งหมดนี้ล้วนต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยพื้นฐานทั้งสิ้น

กรมชลประทาน. (2550). ร่วมตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน อาสาสมัคร ประพฤติ และรณรงค์ ลด ละ เลิก ทุจริต
คอร์รัปชัน. กรุงเทพฯ : แอร์บอร์น พรินต์ จำกัด.

กรมชลประทาน. กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร. (2551-2555). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย
(พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2555). กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร. (ม.ป.ป.). สรุปภาพรวม PMQA กรมชลประทาน. กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. กลุ่มพิจารณาโครงการ สขป.11. (2549). โครงการการปรับปรุงสภาพลำน้ำและระบบระบายน้ำ
พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออก เพื่อผันน้ำลงสู่แม่น้ำบางปะกงและอ่าวไทย. กรุงเทพฯ :
กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. (ม.ป.ป.).
โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพฯ : พิษณุโลก.
กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. ทีมงานจัดการความรู้ สถาบันพัฒนาการชลประทาน สำนักวิจัยและพัฒนา และส่วนฝึกอบรม
สำนักพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานบุคคล. (2552). เอกสารสัมมนาวิชาการและแลกเปลี่ยน
องค์ความรู้สู่การบริหารจัดการน้ำสมัยใหม่ ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. ส่วนอุทกวิทยา สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ. (2552). จัดทำแผนที่โครงข่ายสถานีอุทกวิทยา
สถานีโทรมาตรขนาดเล็กและโทรมาตรขนาดใหญ่. กรุงเทพฯ : สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ.
กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. ส่วนอุทกวิทยา สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ. (2552). แผนการบริหารจัดการในฤดูน้ำหลาก
ปี 2552. กรุงเทพฯ : สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ. กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. สำนักชลประทานที่ 9 (2550) งานศึกษาทบทวนและสำรวจออกแบบรายละเอียดโครงการบรรเทา
อุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะที่ 2) จังหวัดจันทบุรี กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. (2552). โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ
ในพื้นที่โครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554. กรุงเทพฯ
: สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. (ม.ป.ป.). **คู่มือ แนวทางการสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในองค์กร.** กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. สำนักออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม (ม.ป.ป.). **รายงานการปรับปรุงงานเรื่องแนวทางการจัดการชลประทาน.** กรุงเทพฯ : สำนักออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม. กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ (2548). **การบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา** กรุงเทพฯ : แอร์บอร์น พริ้นต์ จำกัด.

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ (2551). **คู่มือการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทองเปลว กองจันทร์. ดร. และนิโบล อรรถนาค. (ม.ป.ป.). **ทรัพยากรน้ำโลกในต้นศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

ทองเปลว กองจันทร์. ดร. และนิโบล อรรถนาค. (ม.ป.ป.). **มติน้ำอิสตันบูล.** กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

ทองเปลว กองจันทร์. ดร. และนิโบล อรรถนาค. (ม.ป.ป.). **สรุปการประชุม World Water Forum ครั้งที่ 5 วันที่ 16-22 มีนาคม 2552 ณ กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี.** กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

สมาคมเกษตรกรภาคอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ. (ม.ป.ป.). **การแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโครงการฝายราษีไศล.** ศรีสะเกษ : กรมชลประทาน.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (ม.ป.ป.). **ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2552). **ข่าวเรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการชลประทาน ครั้งที่ 1/2551.** (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaigov.go.th/2008/06/10> (วันที่ค้นข้อมูล : 10 มิถุนายน 2552).

อานวย ชีวะพฤกษ์. (ม.ป.ป.). **ฝายทดน้ำแบบพลิกได้อัตโนมัติ Automatic turnable weir without power for operation.** กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 107 ปี กรมชลประทาน

WATER for All : น้ำเพื่อสรวงสิ่ง

ที่ปรึกษา

นายขลิบ ดำรงค์ศักดิ์
นายวีระ วงศ์แสงนาค
นายเลศวิโรจน์ โกวัฒนะ
นายสีพร มณีโชติ
นายมงคล วิเชียรชิต
นายสุเมธ กลมเกลี้ยง

อธิบดีกรมชลประทาน

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายบำรุงรักษา

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายวิชาการ

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายก่อสร้าง

รองอธิบดีกรมชลประทาน ฝ่ายบริหาร

ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการก่อสร้าง ประจำสำนักโครงการขนาดใหญ่

ประธานคณะกรรมการ

นายบุญสนอง สุชาติพงศ์

โฆษกกรมชลประทาน

คณะกรรมการ

นายพิชัย รัตนานคร
นายสุพัตร วัฒนยู
นายสัญญา เกตุวรชัย
นายมนัส กำเนิดมณี
นายทองเปลว กองจันทร์
นายธนา สุวัทฒน
นายสุธี ศรีเอี่ยมสะอาด
นางณัฐนันท์ สมบัติทวี
นางณภัทร เวียงคำมา
นางสาวยุคล นูมาศ
นางสาวณัฐกานต์ เนียะแก้ว
นางสาวนิรมล ฉ่องหมูน

หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรมชลประทาน

ผู้อำนวยการสำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ

ผู้อำนวยการสำนักโครงการขนาดใหญ่

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้อำนวยการส่วนอุทกวิทยา สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ

ผู้อำนวยการส่วนวางแผนโครงการ สำนักบริหารโครงการ

เลขาธิการกรม

หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

นักประชาสัมพันธ์ ชำนาญการ

นักประชาสัมพันธ์ ชำนาญการ

นายช่างภาพ ชำนาญงาน

นักประชาสัมพันธ์ ชำนาญการ

ขอบคุณผู้สนับสนุนข้อมูลและภาพ

นายศุภชัย รุ่งศรี
นายโมษิต ล้อศิริรัตน์
นายสุเทพ สมเจริญ
นายปริญญา กมลสินธุ์
นายสุรสิทธิ์ กิตติมณฑล
นายประวัติ มงคลเนาวรัตน์
นายไฉลก ภมรประวัติ
นายทรงศักดิ์ เสาวัง
นางสาวเพ็ญประภา พงศ์พจน์
นางสมศรี วัฒนวุฒิพงศ์
นางประไพ กลิ่นขจร
นางกัญญา อินทร์เกลี้ยง
นางสาวขวลิ เฉลือกิจ
นางจิระวัลย์ เพ็ญไพศิษฐ์
นายอำนวย ชีวะพฤษ
นายพฤทธิพงศ์ ทศน์อัญชลีกุล
นายสำเนา ปลื้มอารมณ์
นายจักรี ยิ่งเจริญ
นายสันชัย บัวทรง
นางสาวกัญญาค ฉันทศิริเดชา

WATER for All

น้ำเพื่อสสวส

เจ้าของ

กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
811 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
www.rid.go.th และ www.kromchol.com

ISBN

978-974-403-596-7

พิมพ์ครั้งที่ 1

เดือนมิถุนายน 2552

จำนวน

5,000 เล่ม

ดำเนินการผลิต

ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
สำนักงานเลขานุการกรม

โทรศัพท์ 0-2243-6974 โทรสาร 0-2243-6926

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ 0-2561-4567, 0-2561-4590-6
โทรสาร 0-2579-5101, 0-2941-1230

